

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы



Гісторыя прыгажосьці

Эсэ Умбэрта Эка.

старонка 18

Галадоўка ў Жодзіне

Першая перамога.

старонка 2

Куды варта ехаць

Афіша чэрвеня.

старонка 9

З УСІХ СТАРОН

Цвёрдае францускае “non”

Французы галасавалі і супраць беларусаў таксама. Старонка 2.

САЛІДАРНАСЦЬ

Выкупіць фэн Марыны Багдановіч

У краме канфескатау на Купрыяна, 4. Старонка 6.

ТЭАТАР

Падпольная прэм'ера Купалаўскага

Усе ведалі, што Ўладзімер Шчарбань падрыхтаваў нешта нечаканае. Толькі за дзень да прэм'еры ўдалося знайсьці пляцоўку — у кавярні “Графіці”, які барнай стойкі, у цыгарэтным дыме. Старонка 8.

СПОРТ

Карупцыя ў шахматах

Вялікі спорт поўніца скандаламі, і “каралеўская гульня” ў Беларусі ня стала выняткам. Старонка 21.

ПАЛЕМІКА

Ці сапраўды ліберальныя беларускія “лібералы”?

У адным з апошніх “Празкіх акцэнтаў” на радыё “Свабода”, у якім абміроўваліся вынікі моўнага рэфэрэндуму 1995 году... Старонка 2.

Дык падпісвайся на паўгодзьдзе!

Падпісны індэкс «Нашай Ніве» 63125. Падпіску на «НН» прымаюць на любой пошце, а ў Менску — і на шапкі «Белсвяздруку». У чэрвені можна падпісацца адразу на паўгодзьдзе.

Для прыватных асобаў — 4510 рублёў на месец, для арганізацый — 5631 рубель. Падпіска на шапкі «Белсвяздруку» каштую 3340 рублёў на месец. «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі без чужога слова штотыдзен.

Як пасадзіш, так і сажнеш



Паўзучая нерухомасць

Цэны на кватэры ў Менску парадыняліся з цэнтральназўрапейскімі. Намеснік міністра будаўніцтва: «цэны нагналі расейцы, якія масава скупляюць беларускую нерухомасць». Піша Алесь Кудрыцкі.

Цэны на менскую нерухомасць працягваюць імкліва расці. Запаволенны іх росту ў найбліжэйшай будучыні не прадбачыца. Разабрацца, чаму так адбываецца, няпрасто: адыгрывае ролю і рост сталічнага насельніцтва, а таксама павышэнь-

не ягоных прыбыткаў, і амежаваны на продаж кватэраў, пабудаваных на льготных умовах, і няздольнасць будаўніку пасесьці за патрабамі рынку. А намеснік міністра архітэктуры і будаўніцтва Міхail Abramchuk, адказваючы на мінульым тыдні ў палаце

прадстаўнікоў на пытаныні парламэнтароў, наагул выказаў думку, што цэны на нерухомасць нагналі расейцы, якія масава скупляюць кватэры ў сталіцы. Прычыны прычынамі, а вынік навідавоку: аднапакаёвай кватэры за 20 тысяч доляраў у сталіцы ўжо не адшукаць. Сярэдняя цэнтральная цікіка — усё ўпраесціца ў тое, якія кватэры ўключаюцца ў статыстыку. Калі аналізаваць цэны выключна на стандартныя кватэры, вынік будзе адзін, а калі

кварты з большай плошчай, то сярэдняя цэна адышла больш высокай. Такім чынам, найчасціцай фігуруюць лічбы ад 770 да 850 доляраў за квадратны мэтар. Прычым найбольш каштуюць мэтры ў аднапакаёвак — самым даступным, а таму пажаданым тавары на рынку нерухомасці.

Сярэдняя цэна аднапакаёвак — крэху больш за 30 тыс. доляраў, двухпакаёвай кватэры — 42 тыс., трохпакаёвкі — 55 тыс., а чатырохпакаёвай кватэры — 60 тыс.

Працяг на старонцы 5.

50 РАДКОУ РЭДАКТАРА

НАЦЫЯНАЛЬНЫЙ УНІВЕРСІТЭТ. Жодзінская галадоўка актуалізавала адзін дауні праект — стварэнне нацыянальнай ўніверсітэту. Вядома, задача з разраду немагчыма — стварыць такую школу ў Беларусі (натрабная яна менавіта ў Беларусі, каб западчы вызвы напых съветскіх галаваў за мяжу). На грамадzkіх пачатках? на ватагах? у андэрграндзе? Калі незалежнаму грамадству ўдасца такое гістарычнае дасягненне, хлопцы не застанутца без адкыдані.

КРЫНІЦА ЎЛАДЫ. Указ аб забороне выкарбтаных словаў “беларускі” і “нацыянальны” ў назвах камэрцыйных структур умас даючы незалежным газетам. Аднак ён ударыў адначасова і па брэндах кіпталту «Беларускі абуртак», «Беларускі песьніары». Дыкія словаў “нацыянальны” і “беларускі” будуть ужываны раздзея. Нагадвае забарону ўжывання слова «Беларусь» у царскім і тагачасных называў кіпталту «Северо-Западны рыноч»...

Калі рабіць аптыманыне, хто ў нас крыніца ўлады, дзевяць з дзесяці чалавек адкажа — прызыдун. Між тым канстытуцыя адназначна пацуплое, што крыніца ўлады, г.зн. крыніца дзяржаўнасці — народ Беларусі. Не вэртыаль, не дэпутаты — усе грамадзяне разам. З чаго вынікае, што ніхто ня мае права казаць: “улада — гэта я”, ці пытанаца, “хто вам даваў права ісці супраць улады”. Адпаведна, і недэрграўшчы, і дэрграўшчы інстытуты цы выданыя маюць роўныя права называцца “беларускім”, ці “нацыянальным”, ці якім-хочуць. Яны ў прынцыпе маюць роўныя права. Іх заснавалі грамадзяніне, якія складаюць гэтыя самы “народ”.

ЗНОУ ПРА РЭФРЭНДУМ. Ці можна было будаваць демакратычную Нямеччыну, скасаваць выйгрых усіх гітлерскіх рэфэрэндумаў, акрамя першага? Можна, міркуе лібрал Леандр Злотнікав. Гэтак і вообразна перадаў сэнс ягоных выказаваній з нагоды 10-годзідзя Ганебнага рэфэрэндуму на круглыя сталі радыё “Свабода”. Сп. Злотнікав адказаваў напаціланско аўтар Сяржук Вінаградаў — **старонка 2**.

Калі вы прызнаеце спрадавіццаўшы таго рэфэрэндуму, вы прызнаеце спрадавіццаўшы, што злегка вынікала і было непазыбжным “ажыццяўленнем волі”.

Рэфэрэндум 1995-га — гэта ключ да разумення ўсіх пазыніяў гісторыі Беларусі. А супраць уму — гэта зародак усяго руху грамадзянскага непадпрадавання, які разгарнуўся пасля. (Як рэфэрэндум палітызаваў абсалютна апальтых людзей — мэмуроў Лёліка **на староніце 14**.) Ни можа быць фактычнае свободы ў Беларусі, пакуль працягваецца фактычнае вынічэнне беларускай культуры. Незадорогу зъмену рэжыму можна будзе канстатаваць, толькі пасля адмены вынікай таго першага рэфэрэндуму. Бо гэта яны ёсьць самай асновай гэтага рэжыму. Прызнаючы гэтую аснову, пікіх зъмену не дасягнунь.

Незалежная рэспубліка Жодзіна

Жодзінская хлопцы працягваюць тримаць галадоўку. Акцыя началася тыдзень таму, у сераду. Горад у Смалявіцкім раёне зрабіўся магнітам, які прыцягвае да сябе ўсіх, хто ведае смак свабоды. Анатолій Лібядзька і Марыя Багдановіч былі першымі з апальтых палітыкаў, якія наведалі хлопцоў. У панядзелак Кася Камоцка ссыльвалі хлопцам пад гітару. 1 чэрвеня хлопцоў наведалі сабры Рады беларускай інтэлігенты. Тэлефон не змаўкае.

У Жодзіне актыўна ідзе збор подпісаў у падтрымку хлопцоў. Ціпер у горадзе галадаюць шасьцёра юнакоў: Зыміцер Чарткоў, Аляксандар Вінаградаў, Яўген Ваўкавец, Сяржук Мурашка, Павал Каравохін і Сяржук Марчын (з Баранавічай). 30 траўня да іх далучыўся зустреб Міхась Кандрошоў, які галадаў ў Барысаве. Распачалі акцыю таксама і менчукі — кіраўнік майдадроўніцтва Беларусі, акадэмік, рок-спілавак, палітык, журналіст, праваабаронцы — падпісалі зварот да ўладаў з патрабаваннем выкананіц патрабаваны галадоўнік.

1 чэрвень акцыі салідарнасці з галадоўшчыкамі праціўші ва-



Украіне, у Швэцыі, Польшчы, Нарвегіі, Літве, Латвіі, ЗША, Бельгіі. Найбуйнейшая акцыя праціўства ў Менску, які будынку Міністэрства адукацыі. 28 вядомых у краіне асобаў — народныя пээты Беларусі, акадэмікі, рок-спілавакі, палітыкі, журналісты, праваабаронцы — падпісалі зварот да ўладаў з патрабаваннем выкананіц патрабаваны галадоўнік.

Пакуль падпісанты вялі пера-

Рашэнне выйсці на вуліцу адна з пікетоўцаў, Тоня Вежнявец, абрэгнутаўшы так: “Тое, што адбываецца — гэта няправильна. Кожны чалавек мае право на асабістую думку, а яму затыкаюць рот”. Як саброка Наста Палаханка кажа: “Ціпер у нашай краіне пануе такі жах, калі ўсе людзі маўчыць і ня могуць нічога зрабіць. Мы супраць гэтага”. У пікете стаіць і 19-гадовы Кірыла Шымановіч, якога адпіліў з Менскага юрыдычнага каледжу. Пасыль Чарнобыльская шляху Кірыла адседзеў 10 сутак на Акэрыніцу, а калі прыйшоў у каледж, яму паведамілі, што ён ужо адпілчаны. “Быццам бы я парушыў статут юрыдычнага каледжу і знаходзіцца каледж”.

Жодзінцы цешацца першай невялікай перамозе: Натальлю Максімаву і Вольгу Галубец, якім пагражалі адлічнінем з гімназіі, запрасілі ў Жодзінскі гарвыканкам і папрасілі выбачыння “за непараузменне”. Дзяячы будуть вучыцца.

Алесь Курдыцкі

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

Беларусь—Славенія

20 тысяч квіткоў было прададзена на матч Беларусь—Славенія па стаўне на ранак серады. Адборачны матч да чэмпіянату свету пройдзе ў суботу (пачатак а 20-й), і на “Дынама” мяркуюць запоўніць усе 40 тысяч месцаў.

ВОСЬ СЫМБАЛЬ ТВОЙ...



I рак з клюшнёю

У раку Лясную, што цячэ ад Камінца да Барысцы, прац 20 гадоў адсутніці вярнуліся ракі. За саветамі ракі з'явіліся ракі пра забруджванне рэчкі, што амывае Белавежу. Калі за часоў незалежнасці складёлі наравістае рэчкі нармалізаваць, ракам ужо не было адкуль вярнуцца. Берасцейская прыродадаючыя вышыні аднавіць папуляцыю. Сто кілограмаў ракаў для Лясной перавезлы з возера Олтуш, што на Маларычыне.

ЦЫТАТА

Жырыноўскаму ў Беларусі раздоллье

Уладзімер Жырыноўскі, лідар расейскіх нацыяналістуў, сказаў на сустрэчу з Аляксандрам Лукашэнкам: “Беларусь для мяне — цудоўная краіна па ўсіх кірунках: у эканоміцы, культуры, спорце. У Беларусі становічныя геніі, адмойных практична яўняю”.

«ARCHE»: падпіска і продаж

Толькі да канца чэрвеня ў краме “Марат” можна купіць усе пяць апошніх нумароў “ARCHE”.

Працягваеца падпіска на незалежны часопіс. На другое падыходзяць да “ARCHE” можна падпісацца на любым аддзяленні “Белпошты”. Падпісы індэкс 00345.

МУШТАРДА

Цъвёрдае францускае «Non!»

Французы галасавалі і супраць беларусаў, супраць палякаў і украінцаў. Яны нам не давяраюць, і маюць на гэта поўнае права. Піша Алесь Белы.

Мені за ўсё гэтага можна было чакаць ад радзімія Вальтэра і дэ Сада, шматвяковай хайрусыні турэцкай і расейскай дзсплатні, цытадэлі біоракратызму. Аж раптам менавіта сучынінкі Астэрыкса пракацілі на рафэрэндуме брусьельскім иззараў. Не давяраюць ўласным народам, єўрапейскія ўрады дзе толькі мацмачы вышынілі лёс Эўропы ва ўтульных кулоарах. З дзевяці краін, дзе дагэтуль прагучалі адказ “так” єўрапейскай канстытуцый, толькі ў Гішпані ён быў атрыманы на рафэрэндуме. І вось ціпер — цъвёрдае францускае “Non!”.

ПРАВАКАЦЫЯ ТЫДНЯ

Народна-вызвольная армія

31 траўня беларускі СМІ атрымалі працэлектронную пошту пасланыне нейкай Беларускай народна-вызвольнай арміі. Падстанцы патрабуюць адстакі Аляксандра Лукашэнкі, ліквідацію палітычнага, ідэалагічнага і пралагандыстычнага апарату цяперашніх уладаў, стварэнні ўраду народнага дэверу. Для пачатку БНВА ўльтыматыўна заклікае кіраўнікі Беларусі “уступіць у дыялёт з падстакінамі апазыцыі”. У адваротным выпадку яна пагражалі «перайсыць да баявых дзеяньняў» з 15 чэрвеня.

Газета «Народная воля» міркуе, што

дакумэнт мог быць сфабрыкованы з мэтаю апрайдаць распачатыя палітычныя

рэпрэсіі супраць апазыцыі і СМІ.

Тэарэтычна сам сучасны фармат єўрапейскай еднасці можна лічыць праваленным: для ўхвалы Канстытуції ЭЗ патрабуеца поўны кансансус усіх 25 краін-саброяў. Аднак яи будзем сышацца з высновамі: пакаленне таму Маастрыхтская дамава таскама ня мела аднадумлівай падтрымкі єўрапейцаў, але ў “проблемных” краінах рафэрэндумы праводзілі колкі хочаш разоў, пакуль не атрымлівалі слушнага, г.зн. патрэбнага Брушэлю, выніку.

Астронамічныя заробкі поп-зорак, завоблачныя падаткі, бязглуждыя СМІ, распад традыцыйнай сям’і, масавая абыякавасць 450-мільённае папуляцыі да грамадzkіх праблем усіх узроўніў — ад мясцовых супольнасціў да кантынэнту ў цэлым — вось што характарызуе монстра-супэрдзяржаву.

Працяг на старонцы 11.

ПАЛЕМІКА

Ці сапраўды ліберальныя беларускія «лібералы»?

У адным з апошніх «Праксіх акцэнтаў» на радыё «Свабода», у якім аблімкуюцца вынікі моўнага рафэрэндуму 1995 году, адбылася цікавая і паказальная дыскусія між старшынём ТБМ А. Трусавым і эканамістам Л. Злотнікам. Падчас аблімкавання сп. Злотнікай некалькі разоў аўбясяць сябе «лібералам». З другога боку, сп. Злотнікай падчас дыскусіі на выявіў нікакіх салідарніцтваў у дачыненні да змагання беларускім супраматчынамі.

Паспрабуем прааналізаваць, пі стасуецца гэткая абыякавасць на падтрымкі лібералізму.

Спачатку зірнёма на значэнні слову «лібералізм» і «ліберальны». Паводле океанідзага слоўніка ангельская мовы, лібералізм — ідэалёгія, прыхільна да паступовых палітычных і сацыяльных рэформаў у напрамку асабістасці і дэмакраты; дэмакратыя — форма кіравання, якая падтрымлівае роўныя права. Роўныя права разумеюцца як супрацьлегласць дыскримінацый людзей на падставе іх расы, полу, узросту, этнічнага паходжання, мовы і гэтак далей.

Працяг на старонцы 15.

Сход ста пад Радашкавічамі: Коласа ў прэзыдэнты

Сто гадоў таму Якуб Колас трапіў у турм за ўзбеларускімі сходамі настаяўнікаў, а цяпер для Уладзімера Коласа «маёўка» стала крокам на шляху да прэзыдэнцкіх выбараў—2006. У апошнюю суботу траўня ягоную кандыдатуру прапанаваў III Усебеларускі сход інтэлігэнцыі.

ГЕОРГІ ЛІХТАРОВІЧ



Крытыка Франкенштайнай

У лічыўшы досьвед зъезду сацыял-дэмакратіяй і віцебскай абласной канферэнцыяй па вылучыўчыні адзінага кандыдата, арганізатары мерапрыемства вывезлы ўдзельнікаў да Радашкавіча, на памежжа Маладзечанскага і Вялейскага раёнаў. За паўтары гадзіны пастаўі лавы, паміж дрэўні нацягнулі вялізныя белыя й чырвоныя расцягі-палотнішчы — ідэя Артура Клінава. На заднім пляні не тахкаў дэзэрль, даючы сілкаванне мікрофону.

Агулам сабралася сто дэлегатаў з усіх рэгіёнаў. Проці абіцьцяў смідзесці дэлегатаў ад кожнай вобласці — няшмат.

Прысутнічалі на лясным сходзе прадстаўнікі замежжа — дэлегаты Клубу катаплікай інтэлігэнцыі з Польшчы, Марак Келяноўскі

да Павал Брашкоўскі і дырэктар грузінскага аналітычнага цэнтра «Сусветная лібаратарыя» Сасо Цыскарышвілі. Палітыкаў было трох — Людміла Гразнова, Валер Фралоў, Аляксей Кароль. Затое прысутнічала шмат літаратаў — Сяргей Законінкаў, Анатоль Вярцінскі, Уладзімер Содаль, Франц Сіўко, Максім Кіліковіч, Лера Сом — ды мастакоў — Рыгор Сігіна, Георгі Ліхтаровіч, Алеся Цыркуноў. Не было рагакеяў, быў лічаны інтэлігэнцыйны мададзеўшага пакаленія.

У сваіх промове Уладзімер Колас згадаў легенду пра створенную Франкенштайнам пачвару. З таленавітым, але бессаромнym навукой, які спарадзіў на съев жудансную сцэну, ён парадаў тых, «хто прывёў дыктатара да ўлады». Зрабіў дырэктар Ліцэю і некалькі выпадаў на адрас палітыкаў-калегаў — маўляў, за прэтэндэнтам на прэзы-

дэнскую пасаду не павінен цягнучы шлеўф параз у папярэдніх кампаніях. Ён таксама заклікаў не спакушацца на харызматычнага лідара: маўляў, Данка, прыйшоўшы да ўлады, ператвараеца ў хітарга Урфіна Джуса, які хаваецца за сыпінамі драўляных салдату. Асобную ўлагу старшыня Рады інтэлігэнцыі звязаў на распаўсюджаныя абруды. Мітамі называў сцверджаныя пра сціпласць і бязльвіднасць беларусаў («Ці на самі мы распаўсюджаем показкі пра цвіт віроўку?»). Аблудай — перакананые ў заведамай несумленнасці палітыкі.

Даішнікі-эколягі

Прыблізна праз гадзіну пасля пачатку сходу на паліянне звязваліся супрацоўнікі ДПС, чамусці з апаратам. Даішнікі палічылі транспарт удзельнікаў сходу...

неправільна прыпаркаванымі ды папрасілі адагнаць машыны з маладой травы на дарогу. Ад апаратара ж адракліся: журнالіст, мы яго на ведам. Цікайным удалося падслухаць, як старшы ў групе папрасіў па телефоне выслаць на дапамогу машыну з АМАНам...

Сход працягваўся. Намесьніца галоўнага рэдактара «Народнай волі» Святлана Калініна адзначыла, што нехадобна распрацоўваць стратэгію хуткай перамогі: «Ідуць гаворкі пра радыёстанцыі й гэтак далей. Калі мы прэрэзілічаем змагацца яшчэ дзесяць гадоў, то можна так касціц». У адказ дасталося самой «Народнай волі». Яе раскрытыкавалі за надрукаваныя якраз у суботнім нумары артыкул пісьменнікі Васіля Якавенкі з аўбінавачаннямі старшыні Рады інтэлігэнцыі ў нецярпілівасці да іншадумстваў

транспарту...

СЪЦІСЛА

Трагедыя ў Конга

Стала вядома імя пілота, што загінуў на тым тыдні да авіякатастрофе ў Конга. Гэта — Аляксандар Амельчанка, 1972 г. н., які раней працаў у аўтавакансі «Горадня». Самалёт АН-12 выліцеў з гораду Гома 25 траўня, а потым раптоўна зынік з экрана радараў. Праз нейкі час міністэрства абароны Конга пачынаўся ў падъяхтоўкі юрыдычных кадраў. Так, паводле патрабаванія Міністру, на тых ВНУ на адпаведных спэцыяльнасцях павінны

беларус. Усе загінулі. Нагадаем, што ў сакавіку ў Танзаніі разбіўся транспартны самалёт ІЛ-76 з пасэццю пілотамі-беларусамі.

Новыя патрабаваніні да юрыдычных ВНУ

Мініст зробіў больш жорсткім патрабаваніні да юрыдычных ВНУ. Робіцца гэта ў мятках удасанаканленія якасці падъяхтоўкі юрыдычных кадраў. Так, паводле патрабаванія Міністру, на тых ВНУ на адпаведных спэцыяльнасцях

працаўшчынья на менин за 10% дактараў юрыдычных наўку і прафесараў, 50% кандыдатаў юрыдычных наўку і 40% вікладчыкаў, што маюць наўку юрскую ступен. Апроч таго, выкладчыкі, што наўчуацца студэнтаў па спэцыяльнасці «права», павінны мець на менин за трыв гады стажу па спэцыяльнасці.

Як паскардзіца на мытніка

Дзяржаваўны мытны камітэт заклікаў грамадзян інформаваць аб выпадках

нарушэнняў прафесійнай этикі мытнікамі пры ажыццяўленні мытнага кантролю, а таксама фактах мытных парушэнняў (кантрольна, няправільнае дэклараванне, ухіленне ад выплаты мытных плацяжоў). Пра ўсе факты паведамляць на нумар 218-92-92, альбо на e-mail: doverie@customs.gov

Перамога БХК

Касацыйная калегія Вышэйшага гаспадарчага суду 1 чэрвеня пачынаўся рэспубліканскі суд РГА «Беларускі Эхельянскі камітэт» у

канфлікце з падатковай службай. ВІС адхіліў касацыйную скаргу інспэкцыі Маскоўскага раёна стылісты Міністэрства падаткаў і зборах, пакінуўшы ў сіле рагашэнне гаспадарчага суду Менску, які пашырэзіў законнасць дзесяцінняў БХК у рамках праграмы TACIS.

Літоўская візія патанынею

У найбліжэйшы час будзе прынята рагашэнне пра зміншэнне іншай на візы для грамадзяніні Беларусі і Літвы. Паводле беларускіх

Колькі людзей у Коласа

Адчувалася крытычнае стаўленне да старшыні Рады інтэлігэнцыі і ў асобных выступах дэлегатаў і гасцей сходу.

Сацыял-дэмакрат А. Кароль скарыстаў трывану для агучвання «тэзісаў Казуліна, які звязаўся і пазыцыйнай партыі», ды «наехаў» на Лібадзьку, які называў экспатара БДУ беларускім Януковічам. Сп. Кароль прапанаваў не пазней чым у лістападзе правесці шырокасціялічнае аптытанье, каб вызначыць найбольш папулярнага лідэра, па выніках аптытанья арганізаваць круглы стол для выпрацоўкі выбарчай стратэгіі і толькі пасля гэтага пры канцы 2005 году правесці Кангрэс.

Слуцкая настаяўніца Зінаіда Цімошык заклікала Коласа ў прысутніх быць реалістам. Яна адзначыла, што для перамогі кандыдат у прэзыдэнты павінен мець у кожным раёне не менш за 40—50 актыўісту, готовых ісці за ім да канца: «Ці ёсьць столькі людзей у Коласа? Такой сілы сёння ні ў кога няма! Дэлегаты сходу самі звязаўшыся сябрамі розных партый і, значыць, будуть уключаны ў іншыя кампаніі».

Яе падтрымала генэрал Фралоў, які прапанаваў уключыць аўдзіныя працэсы па вылучэнні кандыдата: «Треба ўжо выбраць аднаго (хай можа, і я самага лепшага) і працаваць на яго». Сам як Фралоў з камандай аднадумцаў (А. Вайтовіч, А. Ярашук, У. Парфенюкі) рыхтуеца арганізаців рэфэрэндуму па зменах на Выбарчым кодэksse.

На яшчэ адзін момант падрыхтоўкі да прэзыдэнцкіх выбараў звязану ўзврату рэпатрыянт Алеся Абрамовіч з Барысава: «Улады глухі да нашых патрабаванін, таму трэба выкарыстоўваць вулічныя цікі. Треба быць гатовымі вывесці 10, 20, 50 тысяч людзей на Каstryчніцкую плошчу падчас прэзыдэнцкіх выбараў».

Зрэшты, пакуль што такая ваўнічнасць застаецца толькі на слоўах. За рэзольюцыю сходу дэлегаты вырашылі не галасаваць, каб ня дайць падставы для рэпресій. Генадзь Бураўкін, які вёў сход, папрасіў згодных з рэзольюцыю ўчыніц забавязанне для Коласа правесці аўбінавачкавыя перамовы з іншымі кандыдатамі ў прэзыдэнты.

**Аркадзь Шанскі,
Тамаш Гурба,
радашкавіцкія лісі**

крыніц, аднаразовая складзе 5 зўра, паводле літоўскага МЗС — на болей за 10 зўра.

300 тыс. за Мунка

Улады Ослы абяцоюць, узнагароджанне \$300 тыс. за звесткі аб скрадзеных у мінульм жніўні карцінай Эдварда Мунка — «Крык» і «Мадонна». У заяві палицы гаворыцца пра тое, што грошы выплачываць пасля знойдзення, а эксперыты папярэдзіць іх сапраўднасць.

**АГ, БелАПАН, afn.by,
«Рэха Масквы».**

Аварыйная зона

Чуткі пра выбух на ЧАЭС — трывожны сымптом для ўладаў. Яны съведчаць пра недавер ня толькі да дзяржайных СМІ, але і да самой дзяржавы.

Піша Віталь Тарас.

Касірка ў чыгуначнай касе, памыліўшыся пра падліку грошай, якія трэба заплаціць за блёты, апраўдвацца: «Прабачце, у мяне з раницы з галавы не ідзе гэты Чарнобыль... Вы ж ведаеце пра выбух на АЭС, на чацьвертым блёку?» — пытаема яна ў пасажыркі.

Тая пачынае супакоўваць касірку: вы, мабысь, зблыгтаў з аварый на электрападстанцыі ў Маскве. Чацьверты блёк даўно не працуе — там жа ж саркафаг! «Не! — стаіць на сваім касірке. — Пра аварыю ў Маскве ўвесь свет ведае. А выбух у Чарнобілі здарыўся на некалькі дзён раней, адтоль радыяцый зноў дайшала да Беларусі. Пра гэтую парады ў паведамлялі (мая суседка чула), але цяпер маўчыць».

Усе спробы давесці, што ўзвесьні радыяції ў Менску ў апошнія дні ніколікі не зъянініся, што веcer у тыя дні білу паўночна-заходні, таму ў любым выпадку радыяції выкід да Беларусі не дайшоў бы, посыху на маюць. Касірка недаверліва пачісля плячымі — ну, дай божа, касе так было, як вы кажаць...

Падобныя размовы можна было пачуць на мінульты ўтварніці не на кожным кроку. І нікія разумныя доказы на людзей ні дзізнічалі. Па-першое, многія памятаюць, як было з тым Чарнобылем. Спачатку маўчаныне, потым — хлусцільня паведамленын пра «блізкі да нормы» ўзореньне радыяціі. Спрактыканыя савецкія грамадзянін і рабней не адчуваюць вілікага даверу да афіцыйнай інфармацыі, а ў першыя дні пасля Чарнобыльскай катастрофы чэрпалі яе выключна з замежных радыёгаласоў сі... пагалосак. Вывілася, што афіцыйным беларускім СМІ, якія хвалілі агромістыкі, як на сёньняшні дзень, накладамі ў шырыні ахопу аўдыторый, давяраюць, прынамсі, на больш, чым колішнім газэце «Правда» і ЦТ. І нават заявы першай асобы ў дзяржаве аб tym, што чарнобыльская тэма даўно сталася другараднай, беларускімі грамадзянам, відавочна, не пераконваюць.

Усё гатова да катастрофы

Але справа ня толькі ў гэтым. Уразіла гатоўнасць грамадзтва да катастрофы. Абывацель зь лёгкасцю вершы у магчыднасці самага страшнага з таго, што толькі можа здарыцца (нічога страшнейшага за Чарнобыль сучаснае пакаленіе беларусаў ня зведала). І гэта вера жыве на тле штодзённай прапаганды, якая ўбівае ў галовы людзям, што яны жывуць у самай спакой-

най, самай стабільнай, самай лепшай калі ня ў сьвеце, дык у Эўропе краіне. Краіне, дзе няма вайны, няма тэрарызму, дзе няма іні можа быць ня толькі эзагненных катастроф, але й прыродных катаклізмаў, бо кіраўніцтву дзяржавы падуладныя нават колькасць ападаку і тэмпратура паветра.

Чуткі пра выбух на ЧАЭС — трывожны сымптом для ўладаў. Гэтыя чуткі съведчаць пра недавер ня толькі да дзяржайных СМІ, але і да самой дзяржавы. Кажучы словамі клясыка, «нядобра нешта ў Дацкім каралеўстве».

Некалі ўся краіна Саветаў жыла выключна чуткамі. Пра тое, што генеск хворы й хутка памрэ, пра эпідэмію яшчур, пра павышэнне цэн, пра тое, што хутка іх будзе запалені солі, масла і г.д. Часцей за ўсё чуткі аказваліся значна бліжэйшымі да праўды, чымся паведамленыні дзяржавамуству або агенцтва ТАСС. І нават калі чуткі ня спрадукваліся, ім на зъянену прыходзілі іншыя — больш трывожныя. І яны ўрэшце становіліся рэальнайсцю. Бы галоўнае ў пагалосках — ня тое, ці заснаваныя яны на реальных фактах (часцей за ўсё, відома, яны маюць толькі ўскоснае дачыненне да рэчаіснасці), а скіраваны на іншыя пагалосак. Яны амаль ніколі не бываюць аптымістычныя. Но, хутчэй за ўсё, за чуткамі ды пагалоскамі хаваючыя трывожныя чаканыні ці здагадкі.



Съвет бяз правілаў

Ад пазбуйных інфармацыі людзей ціжака чаканаў нікія лягічныя выносу ці адэкватныя паводзінай. Яны жывуць у як бы падвойным съвеце — съвеце афіцыйнай прапаганды, дзякуючы якой ўсе ведаюць, што ўлады хоць цуть ад грамадзян пра сябе, і съвеце, аб якім відома толькі тое, што ў ім ўсё напэўна. А больш пра яго невядома нічога. Лёгка разыўцца падзея падацца не зразумелай і адвольнай. Бо ўчора было так, а сёньня загадам начальства ўсё стала іначай.

Таму паведамленыне непісменнай суседкі упрымаеца ледзь не як ісціна ў апошніх інстанцыях. І чым болей неверагоднае гэтае паведамленыне, тым больш відвае даверу. Цікава, што мала-



дое пакаленне ня менш падуладнае эпідэміі чутак, чым старэйшае. Даставткова ўспомніц пагалоску пра маньяка, які нібыта прыходзілі іншыя — больш трывожныя. І яны ніяшчасным людзям вінчайшу заразу шпрыцам праста на дыскатэках...

Съвет упрымаеца як чарга ніяк не звязаных паміж сабой атракцыёнаў, як гульняў бяз правілаў. Учора заражаная радыяцыйнай зонай лічылася небіспечнай для жыцця, сёняня, паводле ўказу, яна аўбящаеца чыстай, а вада, прадукты харчаваныя, грыбы, ягады, рыба й дзічына —

небіспекі — СНІД, тэрарызм, эзагненыя ці прыродныя катастроfy. Грамадзтва, ведаючы пра пагрозы, імкненія даведацца аб іх як мага больш і распаўсюдзіц гэтыя веды ў максімальнай ступені. Гэта дапамагае калі ня вірашыц саму праблему, дык зъменышыц патэнцыйную колькасць ахвяраў. Так элементарныя веды ў галіне асабістай бяспекі ўратавалі не адно жыццё падчас землетрусу ў Паўднёвай Азіі. А ўсялякага роду прадзакаліўскі, несанарманны прападвяднікі, варжбіткі і да т.п., якіх хапае паўсяоль, у тым ліку і на Захадзе, упрымаючы разам з іх прадзакаліўскімі ю занямы як нешта маргінальнае, ніяквартас сур'ёзной увагі.

Асноўны інстынкт

У съвтуці, калі ніводная з рэальных праблем — тычыцца яна будучыні нацыі, грамадзка-га да сацыяльна-эканамічнага ладу ці міжнародных стасункуў — не абрмікоўвае адкрыта ў СМІ, а замест гэтага прапануја позыўдадыскісці на тэму «асобныя недахопы», менавіта чуткі панавалі ѹ будучу панаўца ў якісці галоўнага сродку масавай інфармацыі. Закладнікамі гэтай съвтуці, якія парадаксальна, становяцца і ўлады, якія прыдумалі забарону на изгатвенні інфармацыю, каб абарыніц сабе ад кръгікі. Бо што б улады ні рабілі, у тым ліку нават і пазытыўнага, адказ заўсёды будзе непрадказлавы, як у съвтуці з «чорнай скрыні». Съвтуцю будуть ацэніваць не на аснове аўтэктыйнай інфармацыі, а на аснове стэрэятыпаў, сфермаваных у масах. Улада разлічвае, канечне, што гэтыя стэрэятыпы працуюць на яе карысць. Але ж яна ў сама паз-

Нядаванне як хвароба

Здавалася б, у эпоху лічбавай сувязі, нанатэхналітэту і Інтэрнэту такі спосаб праўлення, які лічыцца дыктатурай, а насамрэч зъўліеца ахлякратый (уладай натоўпу), немагчымы. Аднак апошнія гадоў дзесяць прадэмантравалі, што начальства і на тоўп могуць утвараць свайго роду сымбёс, самадасткавы арганізм, небіспечны для будучыні нацыі. Ці ёсьць выйсце з такога становішча? Думаеца, ёсьць. Некалі ў Эўропе ўпсылівалі бунты супраць прышчэпак падчас эпідэміі вострых. Ужо ў нашы дні грамадзтва не хашела нічога ведаць пра СНІД і асабіўна пра хворы на яго. Але ж, як і трэста гадоў таму, спатрэблілася цярпілівая тлумачальная праца лекараў, а галоўна — съвідомая наступальная асбетніцкая палітыка, скіраваная на ліквідацію нядавання. Нядаванне ў наш час — таксама свайго роду хвароба, якую трэба лячыць самымі радыкальнымі методамі.

Змагація, натуральна, трэба ня з чуткамі. Яны — усяго толькі сымптомамі хваробы. Змагація трэба з аптымізмам і нежаданнем хворых ведаць аб tym, на што яны хвараюць і як трэба лячыцца.

Паўзучая нерухомасць

Працяг са старонкі 1.

Есьць, вядома, і кватэры пад 300 тыс. даліраў — скажам, можна хоць ціпера набыць дзвінкуху зруйнаваную кватэру ў двухпавярховом доме за драўлянымі плотам на Бранявічах. Цана — 250 тыс. даліраў.

Наўбольш дарагія кватэры ў цэнтры, добра каціруеща Зялёны Луг да Ўручча. Заходняя частка гораду ў цэлым больш прыяльная за індустрыялізаваны



Аднапакаёвая кватэра ў панэльніку ў Малінаўцы па цыяні 32 тыс. у.а.



Двухпакаёўка ў панэльніку па вул. Харужай, што на Камароўцы, каштуе 42 тыс. у.а.

ўсход. Будаўніцтва кватэр вядзенца шалёнімі тэмпамі — сёлета маюць здаць да мільёна квадратных метраў жыльля, — але попыт задаволіць усё роўна не ўдаецца. Ахвярамі будаўнічага бума зробіцца ўласнікі дамкоў у межах гораду. Неўзабаве пад знос пойдзе прыватны сектар па вуліцах Багдановіча, Арлоўскай ды ўздоўж праспекту Дзяржынскага.

Былая жылплошча Радзівілаў

Рост цэн на кватэры мае і нечаканыя вынікі. Гэтак той, хто можа сабе дазволіць набыць кватэру ў Менску, сутыкаецца са спакусай пашукаць жыльля ў іншай краіне. Цэны на менскія мэтры імкліва набліжаюцца да цэнтральназўрэспейскіх узоруў.

Варшава. Аднапакаёвая кватэра на першым паверсе. Вуліца Заечая, праクトычна гістарычны цэнтар. Дом старавінны (1916 г.), але трывала. 33 м². Якасны рамонт.



Кошты на двухпакаёўкі ў панэльных дамках бліз Трактарнага заводу вагаюцца між 32 і 45 тыс. у.а.

Набываць нерухомасць у Чэхіі могуць толькі замежныя юрыдычныя асобы, не прыватнікі.

Цана — 61 тыс. даліраў. Прэстыжныя аднапакаёўкі ў Менску каштуюць пад 40 тыс. — і гэта ў новых камфортных дамах. Але калі мы засірнём у паўднёвую частку польскай сталіцы, убачым іншую карціну. Двухпакаёвая кватэра на апошнім паверсе трохпавярховага блочнага дому, 36 м², у адным з пакояў — школопакеты, дыванавое пакрыцце на падлозе. За ўсё гэта — 48 тыс. даліраў. За такі ж кошт прада-

СЪЦІСЛА

Нацыяналізацыя цэмэнтавага заводу

Доля дзяржавы ў статутным фонду ААТ “Краснасельскбудматэрыялы” будзе павышаная да 70%. Гэта прадпрыемства — найбуйнейшы ў краіне вытворца цэмэнту. Але нават рост вытворчасці ў сярдзіні на 10—13% у парадайнаны зь мінулым годам не дазволіў заводу разылічыцца з дзяўтамі. Запазычанасць па плацяжах у бюджэту “Краснасельскбудматэрыялы” пакрые 476 267 633 сваімі акцыямі на агульную суму болын за 13,8 млрд рублёў.

Крызіс «Гарызонту»

Флягман беларускай прымаслосасавасці, менскі

завод “Гарызонт” за апошнія два месяцы рэзка зменшыў аб’ёмы продажаў. Тэлевізары, якія сабраныя на галоўнай пляноўцы на вул. Чырвонай, ужо німа куды ставіцца. У Ракею, галоўны рынак збуту прадукцыі, з пачатку траўня пайшло толькі некалькі фур. Аванс работнікам “Гарызонту” не выдаецца, а заробак апошнія два месяцы іны атрымліваюць са спазыненым.

Лом на экспарт

Шэраг буйных прадпрыемстваў атрымалі права экспартаваць лом і адкіды чорных і каляровых металуў без пасрэдніка. Пічастылукамі сталі гандлёвыя домы кангрэну “Белросуры”, МТЗ, МАЗ,

БелАЗ і Менскі маторны завод. Гроши, атрыманыя ад продажу адкідаў, дазвайдзенца накіраваны на набыццё новага аbstabilізатора для мэталаапрацоўкі. Раней увесь экспарт здзяйсняўся праз аднаго пасяродніка — ТАА “Свіктрангязыт”, якое ўваходзіць у склад прадпрыемства “Беларускія другасныя рэсурсы”.

Печы на гарызонце

1 чэрвень “Гарызонт” распачаў зборку мікraphałsevых печаў. Вытворчасць разымасцілася на заводе “Беліт” у Паставах. Калі прадпрыемства разгорненца на поўную магутнасць, у год будуть вырабляць паўмільёна печаў. Пра цану мікraphałsevак пакуль нічога

не вядома — на заводе какуць толькі, што іны складуць канкуренцію замежным аналагам.

Кантрольныя налекі

У хуткім часе ўсе СД ды пакункі з гарбатай павінны будзе мец адмысловую маркіроўку — налекі, падобныя да тых, якія klejць на бутэлькі з віном. Такім чынам урад спрабуе змагацца з ценівым імпартам ды павысіць прыгот аднічны ПДВ з тавараў, што трапляюць у краіну праз мяжу з Расіяй. Уздзенінне ававязковай маркіроўкі ды алівы кантрольныя знакімі ўжо павысілі паўншленны акцызных збораў у 3—4 разы.

Зноў зыніжэнне стаўкі

Чап'верты раз сёлета Наібанк зыніжае стаўку рофінансавання. 31 чэрвень яна складае 13% гадавых. Кіраўніцтва галоўнага банку краіны тлумачыць гэта запаволеннем інфляцыі: сёлеты за студзень—красавік цэнзы паднімліліся ў сярэднім на 3,2%, а лягась за такі самы пэрыяд — на 6,3%.

Беларускі флёт

Ачынныя маркі флёт будзе прыпісаны да Клайнпэдэй. Пра гэта павярхы ў йаўторак на прэс-канферэнцыі ў Менску намесніка міністра транспарту і камунікацый Уладзімера Ўласеня. Па словах чыноўніка, Беларусь вяла перамовы з Украінай,

тыс. эўра.

Кіеўскі рынок нерухомасці віруе. Здавалася б, насуперак усякаму здароваму сэнсу, цэны на кіеўскіх “хрушчоўкі” началі імкліва расці. Як выйдзіцца, укладаныя грошай у развалюхі — інвестыцыі ў будучыню. Урад Цімашэнкі абіае зынеські ўсе “хрушчобы”, а іх жыхарам дыцца лепшае ды больш прасторнае жыццё. Вось і выхадзіцца, што ёсьць рэальная выгода набываць кватэру ў самых разбураных ды непрыдатных для жыцця будынках — большыя шансы на тое, што яго зьніясць. Сярэдняя цана квадратнага метра жытла ў Кіеве — больш за 1000 даліраў. Эрэшты, у спальныя раёнах нічякі адшукаць аднапакаёвую кватэру цаной у 35 тыс. даліраў — не нашмат даражэй за Менск.



У хрушчоўцы ў Заводскім раёне яшчэ можна знайсць 2-пакаёвую кватэру за 27 тыс. у.а.

Літвой, Польшчай. Выбрали Літву — Клайнпэдскі порт бліжэй за іншыя ды не замярзае ўзімку. Цыпра застаецца прыбадзіць як мінімум два марскія судны — адно грузазамішчальнасцю 30 тон, другое — 3—6 тон. Кошт судна — \$25—30 млн. Карапеў ажыяну набудуць за контрактнага беларускіх банкаў.

АФН, «Інтэрфакс», АК, «Беларускія деловыя газеты»

КУРСЫ ВАЛЮТ

на 2 чэрвень:
1 амэрыканскі даліар — 2 150 рублёў
1 эўра — 2 642,03 рубля.
1 латвійскі лат — 795,57.
1 літоўскі літ — 765,18.
1 польскі злоты — 636,45.
1 расейскі рубель — 76,00.
1 украінскія гривна — 424,27.
Паводле Нацбанку

Дарагія госьці

У Марыны Багдановіч канфіскавалі маёмасьць — ад фэна да камптара, які належало ў яе дзесяцігадовай дачці. Тэлевізор ласкава пакінулі.

Судовы выканануць шрайба левай рукой акт канфіскациі. Зьеверху на яго паглядае з іконы Хрысцістос, паказываючы на палаючыя сэрца ў грудзіх. Горача. За ваконом у «ПАЗІКУ» прэюць аманаўцы. Відадзіць баяцца чарговата мітынгу: Марына Багдановіч атрымала штраф 200 базавых величынь (каля 2,5 тыс. доляраў) за ўдзел у прадпрымальніцкай акцыі пратэсту ў Менску 1 сакавіка.

— Марына Мартайна, можна шклянку прыбраць? — выгуквае, не падымночы галавы, выканануць.

— Вам папіць прынесць? — пытается сп. Багдановіч, прымяўшыся да стала кубак зь недапітымі скокамі.

— Не-не, ня трэба! — разам адказаючы выканануць ды прадстаўнікі фірмы ААТ «АСіТ», які суме побач на эздіцку. «АСіТ» спэцыялізуецца на вывазе, аценцы ды продажы канфіскаванай маёмасьці.

— Мая прысутнасць абавязковая? — пытается гаспадыня кватэры, прапускаючы ў дзіверы груழыкі фірмы.

— Відома, — адказае выканануць. — Каб вы потым не сказалі, што мы ў вас ўсё забрали. У сэнсе, што забрали больш, чым трэба. І на істрыжкайне за съпіан! — незадаволена кідае ён

праз плячо фотарэпартэрам.

— Дык вас у твар здымнаць? — гучыць у адказ.

Груழыкі пачынаюць вызваліцца паліцу ад кнігай. Марына перадае іх дачэ Марусі, якая кладзе кнігі ў стосы на падлогу ў іншым пакоі. На адной з паліцаў — некалькі дзясяткаў асобнікаў «Выпадковага прэзыдэнта». Гаспадыня прэзінтует іх усім прысутным, але афіцыйныя асобы ад падарунку адмайлююцца і ізвараючы яе прыбраць кнігу са столова, на якім ліжкія пратакол.

— Ну што тут такая цышина, я на хаўтурах? — веселяць прысутных Марына. Радаснага, вядома, мала, алі ў гаспадыні неяк атрымліваешца стварыць лёгкую атмасферу, нібіта тое, што адбываешца — не канфіскацыя, а пераезд. Пілікае телефон.

— Да не, госьці прыйшлі, усе сядзяць, і Юлька, і Наташа, і хлопчыкі нашы ўсе, — кажа ў слухаўцу сп. Багдановіч. — Так, яны таксама тут. Не, і яны добрыя людзі. Доўга казаць ня буду, тэлефон таксама канфіскуюць, зараз аддаваешца трэба. Шампанскіе? Не, ад шампанскага адмовіліся.

— Ці мо ўсё-такі шампанскага? — пытается Марына. — Прабачце, хлопцы, французская няма, толькі савескі.

Тыя не паддаючы спакусе, і

працягваюць рабіць сваю справу. Марына Багдановіч перадае судовому выканануць мабільны тэлефон.

— Сім-карту я дастану, гэта маё яласнасць, а вось батарэйку віртаю назад. І яшчэ зараднае прыстасаванне.

— Прымемі з вамі размаўляць, — мякчэ судовы выканануць. — Ня буду лэзьці ў тэлефон, а то потым скажаце, што зламаў! — ніякіхлудна жартуе ён.

— Не скажу, — сур'ёзна адказвае Марына.

Маруся выірае аничку падлогу там, дзе стаяла паліца.

З прадметаў раскошы застаўся, бадай што, толькі тэлевізор — закон дазваляе сам'і пакінць сабе адну тэлескрыню. Не пазбуйла жа людзей крываі абектыўнай інфармацыі! Такім чынам, у Марыны Багдановіч забраўлі мабільны тэлефон, электрафон, чайнік, прас, тостэр, фотапарат, відэмагнітафон (Марына адмыслова адшукала дрот ад яго ў іншым пакоі), магнітафон, маленькі музичны цэнтар (на ім Марына з дзячкай звычайна перад сном уключала музыку), Марусін камптар з прынтырамі ды кніжных паліцаў, якія ледзьве вынеслы ў дзіверы. Усё далёка ня новае. Брыльянтавы ды камадаўшчыні з грашымі ў небагата абстаўленай кватэры спадарыні Багдановічу ня выявілася.

— Прас — няхай, але самае кепкасце тое, што фэн забраўшы — як цяпер валасы сушыць?

разводзіць рукамі Марына Багдановіч.

Візітэры развівітваюцца з гаспадыніні кватэры не сябрамі і ня ворагамі. Адчуваеща няёмкасці сутыцці.

— Я мяркую альбо з дзяцяў па галоўным — па іх прафесіяналізме, — супакоівае пачуцці канфіскатара Марына. «Госьці» сышодзяць.

— Ну чаго ты? Нічога страшнага няма, — выцірае Марына Багдановіч съязінкі з вачэй дачкі, прытульавочы яе да грудзей.



ЮЛІЯ ДАРДЗІКЕВІЧ

нага няма, — выцірае Марына Багдановіч съязінкі з вачэй дачкі, прытульавочы яе да грудзей.

Алесь Кудрыцкі

Выкупіце рэчы Марыны

Рэчы Марыны Багдановіч будуть выстаўлены на продаж у краме канфіскату на вул. Купрыянаў, 4. Іх можна выкупіць і вірнуць гаспадыні. Тэлефон сядзібы Аўгустданік грамадзянскай партыі 283-16-41.

СЪССЛА

Аршанскі суд 23 траўня прызнаў, што адміністрацыя УП «Лёс» ня выканала абавязкаў па контракце, але падзіў работніка да прадпрыемства не задаволіў. **Рыгор Максімэнка, Вадзім Дзюдзікоў і Міхаіл Воранаў** патрабавалі разарваць контракт і выплаціць грошовую кампенсацыю на падставе таго, што адміністрацыя не выконвала абавязкаў: не выплачвала заробкі своечасова. Рабочы будучы аблкардківач вырак у вышыні ўсіх інстанцын.

24 траўня ў Магілёве аштрафавалі актыўісту незарэгістраванай арганізацыі «Зубр» **Андрэя Разумкова** (20 базавых величынь, ці 510 тыс. руб.) і **Яўгена Суворава** (25 б.в., 637 500). Іх затрымалі падчас пікету, прызначанага паштотом угодкам зінкіненію ЮР'я Захаранкі, а потым яшчэ раз за распаўсюдом незалежнай газеты «Выбар».

Мікола Статкевіч 24 траўня абавязціўшы галадоўку. 26 траўня суд адхіліў хадайніцтва **Паўла Севярынца** па выкліку якасці сведчылі былога старшыні КДБ Леаніда Ерны, старшыні Цэнтральных баркаму Лідзія Ярмошынай і міністра ўнутраных спраў Уладзіміра Навумава. На думку суду, гэтыя людзі нічога не могуць паказаць па сутнасці аভанавачаніні.

Раённая адміністрацыя Гродненскім забавязала прадпрыемствы й арганізацыі гораду да 15 чэрвеня зদзіць спрападзачу пра вынікі падпіскі на «СБ — Беларусь сегодня» на другое пайгоўдзі. Апрача таго, гарадзкія ўлады рэкамендуюць выданыя «Візядзь», «Рэспубліка», «Белорусская ніва», «Семідні», «Знамя юности», «Гродненская правда», «Беларуская думка».

25 траўня ўдзельнікі галадоўкі ў Жодзіні накіравалі звароты ўладзе і установам адміністрацыі з патрабаваннем адміністратора

малі наклады газетаў «День», «Салідарнасць», «Гаварыць» і «Белорускія долініні газеты», якія везлы і грузавікі з Расіі.

Протэнзіі міліцыянтаў выказали толькі да «Дня», які не ўзбявае перад тым звязнін юрадрас. Рэдактар газеты **Мікола Маркевич** 27 траўня падаў скрутку начальніку Дубровенскага РУУС на дзеянні ягоных падначаленых: міліцыянты не паніфармавалі выдаўца пра свае дзеянні іх прычыны, забрали ў ўзор выданыя, а ўвесі наклад, прычым не аформілі дакументаў на лежальных чынам.

У судзе Цэнтральнага раёна Менску 27 траўня начальнік слухаў справу пра маёмасьць **Міхаіла Марыніча**. Сважкі спрабуюць цечэ суд разудзіць частку маёмасьці, апісанай судовымі выканануцьці, бо гэтая частка не належала асуджанаму: судовыя выканануцьці апісалі кватэры ягоных сыноў і былой жонкі. На прайсе быў абшевчаны перападанак да 2 чэрвеня: выявілася, што ў справе ніяма прадпісання, на падставе якога правоудзіўшчык выдаўца.

Дзяўчынаўскія структуры **ПБНФ** у Гродненскім ліквідаванні 27 траўня рагамнінім Вярховнага суду. Падстава — разъяснячыне юрадрасоў у жытомірскім фонде.

Лепельскія ўлады 27 траўня паніфармавалі лідэру тамтэйшага прадпрыемства **Алегу Тычыну**, што ліквідуюць ягоныя бізнесы: яго жонкі **Зінайдзе**, якая трымала дзівье крамы, адмовілі ў адводзе замлі.

У праекратуру Маастоў 27 траўня тэлефаваныем выклікалі грамадзкага актыўіста й журналіста **Язэпа Палубіцкага**: помочнік праекратуры цікавіўся яго ўзделам у грамадзянскіх ініцыятівах «Воля народу». Палубіцкага заявіў, што ўспрымае гэта як палітычны пераслед, адмовіўся адказаць на пы

таны й запатрабаваў афіцыйнага выкліку.

Активісту БСДП (Н) **Ігару Маслюскаму** праекратура Берасцейскай вобласці вынесла 30 траўня афіцыйную панірдкінне за дзеяннісці ад імя незаргістраванай арганізацыі: у газэце «Народная Воля» быў ўказана.

Гарадзенская абласцная філія БСДП атрымала 30 траўня ліст ад управы юстыцыі абліўкінкаму з патрабаваннем да 1 чэрвеня прызначыць пераразгістрацыю й перавесці юрадрас з кадрынатараў «Воля народу».

Міністар юстыцыі Віктар Галаванав заявіў, што з чэрвеня рэгіянальныя управы юстыцыі здымлююць з уліку структуры падзілічных партыяў і грамадзкіх арганізацый, адрасы якіх не зарэгістраваны ў незалежным фонде. Вынікі пераразгістрацыі будуть падведзены да 6 чэрвеня.

30 траўня **студэнты факультэту журналістыкі БДУ** начали збор подпісў з патрабаваннем да дэкана ссыніца практыку адпічыніці і пераследу з грамадзкую актыўісткай Альгінай Ярошэвіч 11 і 24

красавікі датыўвалі супрацоўнікі КДБ, у тым ліку і ўнучка.

Гарадзенская абласцная філія БСДП атрымала 30 траўня ліст ад управы юстыцыі абліўкінкаму з патрабаваннем адмовіць ад паслоўніцтва ўзяліх якіх-небудзіх місій абліўкінкаму з патрабаваннем пераразгістрацыю і перавесці юрадрас з кадрынатараў «Воля народу».

На праспэкце Машэрава ў Менску 30 траўня быў затрыманы з партротам Машэрава праўваабаронцам **Валерам Шчукінам**: яго зінавіцца ўзяцці ў падзілічнай ініцыятыве «Воля народу». Палубіцкага заявіў, што ўспрымае гэта як падзілічныя непаслыходзяцьці. Лукашэнкі з пералікам парушэнняў праўжуналістай.

На праспэкце Машэрава ў Менску 30 траўня быў затрыманы з партротам Машэрава праўваабаронцам **Валерам Шчукінам**: яго зінавіцца ўзяцці ў падзілічнай ініцыятыве «Воля народу».

АШ

Швэды абяцаюць вярнуцца на дракарах

25—27 траўня ў Полацкім універсітэце прайшоў міжнародны сэмінар «Панарама Дзвіні/Даўгава» з удзелам прадстаўнікоў Швэцыі, Латвіі, Польшчы і Францыі.

Адзін з ініцыятаў правядзення форума, прэзыдэнт швэдзкага Інстытуту культурнага турызму Арнэ Элфорс, наступным чынам, раслічмы ў яго мэту: рэгіён беларуска-латышскага Паддзвінія — іспрэпектыўная зона міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы эканомікі, науки, культуры, экалёгіі і турызму. Тому ўдзельнікі сэмінару павінны выпрацаўваць канкрэтныя пляны і стратэгіі паўстаннія Дзвініскага эўрапейскага археалагічнага цэнтра.

швэдзкага Готлянду Марыяна Самуэльсан і выкананыя дырэктар Даўгайліскага рэгіональнае рады Віталій Айзальт.

Вітаем вас у калысці беларускай дзяржаўнасці

На адкрыцці сэмінару ў прамове мясцовыя ўлады казалі пра даўнія традыцый швэдзкага-беларускіх стасунакў, пачынаючы ад часоў Полацкага княства. Прадстаўнікі абілыканкаму У. Навацкі сказаў, што «Полацак княства вядома сваёй незалежнасцю і самабытнасцю». Калі гэтыя слова пераклассі з

чыноўнічай мовы на больш простую, дык выйдзе наступнае: Палацкае княства было першай беларускай дзяржавай, якая істотна адразнівалася ад тагачасных іншых суседніх краін, у тым ліку і ўсходнеславянскіх. Прынамі, у гэтых пытанніх пазыцыя прадстаўнікоў сёньняшніх улады і апазыціі цалкам супадаюць.

У Полацак на дракары

На востраве Готлянд у Балтыйскіх моры даследчыкі знайшлі найбольш, у параданыя з іншымі рэгіёнамі Швэцыі, археалагічных помнікаў і артэфактаў часоў вікінгаў. Кірауніцтва высцы выкарысталі гэту напоўніцу — высцы ператварылі ў турыстычную Мэжу. 2005 год тут называюць вікінгам. Для туристаў інтэнсіўна адбудоўваюцца паселішчы,

растуць гатэлі. Турыстычныя маршруты пракладаюцца ва ўсе кірункі съвету — куды толькі трапляюцца вараскі дракары, нават на канадскі Ньюфаўндленд. Для цікаўных ладзяца турыстычныя туры па месцах археалагічных раскопак.

Губернатар востраву Марыяна Самуэльсан, выступаючы на сэмінары, сказала, што як толькі пачула, што пляніруе візіт у Палацак, дык адразу ў яе нарадзіўся план вандроўкі ў старажытную столицу кривічоў на вараскім караблі. План Самуэльсан упёрнена, што яе мара спраўдзіцца.

Карлсан нам дапаможа

Беларускія выступаючыя апавядалі пра гісторыю стасунку Палацкага княства са Скандинавіяй, назначаючы, што стасункі

былі інтэнсіўнымі і працяглымі, а таксама што кантакты са скандынавамі племенамі адбіліся на жыцці Паддзвініскага краю.

Госцы дзяліліся віпытам у галіне культурнага турызму. Арнэ Элфорс тлумачыў: спачатку кліента трэба ўразіць, а затым выклікаць цікавасць. Як прыклад ён прыводзіў наступныя варыянты выклікання ў швэдзкага карыасца: да радзімы Марка Шагала. Акрамя ўказа, мастава, што ілюстравала ў Швэцыі казкі пра Карлсан, натхнілася карыніямі Шагала. Таму ўе ішоўстрашных багата запазычанняў і матываў ад сусветна вядомага мастака. Чыму б на гэтым не заслужыць у Віцебскім краівідзе? Но самі карыні Шагала трэба глядзець у Параўнанні.

Алесь Аркуш, Полацак

СЪЦІСЛА



ІГАР ЮРКЕВІЧ

Георгій стаў Францыскам

Перайменаванне праспэктаў ды вуліц у Менску адбукнулася ў Верши. Мясцовыя ўлады нарочы вырашылі адну з тапонімічных праблем. У 1967 г. 2-я Ільгерная вуліца (некалі тут месціціся летнія вайсковыя лягеры) была перайменаваная ў вуліцу ім. Георгія Скарыны. На пачатку 1990-х частку яе перайменавалі ў Ільгінскую вуліцу, бо вядзе да аднайменнай царквы. Таму на дамах гэтай вуліцы вісіць пыльды з дзьвінскімі называмі, у тым ліку на асобных дамах іх па дэльве. Але ж да гэтага часу беларускі першадрукар усё заставаўся Георгіем. Зарах жа ён стае Францыскам. Прайда, вуліца гэтая зусім не цэнтральная.

Новая газета

У горадзе Баранавічы (Аршанічныя) начала выходзіць «Баранская газета». Новыя грамадзкія-культурнічныя выданні асцяліяе жыццё гораду-спадарожніка Верши. Яно выдаецца пры падтрымкы відэбескага і дзялдзеленія ГА «Фонд імя Ільі Сапегі» на падставе 299 асбонікаў і распаўсюджваецца бясплатна. У адным з першых нумароў згадваецца пра 100-гадовы юбілей масавых хвяляванняў рабочых мясцовага дрэпана-цвіковага завода падчас Першай расейскай рэвалюцыі. Апошняя маніфестацыя працоўных горадаў тваральнага прадпрыемства «Лёс», спадкаемцы таго завodu, за свае права адбіліся ў 2003 годзе. У наступніх гадах дазволу на іх праядзенне не было. Дарчы, сяродня зарплата на прадпрыемстве складае 256 тыс. руб., рабочыя атрымліваюць ад 162 да 260 тыс. руб.

Кедры замест елак

Праз узбяджанне глебаў ды шкодніцкую дзеянасць жука-караеда на Аршанічніне масава высыхаюць сельні. На вялікіх плошчах хворыя дрэвы

даводзіцца высякаць. На іх месцы штогод высаджваецца да мільёна маладых расылін. Але каб яны сталі сапраўднымі лесам, трэба чакаць 80—100 гадоў. Папялінне клімату прымушае мясцовых спэцыялістў лесагадоўлі з'яўляцца увагу на дрэвы, якія растуць у Заходній Эўропе, на Каўказе ды ў Крыме. Так, яшчэ ў 1978 г. у Коўскім лісініцтве на пасыці гектарах быў закладзены дэндрарый, у якім сабраны дрэвы ды кустарнікі болынік як 200 відуў. Так што ў хуткім часе замест звычайніх сасініакў ды ельнікі на Аршанічніне паўстануть кедравыя ды туевыя гаі.

Пра подзвігі самаахвярнасці

У аршанскім касыёле Святога Язэпа прышла прэзэнтатыўная кнігі падпіскай пісменніцы Ірыны Жарнасек «Будзь воля Твоя...». Выдадзены лягася ў менскім выдавецтве «Pro Christo» раман прысьвячаны росіцкай трагедыі (у лютым 1943 г. вёска Росіца, што на Дрысенскім возе, была спалена з жыхарамі). Разам з вернікамі самаахвярна смерцю прынілі яйныя марыяне Антоні Лішчэвіч ды Юры Кашыра. Кніга

выдадзена дзеянкаў падтрымцы Ордну марыяну, рэзыдэнцыяй якіх ціпер ёсьць касыёл Св. Язэпа ў Верши. У найбліжэйшы час прозантанты адбудуцца ў іншых гарадах і мястэчках Віцебшчыны.

Яўген Жарнасек, Верши

Завал з конкурсамі

Падрыхтоўка да съвяткавання Дня Перамогі стала цягам наўчальнай года выправданнем на выносільвасць для пэдагогаў школ і пазашкольных установ. З лёгкай рукі арганізатораў выхаванні школьнай мадалізм абласнога маштабу па лінii цэнтрапа пазашкольнай працы на школы несанкнім патокам плылі-спускалі ўмовы шматлікіх конкурсаў венна-партрэтычнага напрамку, пералічыць якія на старонках газеты было б завялікай раскошай. Чытач можа ўважаць сабе стосы і горы розных альбомаў, распісавак, падшывак, файлаў, стэндаў — разфэратаў, пісмаў, праектаў, даследаванняў, выбарак, картачак, перадрукавак, справаўдзач, сачыненняў і г. д. і да т. п., якіх нават напішыць.

спактыкаваныя штабісты розных экспедыцый пры Верхнідзвінскім раённым цэнтры пазашкольнай працы не пасыплюць разграбаць, систэмнізаць, ацэніваць, адбіраць найлепшыя да адсылак на штабы вышэйшыя. Паняровая навала набывае маштабы, што сёлета праз няўпраўку

штурмамі за шмат гадоў былі адменены традыцыйныя жывыя мерапрыемствы — спаборніцтвы па арментанії як сараднавучэнціц, так і настаўніцкія. За безылуччу абавязковых мерапрыемствў жывое жыццё ўсе часці адыхаюць на задніх плянін, будучы падмнена нейкім віртуальным.

Здавалася б, кожны мае права выбыраць свае формы і мэтады калектыўнага выхавання дзяцей, вырашыць, у якім з конкурсаў прыняць іш не прыняць удзел. Але ж ціпер такі час, што спущаніе «зверху» панерына драздзу сама собой набывае статус абавязковай. Пасправубай якай-небудзь школы не падаць конкурснага матэрыялу — і ў адпаведнай граffe ўліковай «прасыціні» «плюсік» заменіцца на «мінус», а адсюль — аўтаматычна мінус і ў прэміях і дабаўках, у рэйтингах, афэнках

дзеянасці і г. д. Уявіце, што робіцца ў малых вісковых школках, дзе на кожнага вучня даводзіцца тузін конкурсau толькі «ваеннае напрамку», на кожуну ўжо пра экалёгію, «надзвычайку», рэгуляшчыку і... і!.. Але ж тытыні, што «спускае зверху», растуць, рукапенныя матрыцы ўжо грబілі адхіваюцца без разгляду: падавай на высокі суд толькі выкананне ў камп'ютарным варыянце — на дыскетах або лазерных дыскіах!

Каб хаты неяк утрымацца ў шорагах тых, хто ідзе ў нагу, школы ўсё часці міжволі плюшча насыщы зробленасцю, адчашненне, падчасаможнае, а то і прымітыўнае, паказаючы наглядна, як добрая ідэя можа з-за перакосу-перaborу прывесці да выніку, адваротных чаканы.

— Божа! Калі ўжо гэта вайна скончыцца! — гэты стогн гучыць ужо шматталоскіх хорам з вуснаў із дагогаў-арганізатораў, якім лес накананаваў стаяць на перадовой боракратычна-іздзялічнага фронту ў змаганні са здаровыем сэнсам.

Штабіст, Верхнідзвінск

Падпольная прэм'ера

Чуткі пра падпольную прэм'еру Купалаўскага тэатру разъляцелі імгненна. Усе ведалі, што рэжысэр Уладзімер Шчэрбань (у рэпэртуары тэатру ягоныя п'есы «Налу», «Падступства і каханье») падрыхтаваў нешта нечаканае. П'еса не падпала пад фармат ніводнага менскага тэатру. Толькі за дзень да прэм'еры ўдалося знайсьці пляцоўку — у кавярні «Графіц». Ля барнай стойкі, у цыгарэтным дыме — прэм'ера.

Не зважаючи на «падпольніцца» імпрэзы, у невялічкую залю набілася багата народу. На самых выгадных месцах размысціўся тэатральны бамонд — Барыс Луцэнка, Андрэй Курэйчык, кінарэжысэр Уладзімер Арлоў. Астагня стаялі — хто з куфлем піва, хто са шклянкай соку, хто з відэакамэрый.

Шчэрбань выходзіць на імправізаваную сцэну і рыхтуе гледачоў да дзея. Ён ужо мае вонь п'есы «Паўдзелагальных» пастановак — лягася на «кансыпратыўнай» сцэне адбылася прэм'ера п'есы «Скандальныя палірэйдныя здымкі». Ціпер рэжысэр Купалаўскага тэатру прэзентуе п'есу пад называй «Псыхоз 4.48» падволне твору Сары Кейн. У гэтых час узад-уперад на ўсім «пэрыметры» сцэны ходзіць акторкі Купалаўскага тэатру Яні Русакевіч і Вольга Шанцына. Нехта побач камэнтуе іх зьяўленне з абазнанымі выглядамі: «Выбрали самыя прыгожыя «купалаўскія» дзяўчутак». Потым распачынаеца 80-хвілінная дзея.



У самім творы Кейн аповед вядзецца ад адной асобы — звар'яцеля самазабойца разва- жае ўслых перад тым, як зрабіць сабе смерць. Шчэрбань рас- клалі маналёг на дзве асобы, у выніку чаго дзея атрымалася больш дынамічнай. Актаркі кірчаць несваймі галасамі, ры- каюць, хрыпяць, коўзаюць па падлозе, брыдкасловяць (часам,

праўда, няўпэўнена). Маналёг адной пра тое, што гэта яна «ду- шыла габрэй ў газовых кам- раах, забівала курдаў і бамбіла арабаў, гвалціла маленкіх дзі- цей», падхоплівае другая: «Хры- стос мёрты, а манахі ў экста- зі...» Пасыль адна прости разы- ляе рот, а другая прамаўляе. Блізіца 4.48 — дакладны час самазабойства. Па камандзе рэ-

жысера сьвятло гасіць: «Я пам- іраю замест таго, каму ўсё роў- на, за таго, хто ня ведае...» Акт- торкі здымлюць зь сябе адзенне і сыхаюць...

Тэатральная крытыкі ў захап- лены. У кульоарах видуща раз- мовы пра тое, што гульня Яні Вольгі — звышыкатнай. Бары- су Луцэнку не спадабаліся, прай- да, частыя зрывы на крик. Але

ўсе спэцыялісты прызналі п'есу падземі ў тэатральным жыцці. Рэжысёру пакуль даволіца за- даволіца толькі маральнімі дывідэндамі і марышы пра той час, калі ў беларускім мастацтве з'явіца прастора для смеўых экспэрыментаў. Больш шырокая, чым пляцоўка клюбу-ка- вярні.

Сяргей Будкін

Копія Сілівановіча

18 траўня ў Вялейцы Эдуард Мацюшонак прэзэнтаваў копію карціны «Салдат і хлопчык» Мікадзіма Сілівановіча.

Ураджэнец Глыбокага Эдуард Мацюшонак жыве ў павятовым цэнтры з 1984 году. 20 год, пра- ведзеныя ў Вялейцы, і паспрыялі напісанню копіі. «За такі час больш начаць разумеець, што для цябе значаць карані, на якіх трываеца культура. Я вельмі га- наруся, што жыву на зямлі, на якой хадзіў Сілівановіч», — кажа мастак.

Мацюшонак плянаваў прэзэн- таць сваёго «Салдата і хлоп- чыка» да 170-годзідзя земляка, якое адзначалася ў сінекі, ад- нае з розных прычин праца за- цягнулася на падыгады. Мастак прызнае, што арыгінал, які захо-

ваецца ў Нацыянальным мас- тацкім музеі ў Менску, больш дасканалы па ўзору майстэрства. Але зрабіўшы копію, сп. Мацюшонак тым самым даў магчымасць велічукам бізёні пазнаміцца з творчасцю вы- датнага земляка. Палатно Мацю- шонак падарыў мясцовому кра- язнаўчаму музею.

Сп. Эдуард спадзяеца таксама зрабіць копію славутага «Аўтапартрэту» Сілівановіча. Але кар- ціна знаходзіцца ў Вільні, куды выехаць ня так проста. Перад вачыма вельмі важна мець арыгі- нал, і гэтага не заменіць ні адна эпраудукцыя.

Эдуард Мацюшонак — адзін з тых творцаў, якіх шкавіць гісто- рыя. Ягоная сэрыя «Бацькаўш- чына» малое архітэктурныя помнікі, якіх больш ні ўбачыш. Яны звышчаныя альбо вайной, альбо саветамі.

Пры канцы сакавіка Э. Мацю- шонак адкрываў пэрсанальную выставу «Дорога да Дому» ў родным Глыбокім. На малай радзіме карціны прэзентаваліся ўпершыню. Там сп. Мацюшонак пазнай- міўся з рэдактарам недзіржаў- най газеты «Вольнае Глыбокае» Ўладзімерам Скрабатуном. Сп. Скрабатун з'яўляеца аўтарам кнігі «Глыбокае паштоў- ка», па якой мастак змог на палотнах аднавіць некаторыя мясціны гораду. І ціпер яны пляну- юць распачаць працу над рэкан-



Эдуард Мацюшонак.

струкцыяй на палатне пляцу ў Глыбокім з усімі старадаўнімі пабудовамі.

Сёньня мастак працуе над сэ- рыйнай карцінай, прысьвечанай пад- скарбю ВКЛ Антонію Тызенгаў- зу. Сэрыя ўключае як партрэты самога падскарбя, так і копії

карцінаў з ягонаі спадчыны. Карцінна галерэя Тызенгаўза налічвала пад 600 работ, срод якіх палотны Рафаэля, Леонарда.

Жадаем мастаку ўсе задумы ўвасобіць у жыцці.

Сяргей Макарэвіч,
Вялейка

Іслам Карымаў —

Іслам Карымаў — прадстаўнік адыходзячага пакалення савецкіх васалаў, якія неспадзявана для сябе, нярэдка нават насуперак уласнай волі, атрымалі свабоду. Хоць Карымаў — адзін з самых даўніх постсавецкіх правадыроў, ён пачранейшаму застаецца самым таямнічым з іх. Даўным-даўно, калі Узбекістан толькі зрабіўся незалежнай дзяржавай, у татмэйшым парламэнце яшчэ знаходзіліся дэпутаты, якія асьмельваліся кідаць прэзыдэнту Карымаву ў твар абвінавачаны ў тыраніі. «Я не адчуваю сябе дыктатарам, але калі дысцыпліна і парадак для вас — дыктатура, дык можаце называць мене так», — сказаў падчас адной з такіх дыскусій прэзыдэнт. — Дэмакратыя — гэта ня мітынгі, а калі людзі ведаюць, што ім можна, а чаго не. Я без ваганьняў ахвярую жыццямі ста, калі гэта забясьпечыць мір і бясьпеку мільёнам». Тры тыдні таму салдаты Карымава расстралілі апазыцыйны мітынг у Аандыжане, забіўшы амаль тысячу дэмантрантаў. Піша Войцех Ягельскі.



З заводу на савецкі Алімп

Хоць 67-гадовы Іслам Карымаў любіць хваліцца, што не сканчаў савецкіх партшкол, ён клясычны прадстаўнік палітычнай эліты, што вырасла на руінах СССР. Выхаваная ў традыцыях фэадальнай залежнасці, гэтая эліта скажана разумела сутнасць свабоды і ўлады. Уладу яна вызначыла трактавала як матэрыйальныя даброты, а свабоду — як магчымасць неадмежавання ім карыстца.

Першым становішчам незалежнай дзяржавы, Карымаў стаўшын прайшоў праз усе прыступкі па лесьвіцы імперскай улады. Праца на заводзе, вячэрняя адукцыя, павышэнне да інжынера, кіраўнік партыі, пазнейшы — правынік, паглыблены ў традыцыйную дзяячку, павышэнне да міністра фінансаў рэспублікі, старшыня дзяржплану і ўрэшце першага сакратара кампарты.

На палітычны Алімп яго вынесла гарба-

чоўская перабудова.

Ва Узбекістане, ператвораным камісарамі і сакратарамі ў адну вялікую плянтацыю бавоўны, праўленыне Гарбачова да сёньня глядзяно з ніжнісцю. Імперсія намеснікі з Ташкенту засяды ашуквали сваіх прынцыпаў з Москвы, якія патрабавалі ўсё больш і больш бавоўны. Такім чынам яны ратавалі сялян ад катаржнай працы на плянтацыях, а пры нагодзе, складаючы справаздачы, набівалі кішэню крамлёўскім рублемі. Гарбачоў, які не пераносіў Азіі, бачыў ў ёй асиродак кансерватывому, пастанавіў узорна пакарыць узбекаў і напужаць усіх астатніх, каму недаспадобы было яго прагрэсіўныя реформы.

Насланны Гарбачовым рэвізоры ўчынілі ў Ташкенце саптэрдыны пагром. Два місцоўні кіраўнікі былі расстралены, шмат хто трапіў у турму, рэшту разагналі на ўсе чатыры бакі. Шукаючы новага загадчыка ўзбецкай бавоўнавай

плянтацыі, Гарбачоў выбраў Карымава — маладога правінцыяла і аўтсайдэра, які ўзягнутага ў кланавы звады. Да таго ж эканоміста. Карымаў, аднак, ніколі не адчуваў сябе абавязаным Гарбачову. І зрадзіў яму пры першай зручнай нагодзе.

Паступова ён вяртаўся ў ўладу чыноўнікаў, звольненых Гарбачовым за карупцыю і крадзяжы. Так ён заваяваў іх узяцнічнасць і палітычную падтрымку, а непакорлівасць Крамлю дадавала яму сымпатій з боку насельніцтва. Калі ў жніўні 1991 г. пучтысты ў Крамлю зрабілі спробу зрынку Гарбачову, Карымаў ня высупіў у яго абарону. Ён асыциркона ўстрымаўся ад яўнай падтрымкі пуччу, але не адмовіў сабе ў падтрыманні Гарбачава і яго реформаў з будаўніком, які пачынае ўзводзіць дом не з падмурку, а з даху.

Пуччы ня ўдаўся, і, ратуючыся ад гневу Гарбачава, Карымаў абыясціў незалеж-

насць Узбекістану. Іншыя правінцыі імпэрыі ўжо даўно паабвішчалі сябе незалежнымі дзяржавамі, а яшчэ праз некалькі месеціў прэзыдэнты Расеі, Украіны і Беларусі афіцыйна распушыцілі Савецкі Саюз.

З камуністай у дэмакраты

Як прэзыдэнт незалежнай дзяржавы, Карымаў загадаў камуністичнай партыі перайменавацца ў народна-дэмакратычную, а сам распачаў бязлітасную вайну супраць усіх, хто яму пагражаяў, і нават тых, хто з ім пагаджаваўся.

У студзені 1992 году ён упершыню загадаў страліць у студэнтаў, якія выйшлі на вуліцы Ташкенту, патрабуочы яго адстайкі. Бязлітасна разагнаў толькі-толькі ўз্বінкляя дэмакратычную партыю, а іх лідэрў пасадзіў ў выгнаў з краіны. Правёў таксама жорсткую чистку ў сваім апараце, выдаліўшы адтуль усіх канкурэнтаў за ўладу.

«У моманты гістарычных пераломаў часам неабходны моцны лідер і суровая ўлада. Часам аўтарытарнае праўленне неабходнае», — казаў некалькі гадоў таму Карымаў, гаворачы пра Тамэрланана, звінічыўшы яго пагаджаннем на падтрымку Тамэрлану і легендзу аб ім Карымаў выбраў сымбалем незалежнай узбецкай дзяржавы, а таксама сваім палітычным настайнікам. Карымаў гаварыў, што падзяляе яго палітычныя дзвіз: «Моцная ўлада — гэта моцная дзяржава». Прыгадваў, што толькі дзяякоўчы жорсткім падтрымкою Тамэрлану могла пайстаяць вялікая дзяржава, якая пад кіраўніцтвам яго наступніка пе-рэвартавалася ў слынны асяродак наўку і мастацтва.

Яго падданыя ахвотна яму верылі, тым больш што пад бокам быў Аўганістан і Таджыкістан, якія загразалі ў хаосе грамадзянскіх войнаў. Карымаў абыаў, што ва Узбекістане такога не дапусціць. Пры ўмове, аднак, што ніхто ня будзе мяшачаць ў яго палітыку.

«Мантэск» ё памыліўся, гаворачы, што ўлада дзеліцца на татрае, — пераконваў старшыня Олій Мажлісу Эркін Халілаў. — Улада засяды толькі адна. Таму што можа быць толькі адзін правадыр».

Французы пахавалі ЗШЭ

Французы аддалі перавагу "Эўропе Айчын" перад "Злучанымі Штатамі Эўропы". Гэта прыпыніць паглыбленьне ўзрэйтэграцыі. Але павысіць шанцы Беларусі далучыцца да зурсупольнасці без амежавання сувэрэнітэту. Камэнтует Сяргак Вінградаў.

У гэтай краіне нешта ёсьць. Мілагучна мова, даўнія дэмакратычныя традыцыі, культура, прасякнутая любоўю да жыцця... А яшчэ гэтая прывабная скільнасць французаў да палітычных шчырасці і радыкальных закалотаў, здольных на дзесяцігодзінныя вызначыць будучыню сусвету. Тоє, што французскае "поп" на рэфэрэндуме па новай ўзрэйтэграцыі азначае паворот на ўзрэйтэграцыю. Ідэя стварэння ўзрэйтэграцыі пахаваная адной з краін-заснавальніц і лідэрў Эўразіяту. Правал рэфэрэндуму ў любой іншай краіне

ня быў бы такім бяспречным і лёсавызначальным. Але тое, што новы віток ўзрэйтэграцыі быў спынены менавіта ў Францыі, ставіць пад сумнёў існаванне Эўропы — яшчэ менш канкурэнтнай і вольнага рынку. За гэтым практэстам хаваеца прагрэсіўнісці плян старое Эўропы абмежаваць перавагу эканамічных мадэлляў новых сібров Эўразіяту. Яшчэ адзін плян — стварэнне асобнага войска Эўразіяту, якое азначае для асобных краін албо выхад з НАТО, албо паралельнае існаванне дзівюх незалежных вайсковых структур. Затое ў пляны ўзрэйтэгратараў не ўваходзіць скаса-

паглыбленьне ўзрэйтэграцыі супрэць інтаресам эўрапейцаў. З колішніх із іх вольнага рынку тавараў і паслуг вырас бюрократычны монстар, галоўная мэта якога — апраўданне ўласнага існавання.

Зірнем на стратэгічнае бачанне Эўропы ўзрэйтэграрамі. Адзін з галоўных іх праектаў — гарманізацыя падатковага заканадаўства, чыгай — уніфікацыя падатковых ставак, што для ўсходу азначае непазадежную павышэнне падаткаў, а для юга Эўропы — яшчэ менш канкурэнтнай і вольнага рынку. За гэтым практэстам хаваеца прагрэсіўнісці плян старое Эўропы абмежаваць перавагу эканамічных мадэлляў новых сібров Эўразіяту. Яшчэ адзін плян — стварэнне асобнага войска Эўразіяту, якое азначае для асобных краін албо выхад з НАТО, албо паралельнае існаванне дзівюх незалежных вайсковых структур. Затое ў пляны ўзрэйтэгратараў не ўваходзіць скаса-

ванне агульнае сельскагаспадарческага падатка, якай штогод зьядае амаль палову ўзрабіджэту (каля 40 млрд ёура!) ды змушае спажыўшоў ад Партугаліі да Эстоніі плаціць падвойныя цны ў супэрмаркетах.

Адказы на пытанні

Але ж школа глыбейша ўзрэйтэграцыі палігае таксама ў адсочуванні на другі плян надзейных проблем кантынэнту. Такіх, напрыклад, як павольнае, але няўхильнае кананіне нямецкае эканомікі — колішняга лікаматыву Эўропы. Або безнадзеяная адваранасць французскага палітычнай эліты ад свайго народу. Або няздольнасць Польшчы спраўліцца з карупцыяй. Або неожданыя італьянія ѿ меце дзяцей. Сур'ёзныя проблемы, якія вымагаюць глывакага аналізу, выслікаў сацыяльных эліт канкурэнтных краін, ражучага палітычнага лідэрства, а галоўнае — за дзейнічання дэмакратычных

механізмаў рэпредзэнтатыўнае ўлады. Ці дапаможа далейшая ўзрэйтэграцыя вырашыць гэтыя проблемы? Наўрад ці. Хутчэй, яна яшчэ далей схава палітычную адказанасць за няўхильнымі структурамі і бюрократычнымі ляйбрентамі. Вынік — адчужэнне ўлады, апятыя выбарчыкаў і заняпад дэмакраты. Такім чынам, паглыбленьне ўзрэйтэграцыі азначае адмову ад падставовых прынцыпаў дэмократыі і вольнага рынку — таго падмурку, на якім пайстаяла сучасная Эўропа. Становячыся на шлях стварэння супэрдзяржавы, Эўропа здраджва сабе.

Будучыня — за вольнай асацыяцыяй

Але што ж зъяўляецца альтэрнатывай ўзрэйтэграцыі? Ці магчыма прывесці інтарэсы двух туцінай малых і вялікіх краін да агульнага назоўніка? Ці і магчыма знайсці залатую сярэдзіну паміж прыватным і агульным?

сатрап наших часоў

Рэгіянальны лідэр

Пад кіраўніцтвам Карымаў 22-мільённы Ўзбекістан, самая населеная краіна Цэнтральнай Азіі, зрабіўся рэгіянальным лідэрам і жандарам. У 1992 г. Карымаў паслаў сваёй войскі ў Таджыкістан, каб падтрымачаць тамтэйшых камуністуў на вайне супраць таджыкскіх маджхадеаў. Камуністы выигралі, а Карымаў з таго часу начаў лічыць таджыкскага прэзыдэнта Эмамалі Рахмонава сваім васалам, называючы яго «старшынём калгасу». Ён шантажаваў яго ўзбецкай меншасцю ў таджыкскай частцы Фэрганскай даліны і інспіраваў мяняцься, як толькі таджыкскі лідэр рабіўся занадта незалежным.

Карымаў пасварыўся з усімі суседзямі. Засыпераючы ад ваеннае хасу ў Аўганистану, ён додыгі гады падтрымліваў тамтэйшага правадыра генэрала Дустума, узбека на нацыянальнасці. Выкарыстоўваў яго ўзбечкінскіх кністваў як буферную зону та імпетна, што ледзве не прывёў да распаду Аўганистану.

З Туркмэніі сварыўся наокон пакладаў прыроднага газу і золата, да кіргізай меў прэтэнзіі да тое, што давалі прытулак узбецкім дысыдэнтам. Казаскага прэзыдэнта Нурсултана Назарбаева не выносіў, у сваю чаргу, таму, што той не саступаў яму ў барацьбе за статус лідэра рэгіёну, ды з зайздрасцю глядзеў на найбагацейшыя паклады казахстанскай нафты — бағація, якім прырода абрэзіла ўзбекаў. Карымаў таксама лічыў ляяльных Маскве казахаў інструментам Расеі для змагання за ўліп у рэгіёне, які ён пасыпей запісаць па ўласную вогчыну.

Бачачы ў Расеі канкурэнта, ён ахвотна заключыў саюз з амэрыканцамі, калі тыя пасылаюць 11 верасня 2001 г. пастановілі атакаваць Аўганистан у адказ на тэрарыстычныя акты ў Нью-Ёрку і Вашынгтоне. Карымаў палічыў, што ўзаемен за палітычную падтрымку і ваенныя базы амэрыканцы абароняюць яго ад Расеі і перастануць прыпамінаць му дыктатарскае праўленісце.

Брутальную дыктатуру, якую ўсталіваў ў Ўзбекістане Карымаў, ён абуртоўваў неабходнасцю барацьбы з ісламскімі фанатыкамі, якія марылі ператварыць узбецкую дзяржаву ў халіфат, што жыў бы

на законах шарыту.

У сапраўднасці расправа з дэмакратамі і канкурэнтамі па ўласным апараце, а таксама забарона на апазыцыйную дзейнасць прывёлі да таго, што адзінкі актыўных праціўнікамі Карымаў сталі ісламскія тэрарысты, якія з 1999 г. амаль штогод ажыццяўляюць узрывы бомбай і ўзбрэноная набегі. Да 2001 году ўзбекія маджхадеаў ўкрываліся ў аўгансцкіх талибах. Ціпер Карымаў падзразе, што яны знаходзіцца прытулак у варожых яму таджыкскай кіртгаў і казахадзе.

Эрэсці супраць ісламскіх паястанцаў павялічваюць колькасць непрыйднікаў Карымаў. Гэта, у свою чаргу, падштурхнувае яго да яшчэ большага гвалту. Пераслед апазыціі, зневільваньне палітычных праціўнікаў у турмах і катаванье іх пазбяўлююць Карымаў прыхильнікі. Хадау.

Крытка з боку Захаду, з якой сутыкнуўся Карымаў (яшчэ нават перад расправай у Андыжане), прывёла да таго, што ён зноў павярнуўся ў бок Расеі. Так, ён выйшаў з рэгіянальнага блёку ГУУАМ, утворанага недаверлівымі да Расеі, а таму праз заходнімі Грузіяй, Украінай, Малдовай і Азэрбайджанам, адправіў у адстаўку праамэрыканскага міністра замежных спраў Садыка Сафаева, пра якога начальнік ўжо казаць, што ён мог бы выдатна падысьць на ролю прафесіяла «бабаўнічага рэвалюцыі» ў Ташкенце.

«Карымаў хацей быў найлепшым сябрам Амэрыкі», — іранізуе расейскі палітолог Канстанцін Затулин. — Але ўрэшце ён пераканаўся, што такое сябровства не гарантует ні ўлады, ні бясыпекі».

Майстар маніпуляцыі

Карымаў ня зменіцца і ні перад чым ня спыніцца, каб утрымаць уладу. Кантроль за ўсімі ўзлісцемі яму адзінкім спосабам прадоўжыць спакойна кіраваць. Менавіта таму ён ператварыў краіну ў паліцэйскую дзяржаву. Тому таксама пазбігаў, як мог, рынаковых реформаў у эканоміцы, якія пазбаўлялі яго кантролю над гаспадаркай.

Будучы сам пазбаўлены кланавага палітычнага апіршча, Карымаў па-майстэрску маніпуляваў прагнімі да ўлады кла-

намі з Фэрганы, Ташкенту і Самарканду. Сама меней год, аднак, па Ўзбекістане ходзіць чуткі, што здароўе Карымаў пахінулася, а яго паплечнікі распачалі засянуючую барацьбу за постпрызыдніцкую спадчыну. У якасці галоўных канкурентаў часцей за ўсё называюць міністра ўнутраных спраў Закіра Алматава і шэфа спіцслужбы Рустама Інайтава.

Іх ведамствы з самага пачатку служылы асновай рэжыму Карымаў. Алматава праклаў Карымаў дарогу да ўлады, а на пачатку 1990-х гадоў вынішчыў усялякую апазыцыю. Ён і яго міністэрства набылі такую вагу, што Карымаў вырашыў стварыць яму профілагу, узмацніўши спіцслужбы.

Чытаючы Кілінга

Ён не расказвае пра сябе, пра яго, па сутнасці, нічога не вядома, ён не жартуе, нават не ўсміхаетца. Увогуле выказваецца рэдка. Ён гадаваўся ў інтэрнаце — бацькі памерлі, калі быў дзіцем. Можа, якраз там ён выхаваў у сабе інтынкт выживання, якому да сёньня так зайдзросць ціць яго калегі па цеху.

Да ўсяго ён дайшоў сам, сваёй галавой, але перш за ўсё — цяжкай працай, а таксама бязълітаснасцю ў дачыненіі як да іншых, так і да сябе.

Шмат хто з узбекаў лічыць, што яшчэ пад уладай дэспатычнага ўладара — у ц-

лым, не занадта высокая цана за пачуццё бясыпекі і мір. Яны вераць, а можа, дали сябе пераканаць, што менш жорсткі кіраўнік адразу будзе зрынуты канкурэнтамі, а краіна загразнне ў хадзе.

Карымаў заўсёды любіў павучаць заходніх лібрэрай, чытаючы ім Кілінга: «Усход ёсьць Усход, а Захад ёсьць Захад, і двум гэтым съветам ніколі не сышыць». Яшчэ ён часта кажа, што як за часамі камунізму ўзбекі не да канца адпавядалі камуністычным ідэалам, так сёньня, у эпоху дэмакратыі, яны не заўсёды прымяюць дэмакратычны ўзоры.

Р.С. Збэгчаны на Захадзе за крывавае падаўленне мяціжку ў Андыжане, Іслам Карымаў выправіўся праз некалькі дзён у падарожжа ў Кітай — першую афіцыйную паездку пасля разны. Кітайцы на будзе тлуміць яму галаву правамі чалавека. «Апошні падзеі па Узбекістане зьяўляюцца ўнутранай справай гэтай дзяржавы, якая можа разлічваць на ёй падтрымку ў барацьбе з экстремізмам, тэрарызмам і спартатызмам», — заявіў у аўторак прэс-сакратар кітайскага МЗС. Развію ў Андыжане параноўваюць з крывавым падаўленнем студзенскіх дэмакратычных па плошчы Цянъяньмэнь у Пекіне ў зверненні 1989 г., калі загінула пад тысчу чалавек.

Паводле gazeta.pl



Французскі рэфэрэндум змушае да пошуку больш эфектуальных мадэляў ўзрэпейскага супрацоўніцтва. Адной з такіх мадэляў бачыцца канцепцыя вольнае асацыяціўнай краін, кожная з якіх захоўвае свой суверэнітэт, але бізнес на сябе адбывае абавязацельствы прытрымлівания агульных палітычных і эканамічных прынцыпаў. Гэтак ідэя грунтуетца на прынцыпе «Эўропы Айчын», дзе ўзімкненне новае ўзрэпейскасце ідэнтычнасці не супярэчыць захаванню ідэнтычнасці нацыянальных. Такая структура прадугледжвае больш гнучкі мэханізмы прыняція рашэнняў на падставе добрахвотнасці (мадэль Эўразоны), а таксама розных альтэрнатыўных мадэлі сябровства для новых краін. Весь у гэтай ўзрэпесціцы ўзрэпенінне будучыню вольная Беларусь.

Беларусь у Эўропе Айчын

Пытаныне, ці трэба Беларусь інтэграваць ў Эўропу, насымреч не вымagaе дыскусіі, бо мае ста-

ноўчы адказ. Іншая реч — шляхі беларуска-эўрапейскага інтэграцыі і магчымасці яе паскарэння. У гэтym сэнсе французскі рэфэрэндум дорыць беларусам на дзею ў адносна хуткае вяртанье ў єўрапейскі дом. Так ішчэ інакш, пры спрыяльным зьбегу палітычных акаличнасціў уважаюць Беларусь за новае ўзрэпейскую дзярмакратыю будзе стаць поруч з Украінай. Такім тандэмам лягчэй весьці перамовы з ўзрэструктурой і зяяўляць пра свае інтарэсы. Відавочна, што шанцы Беларусі і Украіны ўзрэпеніцца ў єўрапейскім саюзе будзе згоду Эўропаўз, то гэта не зьяўляецца бясспрэчна реальнай і мэтазгоднай мадэльлю і адносяцца, хутчэй, да гіпатэтычных сценароў. Такім чынам, распрацоўка рэзультатаў беларускага інтэграцыйнага падзеяния будзе ўзрэпейскай беларускай супрацоўніцтва — адна з галоўных задач беларускага сацыяльна-палітычнага думкі на білжэйшыя дзесяцігоддзі.

МУШТАРДА

Цвёрдае францускае «Non!»

Працяг са старонкі 2.

Старыя багатыя сябры ЭЗ падаразаюць, што іх аб'яднаюць новыя бедныя сваякі. Тыя, наадварот, лічаць, што іх эксплюаціяць. Хіба можа і адно, і другое быць праўдай? А можа, і адных, і другіх доціць матутная каства ўзрэчыноўнікай, адмыслуўчай праразъмеркавання?

Што такое «Эўропа»? Транснацыянальная карпарацыя або супольнасць нацый, звязаных супольнай гісторыяй і культурай? Агульны рэлігійны між іншым? Пытаныне, на якое давяждзешца даваць конкретны адказ на толькі грамадзінам краін ЭЗ, але і тым беларусам, які прагнунуць «вяртаны ў Эўропу», але надзвычай цымніа ўзўлоцца, якая канкрэтна Эўропа маеца на ўзбэ. Вядома, на варта крычаць «Vive la France!». Пры любым выніку рэфэрэндуму гэтая краіна засталася б надзвычай далёкай ад Беларусі. Аднак варта стрымана падзякаўаць французам за холадны душ, які выліўся на толькі на галовы брусьельскіх цыюноўнікаў. Ціпер і нашым нацыяналістам-летуценькам давяждзешца рэвізаваць свае ілюзіі наокон «аб'ектуна-заканамернага» працэсу зліцця ўсіх ўзрэпейскіх народоў у адну звышдзяржаву, месца ў якой нібыта гарантавае Беларусі самай хадой гісторыі. Французы галасавалі супраць паліякіў і Украінцаў. Яны нам не давіроўваюць і маюць на гэта поубоўне права. У нас больш ніяма падстаў падманіваць сябе, быццам заходняя паліткарнітава ветглазаўцаў тоскнае прызнанню паўнавартасці нашай культуры. Сваю роднінсць з Эўропай мы зможам дамесціць, толькі цяжка працягнуць над сабой.

Два гады хіміятэрапіі

Судзьдзя пагадзіўся з патрабаваннем прокурора: Паўла Севярынца (на фота) і Міколу Статкевічу асуцілі на тро гады амністыі да 60-годзьдзя Перамогі тэрмін скасаваны на год. З "хіміі" яны выйдуць у 2007-м, адразу пасля прэзыдэнцкіх выбараў. З суду дакладае Аркадзь Шанскі.

Севярынец казаў, што калі прыехаў паступаць у Менск, то вагаўся: ісці вучыца на хімічны факультэт ці на геаграфічны. Паступіў на географію, але хімія (нават у такім пачварна-карыкатурным выглядзе) яго ўсё ж наздагнала...

Апошні дзень вясны стаў апошнім днём суду над Севярынцам і Статкевічам. У залі суду трошкі ні ўсе, бракавала месця. Павал перад пачаткам пасяджэння спрабаваў хоць ненакараваць журналистаў і дзягучат. Потым — амэрыканскіх дыпламатаў. Праваабаронца Людміла Гразнова сумні жартавала: "Павал арганізуе працэс над сабой?" Мікола Статкевіч, якога перад пачаткам пасяджэння прывезлі са спіцырэмпікі, вітаўся са знаёмымі. Не вожаючы на галадоўку, палітык ні стронуў аптыстычнага бліску ў вачах. Статкевіч паграсіў цыгароту і зачышчыў, што галадаць будзе час свайго выхаду на волю (са спіцырэмпікі яго выпысувалі раніць 3 чэрвеня).

На пачатку пасяджэння судзьдзя Ясіновіч традыцыйна пытаваў Статкевіча, ці не зъяніў той свайго стаўлення да суду. "А што, за выходныя суд у нашай краіне стаў больш незалежным?" — парыруе палітык. Пасля чаго гучыць загад выдаць Статкевічу да 14 гадзін — да вынікення прысуду.

Апошнія слова Паўла Севярынца заняло калі 20 хвілін. Ён не признаў сябе ні ў якой ступені вінаватым. "Нікага крыміналу ў дзеяннях лодзеяў 18—19 каstryчніка не было. Што, на Каstryчніцкай плошчы сабраліся тысячы хулігануў? На затриманых ёсьць характеристыкі аучастковых, зь месецу працы. І гэта выдатная характеристыкі. 18 каstryчніка ў



Менску сабралася эліта беларускай нацыі. Мне ня сорамна, што я быў сярод гэтых людзей і разам з імі". Асноўным ж віноўнікамі падзеяў Павал называў тых, хто прыдумаў і арганізаваў "рэформдум", хто называў "вынуковія лічбы".

Паводле слоў Севярынца, асноўныі парушальнікі закону выступілі акурат прадстаўнікі ўлады: "Што рабілі рэгуляроўчыкі ДАІ? Як было агучана съведкамі, яны перамаўляліся на рацяях, замікагаючыя карабельныя дзверы, а ўтобус з АМАГам спыніўся на самым нешаходным пераходзе, і людзі вымушчаныя былі пераходзіць вуліцу побач. А потым гэта таксама кваліфікавалі як парушэнне".

Дзеянні ўладаў (затриманыі ўдзельнікі акцыі, збіцыце Анатоля Лябедзкага, прысутніцтва правакацтараў паводле якіх узелнікі акцыі самастойна выдалялі, ды інш.) Севярынец называў правакацыйнымі. "Мяне 18 каstryчніка затрималі, а потым выпысцілі, скажыць: ёсьць загад не затримліваць. Чаму? Калі парушаеш закон, то затримаць абавязаны. Ці не таму мяне адпусцілі, што ў гэты дзень у Менску быў міжнародны назіральны, прадстаўнікі міжнародных арганізацый? А 19-га

гэты "дзень дэмакратыі" скончыўся, бо міжнародныя назіральнікі зъехалі. Гэта называецца двайнім стандартамі".

У сваім заключным слове Павал ўказаў на хібы абавязавчынна, выявленыя падчас аптычнага съведкаў: супрапоўнікі гарадзкага аўтатранспарту съведчили, што затрымак руху ў той дзень не было. "У сухой рэчніце застасця толькі пераход вуліцы". Калі Павал скончыў прамову, у залі раздаліся аплядымснты. "Прысутныя, наперў, забылі, што яны не на мітынгу, а ў зале суду... — выказаў нездавальнены судзьдзя. — Калі такое паўторыцца, я выдалася ўсіх прысутных!"

Зрешты, судзьдзю доказы Севяринца не пераканалі. Ясіновіч аблежаваўся толькі заключнай часткай і "уклаўся" ў пяць хвілін. Хадаркоўскому прысудзіў засячыць 11 дзён.

Суровы вырак узле залі сутэрні выгукамі "Ганьба!". Статкевіч паабяццаў, што гэты працэс абавязкова ўвойдзе ў гісторыю. Статкевіч і Севяринец маюць 10 дзён на абсарджванне прысуду. Пакуль іх не паставяль на ўлік у спэцкаміндантуры па месцы адбывання пакарання, яны звязаныя падпіскай аб нявыезжаніі.

Маці Паўла Севярынца: Павал вытрымае

Як паставіліся да судовага выраку свалкі Статкевіча і Севяринца?

Валянціна Статкевіч: "Як вы хочаце, каб жонка паставілася? Пачварна — за выступ на мітынгу так караца. Вядома, што гэта палітычная справа. Учынкі нашага прэзыдэнта мяне шакуюць. Я была на судзе, я бачыла, як судзьдзя сядзе і маливаў пальцам кружочкі на неікай там кнізе, а пасля яму нешта не спадалася ці спадабаўся выступ Паўла Севяринца, ён усыміхніўся так скептычна, маўліў, вы ту гаварыце, гаварыце, а мы пасля ўстанем і скажам, які прысуд, — так і адбылося. Мікола вытрымае, ён мужык чалавек. Вядома, што нам будзе цяжка. Мне будзе цяжка без яго і яму без мяне таксама. Але ён вытрымае. Палітыка для яго справа найважнейшая, справа жыцця".

Маці Паўла Севяринца Тапіяна працуе настаўніцай у школе: "Гэта беззаконны акт — вось маё стаўленне да суду, да ўсяго, што было. А сам прысаду гэтай систэме, у якой мы живёём, і што мы чакалі, дык я памалілася, таму што я вельмі быялася, што, можа, у якую калёнію адправіць, гэта ціжкавата было б, ня а 'хімія' — перажывём, што ж рабіць, можа, што і зменыца за гэты час. Павал вытрымае... Ён мноцін чалавек, ён духоўна багаты, ён ведаў, на што ішоў, і ведаў, што яно так і будзе. Каравац, я маюся, што здарылася так. Два гады — мігавата, я думала, што скасыць бойд, бо амністыя. Але год дык год. Ну два гады, я ўжо паддышла, хлопчу майму будзе 30 у той час, калі ён будзе свабодным, пасталес. Галоўнае, каб здароўе было, будзем падтрымліваць яго, гэта безумоўна".

Паводле svaboda.org

Павал Севяринец: «Якім судом судзіце,

Заключнае слова Паўла Севяринца ў судзе 31 траўня

Шаноўны судзьдзя, спадар пракурор! Шаноўныя абаронцы, шаноўныя прысяжныя!

На пачатку я хацеў бы яшчэ раз пашырэццаў сваю прынцыпавую пазицію: узгледом пасяджэннямі ў дзеяннях людзей, якія 18—19 каstryчніка сабраліся ў цэнтры Менску, каб выкасаць пратэст супраць т.зв. "выбару" і рэформдуму, НЕ БЫЛО. Такім чынам, мы маем справу з відавочнай палітычнай замовай, выкліканай на біялорускіх амсамітніцкіх рэвалюцый.

Што да сутнасці справы, дык судовы разбор чарговы раз пераканаў мене: нікага крыміналу ў дзеяннях людзей, якія 18—19 каstryчніка сабраліся ў цэнтры Менску, каб выкасаць пратэст супраць т.зв. "выбару" і рэформдуму, НЕ БЫЛО. Такім чынам, мы маем справу з аўтакарынскай або грузінскай амсамітніцкіх рэвалюцый.

Калі ў судзе разглядаюць любую справу, дык у першую чаргу стараюць высыветліць адказ на пытанні, чому так здарылася. Матывы. Прычыны. Чому тысычы аўтакарынскіх людзей на 18—19 каstryчніка вышлі на Каstryчніцкую плошчу? Даўніна, але суд пазбягаў адказу на гэтае ключавое пытанне-

не, як агню. Пракурор адразу заяўляў пратэсты, а судзьдзя адхіляў пытанні, якія будзялі днігі прымыкніць да вуліц і іншых дзеянняў. Бу разумелі, што адказы на гэтыя пытанні вырыкнулі злачынствамі.

Хачу яшчэ раз заявіць: 18—19 каstryчніка на плошчу выйшлі грамадзяне Беларусі, абурнаны масавымі парушэннямі закону і фальсификациямі, зафіксаванымі з часу т.зв. "выбарчай кампаніі" і рэформдуму. Менавіта ях съведкаў і ўдзельнікі гэтага кампаніі на вуліцы быў і я сам. На ўсім съвесьце я дома, што якім найграбнейшым ламаным правам адбылася ў Беларусі галасаванне 17 каstryчніка. Гэта засвядчылі разрознені АБСЭ. Паводле сацыялагічных амптыненіяў, большасць беларусаў дагэтуль на вераці афіційную абелішчэнную вынікі. Людзі не прыманаюць хлусні. Людзі хацелі і хочуць ведаць праўду!

Арктыку, паводле якога на нас з'яўляецца Статкевічам судзьці, гучыць так: "арганізацыя групавых дзеянінь, якіх парушаюць грамадзкія прарадак, або актыўны ўдзел у іх". Дык што, 18—19 каstryчніка 2004 г. на плошчы сабраліся некалькі тысяч хуліганў, дабашыўшы і іншых антысацыяльных элементаў? Давайце праверым: у матэрыялях кримінальнай справы фигуруюць харак-

тystыкі, дадзеныя дзесяткам затриманых ўдзельнікаў (затриманых — знаўцы, па ідэі, асабліва актыўныя). Характарыстыкі складаюцца ўчастнікамі, намеснікамі старшыні рэйдадзялду па месцы жыхарства. Міліцыя! Чытаем

— цудоўна характарыстыкі. Прыйдзе, інталігентнія, добрыя, зычлівія людзі, у добрых адносінках з суседзямі, несудзімі, непітущыя, не заўажаныя ні ў скандалах, ні ў дубоўых... Я бачу, як выхавана, стрымана і прыстойна гэтыя людзі паводзілі сябе на вуліцы, нагледзячы на свае аўтабарыны і прафактычную ўладу. Я съязджаю: 18—19 каstryчніка на Каstryчніцкай плошчы быў эліта беларускай нацыі. Гэтыя людзі не пабяляюць разыўгітаца з хатним камфортом, не пабяляюць эпізасіі, таму што я могуць трывіаць, чаго трывіаць не павінен і спрадядліў. Чаму? Калі дэбітаваў на вуліцы, не забясьпеччы праходу людзей. Тысічы аўтакарынскіх людзей на самы ажыўлены час, у самым шматлюдным месцы стаўніцы Беларусі — а міліцыя стаць пад дверы К.Маркса, у аўтобусах, з адной мотай — каб, калі што, адстаяць прэзыдэнцкую разыўгітанцю. Улада фактычна сказала людзям: ваша думка нікога не цікавіць! Але беларусы — не быдла. Яны патрабуюць адказу, патрабуюць праўды — і натуральна, што яны пайшлі цераз праспект да разыўгітанці. І я пайшоў разам з імі, каб сядзіць пытанні, таму, што троны на ўсіх руках ўзядлі ў краіне і ніхе адказнанасць за ўсё, што творыцца ў Беларусі.

Што ў гэты момант затрималі і мяне з некалькімі ўдзельнікамі, как праз дзесяць хвілін выipyсці. Чаму? Бы быў загад "сэньёна не затримліваць". Удумайцеся! Калі пашунаш закон, затримлівайце — і ў суд. Калі не — адпукайце і нікіх судоў. Не! 18 каstryчніка ў Менску шмат міжнародных прадстаўнікоў і журналістau. 18-га — дзень дэмакратыі. 18-га стараемся захуваць закон. А уж 19-га, калі міжнародны прадстаўнік зъехаў, мы зноў жывём у той краіне, дзе жылі апошні 10 гадоў. Дзвеіны стандарты — здаецца, так гэта называюць на BT?

У тых момантах затрималі і мяне з некалькімі ўдзельнікамі, как праз дзесяць хвілін выipyсці. Чаму? Бы быў загад "сэньёна не затримліваць". Удумайцеся! Калі пашунаш закон, затримлівайце — і ў суд. Калі не — адпукайце і нікіх судоў. Не!

18 каstryчніка на Каstryчніцкай плошчы з'яўляюцца адзінкі супрацоўнікаў патрулю: пастаўшы на пытанні, што троны на ўсіх руках ўзядлі ў краіне і ніхе адказнанасць за ўсё, што творыцца ў Беларусі. Замест таго адамычы пытлюцца на гэтыя пытанні, што троны на ўсіх руках ўзядлі ў краіне і ніхе адказнанасць за ўсё, што творыцца ў Беларусі. У дзвеіны стандарты — здаецца, так гэта называюць на BT?

У тых момантах затрималі і мяне з некалькімі ўдзельнікамі, как праз дзесяць хвілін выipyсці. Чаму? Бы быў загад "сэньёна не затримліваць". Удумайцеся! Калі пашунаш закон, затримлівайце — і ў суд. Калі не — адпукайце і нікіх судоў. Не!

18 каstryчніка на Каstryчніцкай плошчы з'яўляюцца адзінкі супрацоўнікаў патрулю: пастаўшы на пытанні, што троны на ўсіх руках ўзядлі ў краіне і ніхе адказнанасць за ўсё, што творыцца ў Беларусі.

Літаратурай па пракуратуры

Гэта кніга, без якой добры настаўнік не абыдзеца на занятках па ідэалёгії. Севярынец тут больш літаратар, чым філёзаф, больш ідоэлаг, чым аналітык. Бездань пазытыву, бездань аптымізму, веры, любові, натхнення. Прыгожая кніга.

Фэнамэналёгія — пошук фено-мнозіў. Вывучальны здольнага захапляць. Севярынава кніга пра Беларусь напісаныя з захапленнем. Гэта кніга-туркара. Кніга-казаньня пра тое, за што варты любіць Беларусь. Зямля, гісторыя, гаспадарка, культура, спорт, асобы, духоўнасць — гэта толькі назвы разьдзелаў. Але не шукаць ў артыкулах мэтадычныя Абдзираловіча — у казаніі пачытуры толькі ўзмацніонець эфект, а дробныя не-дакладнасці ня маюць вагі. Лічэліяў рагіліўных яна ўзрушыць да сльзэй.

Гэта эмансійны выклад систэмы каптойнасці ўплата пакаленіяў. Сіверапагляд пасынкі і падзялак Лукашэнкі, якія былі ўжо дастаткова дарослымі, калі імпізантны айчым звязаўся ў іншым дому. Хоць

многія з іх і на прымуць Севярынава канцэпцыі беларускага мысіянства: нібыта гістарычна супэр-задзача Беларусь — уратаванье Ра-сею. Не ўчыць адасеі і спакойна ўздыхаць, як зрабілі браты-налякі да браты-літоўцы, уступіць ў НАТО, але пайсікі насуцца пакаленію і перамагчы іміграцыю, даслатызм і азіятычну высокай культурай і духоўасцю».

Беларусчыну пакаленіне "Маладога фронту" і Менскай Вясны чарпала з адраджэнскіх гістарычных кніжак. Адсюль і шырае Севярынава захапленненне гісторый — аж да яе кананізацыі праз паразынанне ўзбіблейскай. Севярынава беларусы — гэта народ асобы, народ насяніараў, расыяты "на геапалітычным крыжы між Скандынавій і Чарномор'ем, Расейі і

Захадам". Народ, якому абавязаны сваі сёньняшніяя веліччу Ра-сея, Польшча і Ізраіль. Апошні — ішчэ адна нітка да Бібліі. Заканамерна італьянка, гаворыць Севярынавіч: без хрысціянства не было бы Беларусі. Як, зрешты, і ўсей заходнеўрапейскай цывілізацыі: "Таби здаешца, я многа кажу пра Бога?" Ведаець, напы ў прыдку Зала-тога Веку былі ішчэ болын пабожнікі". У свой час рагіліе на-вяртнанье ў пратстантызм лідера "Маладога фронту" — амаль баявой арганізацыі — шакавала. Трэба быў час, каб паверыць у Паўлаўскую ічыррасць. Сумневы ўзынікаі ішчэ й таму, што гэты выбар быў геніальны і як пацільнае рагіліне: на сілу супраціўніка ўлада дагэтуль знаходзіць ішчэ большую А. Аவось шупралавацьши ўзбіблейскіх. Яму на сорамна сказаць, што першая асацыяцыя да "Пагоні" — песьня ў фільму "Наігульнія місьціўы", што Быкаў камандаваў батарый "легендарных сара-капіятаў", на сорамна скозаць "Вялікай Расейскай Культуры". І таму книгу Севярынава ўспіралі шырэйшая аўдытаорыя, чым, скажам, роднасны паводле канцепцыі "Слоўнік Свабоды". Апошні ахоп-

від спорту ішчэ больш нацыялізацый. Увогуле, так інгілігентнайшыя і літаратурныя, як Севярынавіч, пра спорт па-беларуску ішчэ нікто не пісаў. У Паўлаўской систэме нацыянальных каптойнасцей ён ураўнаваны ў правах з культурай і гісторыяй. І кожны спартовы артыкул — матэрыял для асабайнікі. Бярэш, хоць Севярынава сотношылася з найлепшымі беларускімі спартовцамі, распаравоўваць — і выйдзе баёзел.

Павал Севярынавіч
Павал Севярынавіч
Павал Севярынавіч
Павал Севярынавіч

Павал
Севярынавіч.
Нацыянальная
ідэя.
Фэнамэналёгія
Беларусі. —
Рыга: Лайма,
2005.

лікава шырэйша кола паняткі, але болей ў ім і адстороненасці, адмаўлення. Севярынава ж кніга збудаваная на блізкасці ў пры-манні. Адмаўляе ён хіба асабісту непрыемныя иму роцы: паганства і чарку. Нават знаходзішь калымбурска-аднакарэнна ў паганскім ча-раздзяльстве і чарцы. Гэтаксама проста і паэтычна атаясамліваюцца "верш" і "вершнік". Кніга сочица мэтрафарамі, аказыяналізмамі.

360-сторонкавы том як дужа добра склесены — чытайце асыціроўжа. Зрешты, так прасыцей разбіраць яго аркүшы на ўёткі. Бо многія артыкулы вартыя на-клейваныя на раклямныя пішты ў транспарце. Гэтаксама, як і цытавання на ўроках дзяржаўнае ідзяліті. Разумныя настаўнікі скарыстаюцца.

Андрэй Скуро

У кнізе аўтар глядзіць выпойші надзеянай бранены ў рожкі з рэ-жымам. Лукашэнка для яго — таクі факт рэчынасць, як тэлевізоры "Гарызонт". Ен зьяўляецца, на-прыклад, у артыкуле пра хакей і сваіх гэтых выбару ўпрыгожыць як пацільнае рагіліне: "Лютэра і Рэйгана гучай для сёньняшніяя Беларусі не зусім звязыла. "Нацыянальная ідэя" — першы дэлюст гайды на падомах у съезде фіноманізму беларускі гісторыя, культуры, географіі, спорту, асобы і духоўнасці.

"Ідэя кнігі ў тым, — кажа Павал, — што Беларусь і беларускасць унікальна хрысціянская ў сваіх сутнасцях. І, праанализаваўшы 200 элементаў — ад "Песні Янрой" да БелАЗу, ад бел-чырвона-белага сцяга да асобы Скарыны, я знайшоў пацівярджэнніе сваёй асноўнай тэзі — адраджэнью Беларусі можна быць звязанае толькі з духоўным ад-

адраджэннем".

Эмансійна глядзіць выступ акаадэміка Радзіма Гарэцкага, які называе Севярынаву наўблыні самымі свідзінамі вядомымі ў съезде фіноманізму беларускі гісторыя, культуры, географіі, спорту, асобы і духоўнасці.

Ішчэ кнігі ў тым, — кажа Павал, — што Беларусь і беларускасць унікальна хрысціянская ў сваіх сутнасцях. І, праанализаваўшы 200 элементаў — ад "Песні Янрой" да БелАЗу, ад бел-чырвона-белага сцяга да асобы Скарыны, я знайшоў пацівярджэнніе сваёй асноўнай тэзі — адраджэнью Беларусі можна быць звязанае толькі з духоўным ад-

"Гэты стос для хрысціян, гэты для пацільнікаў, гэты для журналістаў" — мовіў Павал і пачаць раздзяльце кнігі. Вяліката наўтушку хрысціян і пацільнікі не назіраюць, а што да астатніх, то кніга разыходзіцца, як гарачая пражкі.

Прыехалі ўладзімер Арлоў і Эміліер Бартоскі, якіх затрымалі чытачы ў Заслаўі. "У другім выданні лепей зрабіць іншую назову, не "Фэнамэналёгія...", а больш чытакую", — парыў абазнаны ў літаратурных спраўах Арлоў.

У маладога пацільніка цікавіў як судовы працэс. "І судзьдзям падару сваю книгу", — адказаў Павал Севярынавіч.

Андрэй Расінскі

Хрысціяне ў адной чарзе, пацільнікі — у другой

Павал Севяринавіч пасыпеў
прэзэнтаваць "Нацыянальную ідэю"
да прысуду па "справе беспарадкаў".

Увечары 20 траўня, па сканчэнні чаргава-га судовага паседжання, Павал Севяринавіч прэзэнтаваў у сядзібе БНФ сваё трэціе кнігі "Нацыянальная ідэя". Фэнамэналёгія Беларусі".

Задума напісаныя кнігі ўзыніка некалькі гадоў раней, калі Павал задаўся пытаннем: "Чым ёсьць Беларусь?" Падчас выступу ў Севяринаваўших руках часцей была Біблія —

і прамоўнікі стыль Люгетра і Рэйгана гучай для сёньняшніяя Беларусі не зусім звязыла. "Нацыянальная ідэя" — першы дэлюст гайды на падомах у съезде фіноманізму беларускі гісторыя, культуры, географіі, спорту, асобы і духоўнасці.

Ідэя кнігі ў тым, — кажа Павал, — што Беларусь і беларускасць унікальна хрысціянская ў сваіх сутнасцях. І, праанализаваўшы 200 элементаў — ад "Песні Янрой" да БелАЗу, ад бел-чырвона-белага сцяга да асобы Скарыны, я знайшоў пацівярджэнніе сваёй асноўнай тэзі — адраджэнью Беларусі можна быць звязанае толькі з духоўным ад-

ратка стрыжаныя, з тыповай выправай, у скрунаных куртках, з бутэлкамі піва ў руках лезуть у тэлемакеры. Пра-вакатары, якіх дамонстрыністкі спрабаўляць прыбываць з прадпрыемстваў шэрага і відзяць якім потым спакойна адыдуць за кардон міліцянцаў.

І вось — затрыманыне. Мірныя людзі, якіх скандавалі пацільнасті патрабаваныя: актаратынне, акуратныя... Ад міліцыі? Не. Адых тэых людзей, каго цяпер судзяць за парушэнныя грамадзакага парадку. Пры зборы людзей гучыць прамова: "ніводнай шыбы не павінна разыбіцца, ні кроплі крыві не пральцае, нацы перамены будуть аскамітнімы. Хто гэта кажа? Прастайнікі! Улады? Міліцы? КДБ? Не, тыя людзі, каму спадар пракутор патрабуе даць три гады "хімі" па крымінальным артыкуле за хуліганства! Плаўтараю, мяне самому даводзілася ў пўзыўнай манеры на сібе абавязкі міліцыі.

19 каstryчніка людзі зыбраюцца перайсці з аднаго ходніка на нічтотым баку праспэкту на другі бок. Пры-пінаваючы, чакаючы залёгнага савята на переходзе. І што робяць два аўтобусы з АМАПам, якія рухаюцца ўздоўж каленіў? Прыпакоўваюцца на самай "зебры", перакрываючы пешаходны переход. Тыповая правакацыя. Вось чому, як сказаў пракутор, людзі падходзілі частково па переходзе, частково па-ім. Даречы, як пакаіла яшчэ адна сведка, спн. Панкевіч, 19 каstryчніка той жа аўтобус з АМАПам 10 хвілін не даваў ёй праехаць па вуліцы К. Маркса. А вось на відзястукцы і ко-

прэзыдэнтскага картэжу перакрываць праспекты Машэрава або Скарыны? Хто-небудзь калі-небудзь быў пры-пінаваць да адказнасці за аўтамабільную затрымку?

А што, законіка хокіні вечер на БТ хлусіць падрозніку, студэнтаў-недавучак, п'яных дэмамістрантаў?

Законіка сядзяціца Марыніч, Леванускі, Васільев, Кліміч, Статкевіч?

Законіка вылукочыца з універсытэта і нават школы ўзделальнікі такіх акцыяў — так, што 11 маладых людзей галапады ўзбіблейскія Беларусі?

Законіка, што людзі да ёгата часу не атрымалі адказу на сваі пытанні: што ж адбылося 17 каstryчніка 2004?

Такім чынам, яшчэ раз праналізуем:

— грубае парушэнне грамадзкага парадку?

— непадараўканыя законнымі працабаванынямі міліцыі? — мяне аса-бістка не патрапівалі; законнымі па-тра-баваныняй не было;

— перашкода працы транспарта? — съедзідка Суліма, начальнік аналітычнага аддзелу службы арганізацыі руху КУП "Мінсктранс", паказала, чытую:

"18, 19, 20 каstryчніка 2004 г. затры-малі руху ў парыядзе з 18.00 да 19.30, якія зрывоўшы рух па маршруце і пры-свядомілі ў зоры ўладзімірскага жыдагічнага кале-гіоніка. Іх арганізаваў той, хто вынайшаў гэтыя рафэрэндумы 17 каstryчніка. Іх арганізаваў той, хто даў лічбы, пасыляв аভя-чыннасці якіх уся краіна скаланулася ад хлускі."

Але хлускія ня вечнай. Праўда пе-раможа, бо ёсьць на савецце Бог і Ён усё бачыць. Справядлівасць і закон у Беларусі будуть адноўленыя... Без хлускі. Бяз гвалту.

А сёньня я могу толькі глядзіць сло-вы з Эвангелія: "Якім судом судзіць, таکім і вас судзіць будуць" (Мацвея 7:2).

Самая вялікая страта

Добра памятаю той дзень, дакладней, ноч. Як кандыдат у дэпутаты Менгарвыканкаму ад БНФ, я меў магчымасць назіраць на сваім выбарчым участку за ўсімі дэталямі рэфэрэндуму. Піша Сяргей Харэўскі.

Два гады, як я жыву ў новым доме. На адным з паверху хтосьці з жыхароў прыклейў да аконнага адкосу вышитую зь нейкай газеты «Пагоню», а нехта намаляваў абалап губной памадаю бел-чырвона-белую сцыяжкі. За два гады нікто й не наступіўся, каб гэткі «аўтарык» сцерці, хоць і вокны мылощи, і вазоны на пад'езных падваконьнях даглядаюцца.

Падзраю, што мой дом не ўнікальны для Беларусі.

Сям-там не прыбрали дзяржаўных «Пагоняў» нават з афіцыйных установаў.

Штотыдзень праражджана прараз адно мястечка (называюць лепш

ня буду), дзе да сёньня красуецца наш герб, прымацаваны на высачэзной трубе заводу. Бэзліч бел-чырвона-белых сцыяжкі выявяў гербу было ўратавана і ашчадна перахоўвацца. Напрыклад, быў пасол у Вільні сп. Вайтовіч загадаў праз пайдуго на рэфэрэндуме эмалевыя табліцы з «Пагонямі», што ў свой час на агульны манер замаўлялі акно ў Швайцарыі, перагарнуць у прафесеную паперу і ахайні перахавацца.

Добра памятаю той дзень, дакладней,noch. Як кандыдат у дэпутаты Менгарвыканкаму ад

БНФ, я меў магчымасць назіраць на сваім выбарчым участку за ўсімі дэталямі рэфэрэндуму. Таму мая прысутнасць на выбарчым участку й за ягонымі кулісамі была цалкам законна. Са мною была цэлая кампанія бэзэнфайцу, якія раўніваю і пільні сачылы за кожным крокам выбарчага камісіі. Мы сабрались зусім рана, ці не а 6-7 ды паблажліва нізіралі за самымі актыўнымі выбарчыкамі — пэнсіянэрамі, якія першымі прыйшли выявіць сваю волю. Адным з маіх супернікаў на дэпутацкое месца быў старшыня кампарты Новікаў. Таму значная колькасць назіральнікаў была зь ягонага лягеру. Праз слу паціснушы адзін аднаму руки, мы больш ні пра што не гаварылі з імі. Тады гэта здавалася марным.

Я быў сведкам, што анікага прымусу не было. Рэфэрэндум, які прыйшоў у Беларусі 14 траўня 1995 году, быў насамрэч першым усенародным апітаннем у гісторыі краіны. Больш за тое, у школе №54, дзе праходзіла галасаванне па выбарах разам з рэфэрэндумам, было шыкоўна аздоблене транспарантамі фас. На іх ліцелі прападоўшчыны на конях у сплавах бел-чырвона-белых стужак. Нават на школе дзівярэй тады быў вывязы Пагоні. Вялікі каліровы герб вісеў і ў вэстыбюле. Па сценках — наўюткі наглядныя пляншэты з цытатамі беларускіх клясыкаў. Словы пра любоў да Башкайчычыны і мовы мусілі выховаць новую генерацыю беларусаў. Неяк не прыходзіла нават у галаву, што людзі, пастаянна паглядзеўшы на гэтыя школьныя аздобы, будуть

галасаваць супраць сваёй роднай мовы і нацыянальнае сымболікі. Усё было так, як і мусіла быць. Хораша, чиста, усё па-свойму. Дырэктар школы, абаильны разумны чалавек, толькі падцікі плячычымі. Маўлі, сыц і герб ён яшчэ не зразумеў, а вось жа мову чапаць, бадай, на варта. Тое сама сказала журналістам і Лукашэнкава жонка Галіна. На ўваходзе віселі агіткі да рэфэрэндуму. Нігэльцы, няякіснай паліграфіі. Дарэчы, узор «новага» гербу быў без чырвонай зоркі. І на сцыяту не было зоркі ў навершы. Але тыя, хто шоў прагаласаваць супраць беларусчыны, нават не ўглядаліся ў тყя эскізы, якія ўчыталіся ў пытанні. Яны інтуітывна ведалі, што выкрасіліца. Людзей было безліч. Ад пільнага ўзірання ў

Як гэта пачыналася

Да дзесятай гадавіны акцыі «Дзеці хлусьні вяртаюцца». Першы мэмурны вопыт Лёліка Ушкіна.

Калі б у пачатку вясны 1995-га нехта сказаў, што на дварэ апошняй вясны беларускай дэмакратыі, які бы вырашыў, што мой візвіт атруціўся палёнкай «Раялю». Гэты сыртавы сурагат прадаваўся ў той час у кожным камку сталіцы.

Якай дыктатура? У Менску працавалі ажно шэсьць рок-клубаў, мы, богі iin USSR, адкрывалі для сябе съвет (у красавіку я аўтостоман сходзіў у Парыж), апазыцыйная «Свабода» брала плянку пай-сотні тысяч асбонікаў, «рэвоншысты» Адамовіча ладзілі шэсьці з паходнямі... Нарышке, у краіне адбываўся сапраўды вольныя выбары ў Вярхоўны Савет.

Дух часу

Тое, што яны былі супервольныя, съедвали перадвыбарную кампанію, у якой аўтар быў ангажаваны. Нашык кандыдатам быў студэнт філфаку Iгар Б. Iгар быў культиваваць асобай таму, што праз перадос альлаголю ўвесі час трапляў у нейкія камічныя сітуацыі. Памятаю, аднойчы ў рамках пэдпректыкі ён з бадуну прымусіў вучняў спрагаць дзеяслоў «выпадкову».

Мы, група студэнтаў філфаку і гістфаку, вырашылі зрабіць рэзэй перадвыбарной кампаніі «Памяркоўнай партыі прагрэсу ў рамках закону» (ПППРЗ) Яраслава Гашака. Той самай ПППРЗ, якую абіцала ў выпадку перамогі забіць пешиць кожнага чэха кішэнным акварыюмам. Развязлі на грошы адну траціціцкую тэндэнцыю з Аргантыні, і кампанія Iгора стартавала. Карыстаючыся tym, што наш кандыдат быў самым малодшым кандыдатам у дэпутаты ВС у краіне, мы лёгка выклікалі зачыткаўшася СМІ і сцыябаліся, як дзеці: наш кандыдат выступаў за беларускую акупацыю Антарктыды і генацыд усіх тамтэйшых

рэчнасці прапаноўвалася вырашыць у фармаце пшонай дузлі па прынцыпе: «Хто меней вып'е, той здымаете кандыдатуру». Борман, у якога вадзіліся грошы, павёўся. Гістарычна дуэль за кошт партыйнай касы ПАП адбылася ў сучасным «Старым рэчышчы» (тады гэта быў клясычны пўнік).

Натуральна, мы прадулі, затое на халі-ву выпілі 20 куфліў піва. Шчырая кажучы, мы б у любым выпадку прайграли. Падчас збору подпісаў нас зачытнула дрыгва таннай папуллярнасці. Зьбіраючы подпісы па інтэрнатах, наш team разгудзяна натыкаўся на студэнцкія фэсты. Калі іх арганізатары чулі, што перад імі кандыдат і яго давераныя асобы, нас адразу склікалі за стол. На гэтым зборе подпісаў заканчваўся. У выніку замест неабходных трохсот мы ледзь-ледзь накалупалі 150. Аднак тонус у нас быў праста цудоўны.

Эпізод з Лімонавым

Ніякага нацыянальнага імпету ў мянедзьдзя не было, і на той час усі мая палітычныя актыўнасці будавалася згодна з формулай «Se faire plaisir». Калі ў сінекні 1994-га нацыяналісты атакавалі палац культуры «Сукно», дзе Лімонав і Дугін павінны былі нешта праграхнуть пра ўзраіцьску мэнтальнасць, я знаходзіўся ў пакойніку з нацболамі. Нашу інтэлектуальную палеміку наконт апошніх трактовак Эволы абламаў акрыўлены С., адзін з лідэрў беларускай НБП.

«Бээнэфаўцы, — адрапартаваў ён, — праправілі апошні кардон — склянія дзіверы — і, калі мы і звалім, арганізујуць над намі паказальнік суд Лінча». «Лёлік, давай з намі», — сказаў С., скачучы праз акно. Раней туды ўжо сіганулі Дугін і Лімонав. «На фіга», — сказаў я і съемла выйшоў наустрач нацыяналістичнаму натоўпу. Пагромышчык узначальчы Славамір Адамовіч. «Лёлік, — спытаў ён, — ты Лімонава на бачыў?» «Не», — адказаў я і пайшоў вонki, прыхапіўшы з сабой трафей — нацболаўскі магнітрафон.



гісторыя



Сям-там не прыбраў дзяржаўных «Пагоняй» нават з афіцыйных установаў.

Штотыдзень пражаждаю праз адно мястечка, дзе да сёньня красуецца наш герб, прымацаваны на высачэзней трубе заводу.

Іхныя твары мне становіліся млюсна. Падчас галасаваньня агітацыя забаронена, а як хацелася пераканаць людзей яшчэ раз, апошні раз... Мы ўсё супакоівалі сібе, што нават рэфэрэндум нічога ня значыць, што ёсьць Канстытуцыя, Вярховны Савет. Па абедзе наш аптымізм пачаў згасаць. Нарэшце, як зусім сымбіясла, пачаўся падлік. Міліцыя выпраўлялася пакрысе проста шкайруемых. Дзёверы замкнулі. На даўжэны кумач, што ўхінаў паставлены ўстык школьнай стаўлы, пасыпаліся блеюткі. Напруга была неймаверная. «За» — сюды, «супраць» — сюды. Услед іх

пачалі яшчэ раз раскладаць, удачлівіць. Скончылі. Нібы скончыўся суд і абвесьцілі вырак.

Палараднелья камуністы прашанавалі выпіць. У іх інтанацыях зявілася нават спачуванне.

Але адразу па рэфэрэндуме думалася пра іншое. Для тых, хто некалі парынаў ад радасці за віртанье нацыянальнае сымблікі ў 1991, гэта была сапраудная драма. Бяз вартас пашаны нацыянальны сцяг, на якім прысяглі якому кляліся ўжо тысячы беларусаў, быў зъняты і разарваны на кавалкі. Але ні яны, ні я ўжо нічога не моглі зъяніць. Дагодывія паслугі Лукашэнкі паставілі на «сувэніры» свае аўтографы. Думалася, што разаз раздрадным рукамі Ціянікова сцягам раздзіраюць сама сэрца беларушчыны. Паводле афіцыйных вынікаў, 14 траўня 1995 году за прашанаваныя прэзыдэнтам Лукашэнкам варыянты гербу і сцяга прагаласавала 48 праціватаў выбаршчыкі ад агульнае іх колькасці. Як ні круці гэтыя лічбы, іншымі яны на стануць. Дзесяць гадоў таму Лукашэнку,

які не набрыніў пачуцьцем самаўладзьдзя, не хапіла нахабства прыпісаць 3%. А сёньня иму няма патрэбы нават у рэфэрэндумах: хоча — сталічныя праспекты пераймяненіе, хоча — падручнікі сам выпраўляюць.

За ўсё гэтыя дзесяць год у нас, аднак, не было найбольшасці страты. У дэмакратыі беларусы не пасыпелі рассмакавацца за тыя чатыры гады да прыходу Лукашэнкі. Лад, што існаваў да яго, называць дэмакратычным не выпадае: улада захопівася ў руках былое камуністычнае намэнклатуры, бальшыня з якое засталася ў сваіх жа савецкіх кабінэтах. Не былі дэмантаваныя камуністычныя манументы, сымболіка, тапонімы, назвы вуліц. Голоснасць — яшчэ не дэмакратыя, што высылае як жыццёвую патрэбі ў новых пакаленіях. А вось жа мова ў нацыянальную сымбаліі незалежнае Беларусі стала галоўным знакамі эпохі да дыктатуры. Ни ведаючы да сёньня, што такое дэмакратыя, беларусы, аднак, ужо ведаюць, што такое зъняваная нацыянальная годнасць.

Віртанье анархістаў у реальнасці

У разгар усёй гэтай весілухі, недзе ў красавіку, звонку начальнікі надыходзіць дзіўны і незразумельны навіны — спачатку ініцыяваныя рэфэрэндуму, потым зьбіццё дэпутатаў ад апазыцыі, потым фільм «Дзешч хлускі», нарэшце сам плембісцтва. Канчатковасць віртаньня ў реальнасці адбылася на другі-трэці дзень пасля рэфэрэндуму, калі я прыйшоў на скончыць альма матэр — гістарычны факультэт.

Трэба адзначыць, што тады гэта быў суперфакультэт. І реч ня ў тым, што ў будучым тады будзе «Старожытнае». На пачатку 1990-х дышлім гісторыка ужо не гарантаваў кар'еры па лініі КПСС, таму сюды ішлі або поўныя даўнін, якія не моглі атрымаць статус індывідуалізму прадпрымальніка і візіць шырока пакрытую ўніверзітэт.

У ЗБС была каморка на Бабруйскай.

Памятаю, увечары мы сядзелі і ў аўтарскіх пакутах раджалі тэкст «пракламації». Ідэю даў Iгар Т., прыгадаўшы нашумевшы азаронкаўскі блёбастэр «Дзешч хлускі». Адразу нарадзілася назва: «Дзешч хлускі віртагаоща». Улётку запусцілі ў друк.

24 траўня а палове на першую, калі я выйшаў з «нацыяналікі», калі гістофаку стаў нефіговы натоў — пад 100—150 чалавек. Усе чакалі загаду, аднак буйных не назіралася. Я шчыра сітромаўся: зранку мяне адпітраваў намдакана і нагадаў, што ў мяне ўжо ёсьць адна адміністрацыйка за восенскі марш «Хлеб і мадалікоў».

Ты не баран

Сытуацыя выратаваў Борман і яго кампанія. Яны проста шукалі прыгод. ПА-Паўшы рушылі наперад, стварыўшы першыя звёны ланцуць. За імі начали становіцца іншыя. Узначальваў «дзяцей хлускі» Сева К., які ёсць бэзэсэрнаўскі штандар на фасон савецкіх жаўнеруў пад час Параду Перамогі — нахілшы фляг-штокам уні. На першым павароце я агледзеўся і афігей. Гэта была сапрауды ўзбуджэнні супракцыя! Праз некалькі год «Хартыя '97» зробіць яе рэмайй, але гэта будзе ўжо калька.

Мінты бегалі вакол і ня ведалі, што рабіць. Табун журналістаў. У душы нейкое дзіўнае адучуванье таго, што ты не баран. Нас шмат.

Здаецца, мы зрабілі два колы, і тут Рамашэўскі распачаў свой, не прадугледжаны сінэаром, пэрформанс. Калі драмататру адбываўся рамонт клязэту. Тут жа ста-

яла выпадкова пакінутая будаўнікамі лесьвіца. Борман узлез на ёй і ўзвініў чырвона-зялёны сцяг над дахам эМЖЭ. Студэнты сінхронна зацінула «Мы — беларусы...» і г.д.

Паслы палотнічы звалі і перад камарамі разарвалі на шматкі. Нехта дастаў запальничкі і пачаў паліцік тканіну. Відовішча было на вельмі эстэтычнае, але для рэпартэрскіх камэр вельмі прывабнае. Наша зборка «Ізвестія» разыміўшы фотку з акцыі на першай старонцы.

Пакуль «дзешч хлускі» дралі палотнічы — на сувэніры, мы з Iгарам пайшлі на «панікі». Міма ў напрамку ўніверситету з відавочнай мэтай прабег герой дня Борман.

Не пасльепу ён зьнікнуць, як з боку тэатру намалівалася пару аўтобусаў. Адтоль паваліліся аманаўцы. Пачалася першая зачытка з членамі гісторыі Беларусі: студэнтка ганяла па парку, збівалі і цыгнілі ў бусы. Памятаю, як павалі Iгора Т., потым Сашу С. Асабліва ўзбілікі бралі Андрэеўскую. Ён заступіўся за свою жонку, нават збіў аманаўцу. Апошні афігей. Андрэеўскага цігнілі як ізъязва два дзе-шокі.

Мы з Iгарам нарэшце апрытомнелі і начали фляніраваць у бок Дому афіцэраў, быццам нейкія «левыя». Акурат калі аўтобусы зъехалі, зъвіўся ўласны пэрсонай Борман. Даведаўшыся, што адбюлося ў парку, ён разъвесіліў і пабег на пастаратураку атрымліваць свою порцію адразнілі.

На месцы вінта стаялі нацыянальныя бацькі і распавядалі адна адной жахі пра аманаўскі гвалт. Мы паперлісі да журналистаў у «сімёрку», дзе толькі і размоў быў пра актыўство сіцыят. Упершыню начали рабіць дзіўныя речы — высывіяці, каго з саброў узялі, хто ў якім пастаратунку, што рабіць...

Праз год, у 1996-м, гэта стане аблісцяг нармальнай часткай штодзённага жыцця. Але тады мы яшчэ ня ведалі, што 24 мая 1995 г. было першым днём супраціў дыктатуры. Калі б ведалі, мы бы набылі пляшку «Раялю», а так закінуліся мярзотным «Імперыялем» і да паловы на адназаццю — дэдлайн знаходжаньня ў інтэрнаце — сіпявалі пад гітару.

Ці сапрауды ліберальныя беларускія «лібералы»?

Працяг са старонкі 2.

Возьмем, напрыклад, дыскрымінацыю моўную. Паводле азначэння Амерыканскага саюзу грамадзянскіх правоў, ліберальнае праваабаронческіх арганізацій, моўная дыскрымінацыя азначае, што з некім абыходзіцца пашырам толькі таму, што ён ці яна размазіліца на іншай роднай мове. На жаль, сітуацыі такога кшталту для Беларусі з'яўляюцца, хутчэй, правілам, чым выключэннем.

Моўная сітуацыя ў Беларусі дэмантруе ўсё прыметы моўной дыскрымінацыі. Беларускай мове на пашыранай нецярпімасцю да беларушчыны ў сацыяльнай і дзялавай практицы.

Акрамя таго, жаданьне звузіць сферу юзыкавання беларускіх мов і сацыяльную амбіжаванію ясно сігнітуў — клясычны прыклад моўнае сэргэжкаванія. Такая сітуацыя непасрэдна парушае прынцыпы роўнасці і годнасці, на якіх грунтуюцца лібералізм. Таму ўціск беларушчыны непрымалыў для ўсялякага прыхільніка ліберальнае думкі.

Яшчэ адно значэнне слова «лібералы» — «здолны разумець проблемы іншых» (слоўнік ангельскай мовы Лонгмана). Пытанье, ці сапрауды пазыцыйні спл. Злотнікова і ягоных аднадумцаў адносіцца беларушчыны прайяўляючы дастатковая салідарнасць з беларускамоўнымі сутрамадзінамі і нецярпімасцю да моўнае дыскрымінацыі, на жаль, мае адмоўны адказ. Назвацца лібералам — мабыць, вялікая сплакус шмат для якіх палітыкаў і грамадзкіх дзеяцяў у Беларусі: такое нешто сабе слоўца мадэрновас, Захадам павівае. Толькі вось дастатковая падстаў для этага азначэння пакінгія.

Сяржук Вінаградаў, Лёндан

Беларускі рынак Герхарда Шродэра

Парушэнны правоў чалавека? Нацыяналізацыя прыватнага бізнесу? Ліквідация парламэнтарызму? Мы на ўсё гэта заплюшчым вочы, толькі пусьціце нас на наш рынак. Гэта была стратэгія Шродэра ці то на беларускім, ці то на кітайскім напрамку. Пра канцлер, які сыходзіць, піша Раман Якаўлеўскі.

Ціпер лідэры двух эўрагігантаў — Нямеччыны і Францыі — перажываюць самы драматичны пэрыяд у сваіх палітычных кар'ерах. Пасля рэфэрэндуму паводле канстытуцыі ЭС уплыў прэзыдэнта Шырака пойдзе на спад. А пасля прыйтрушу сацыял-дэмакратаў на мясцовых выбарах у зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія ў Нямеччыне ўверасны мусіць адбыцца датэрміновым парламенцкім выбаром. Паводле разнастайных прагнозаў, пасля гэтых выбараў улада ў Бэрліне памяняеца. І канцлер Шродэр сышде. Так што сама час успомніць пра ягоную ўсходнюю палітыку. У прыватнасці, у дачыненні да Беларусі. Да таго, як зрабіцца канцлерам Нямеччыны, Герхард Шродэр дойті час (1990—1998) узначальваў урад зямлі Ніжняя Саксонія, дзе рэгуляроваў правадыцца Гановэрскі кірмаш. У ім заўсёды даволі праістотнаўчай уздельнічай і Беларусь. І быў момант, калі яго наведаў асаўбіст Аляксандар Лукашэнка, будучы ўжо ў замежнапалітычнай ізаляцыі. Яго суправаджай міністар замежных спраў Іван Антановіч.

Зъяўляючыся дасьведчаным цараўніцам, менавіта ён арганізаваў сутствруч, літаральна забавіўшы канцыдуата ў канцлеры (ужо ішла перадвыбарная кампанія) Шродэра да Лукашэнкі. Атрымавшы вялікі розгалас. Апазыцыя, дый многія Шродэрвым аднапартыцы, рэзка раскрытыкавалі яго. Бурна нэгатыўнай рэакцыі дачакаўся будучы канцлер і з боку прыходу няўрадавых арганізацый, грамадзянскіх ініцыятыв і СМІ. Варта адзначыць, што дзякуючы падтрымцы няўрадавых арганізацый Шродэр перамог тады на выбараў і стаў канцлерам Германіі. Для гэтых арганізацый Лукашэнка быў і застаўся прапанікам дэмакраты. Адчуўшы небізыпеку страты галасоў немалой колькасці выбарышчыкаў, Шродэр быў вымушчаны публична апраўдвацца, называючы гэтую сутствруч з Лукашэнкам неафіцыйнай і нават выпадковай. Але што было, то было. Лідэра сацыял-дэмакратаў пранесла, і ён зрабіўся



канцлерам. Прагнавалася, што ўплыў няўрадавых арганізацый будзе заўсёды трывальнік «утонусе» новага канцлера, не дазваляючы яму абсалютызаваць у сваіх палітыцы славуты палітычны прагматызм. Маўляў, эканоміка асобна, а палітыка асобна. Як адзначае амэрыканскі палітолаг Чарлз Хэрман, Шродэр зрабіў спробу, якая яму не удалася, найбуйнейшага за ўсю пасылаванную гісторыю ФРГ зъяўлянья палітычнай лініі Германіі. У некрытычным блізкінстве з Москвой грамадзянская супольнасць Германіі, СМІ і палітычная апазыцыя ўбачылі здраду п'зунам каптотунасцям. Парушэнны правоў чалавека? Нацыяналізацыя прыватнага

бізнесу? Ліквідация парламэнтарызму? Мы на ўсё гэта заплюшчым вочы, толькі пусьціце нас на наш рынак. Гэтым жа ратаваньнем свайго рынку Шродэр займаўся на кітайскім напрамку. У поўнай меры гэту харкторыстыку палітолагія можна дастасаваць і да Беларусі. На беларускім рынке прысутнасць неміаў адчувальна. А па выніках замежнажанамічнай дэйнасці беларуское пасольства ў Бэрліне лідзируе сярод астатніх замежных установ. Агульнавядома, якую няпростую гульню звязываліне вядзе Лукашэнка з расейскім «Газпромам». Усе выдатна разумеюць значэнне беларускага транзіту. Апошняя

месяцы адзначыліся праўрывам «Газпрома» на ключавым у Эўропе германскім газавым рынку. Робіцца, рэалынасцю стратэгічны германа-расейскі энэргетычны альянс, у якім запікаўлены як дзелавыя колы, так і вышыпшае палітычнае кіраўніцтва абедзвоюх краін. Гэта

прадгманістраўва міжнародны прамысловы Гановэрскі кірмаш, што праішоў з 11 да 15 красавіка, у якім уздельнічала пад 150 расейскіх прадпрыемстваў і які ўспанавалі сваё прысутнасць Пупін і Шродэр. Адзначына пра расейскую арыентацію нямецкіх палітычных і дзелавых колаў ухваляючы на ўсе. Але ў пераважнай большасці нямецкіх бізнес-колы выступаюць за энэргетычны і наауту эканамічны альянс з Расеяй. Прыймам лепши з кампаніямі, звязанымі з Крамлём, як гэта было ў савецкія часы. У Беларусі не звязаных з уладай прадпрыемстваў прастваўняюць фактычна ў перадвыбарной кампаніі, якая ўжо пачалаася ў Нямеччыне, апазыцыя цівёрда заяўляла пра свой намер аднавіць ранейшую палітычную лінію ФРН, апрышчам якой была трансатлантычныя саўдэрнасці. Эўропа можа колькі хоча скарыцца на Амэрыку. Але ў канчатковым выніку ўсім сваім ціпераўнікам дабрылатэльна ўспеяць з ўчыненым.

Гульні разуму

Нядыёна заўважыў цікавую рабочу: у гульнях, асабіўна дзе працягнёш выбицца, беларусы здуряцца на палітычную асабістасць вялікі разум.

Ток-шоў «Выбірай». Пытанні «Ці хочаце Вы служыць у войску?» («Ціфу, племяне пытанье, — думаў вялікі разум. — Маладыя беларусы павінны хадзіць... Канечно, адкажам так». На ёкране пачынаюць сказаць лібачакі — велізарная маса людзей хоча ісці ў войску.

Адзіны кандыдат мусіць стаць сацыял-беларускай рэвалюціі. Праўда, на вялікі жаль, большасць дэмакрату мяркуе, што гэты самы кандыдат восьмёца дзе самі ёсць рэвалюцыю. Але рэвалюцыю мусіць рабіць мы ѿсе РАЗАМ з самым адзінім!

Сотні тысяч людзей месяц правялі на ўкраінскім Майдане. А ў іх, напані, таксама былі дзясяткі прычын, каб застасці дому і вырашыць асабістую проблему. Але яны пайшлі на галоўную плошчу Кіева дзеля дасягнення адрнае, але самае галоўнае мэты — скінуць датката. Украінцы не скінуць, што за іх ёсць ёсці Юшчанка. Яны зрабілі буднага прэзыдента сваім сацыялам і на кінулі гэты сцяг на цяжкі момент. За што і атрымалі ганаровую перамогу.

Таму калі мы, беларусы, ўсё ж хочам людзімі звяца, таксама ўспомніць яго ёмвест? Усе помніць, што заданыя ў тэсце це па беларускай мове было 40, і таму, знайшоўшы свае вынікі ў сціпе, зьдзіўляюцца: адкуль узялося сорак перамоне, дастаны, што ўсе выканалі неправильна?

А сацыял-беларускай рэвалюцыі ў выглядзе адзінана кандыдата абавязковы будзе. Хто стаць больш загарнаваным, больш монцім, дзяля таго каб наступным разам «сабраца» і павесыць на рынгу Вялікую Гульню

і кантролю!», — крываць прыхільнікі тэставанія. Людзі, якія хоць здрэзу здымаке ружовыя акуліры, кажуць, што этыны не вылічыцца, але зынажаюць узровень карупцыі. Скептыкі мяркуюць, што карупцыя была будзе. Тэсты з неба на падаюць. Іх складаюць лодзі. Стоячы ў націце пад дэйзіярыем універсітэта, можна пачуць: «Мама м'ягкі! аднакліксці складае тэсты». Можна нават убачыць, як гэты самы тэсты заносцяць у памішаныне.

Тэсты, маўляў, выключаюць элемент выпадковасці. Справчыца. Можна выпадкова тынкую пальцам на правым пальцам адзінкі. Можна выпадкова сесці з разумным чалавекам. А некаторы разумныя людзі зынажаюць настолкі добрымі, што бы руць чуки тэсті пачынаюць яго выконваць. Такое было на разытвайшым тэставаніі.

Жо можна сказаць у абарону тэсту? Гэта абалютона бясстравая форма іспытуя. Німа нэрвознасць, напружанасць, наколькі атрымлены адчуваюць сябе спакойна і расслаблены. Але тэсты моцна стамлюць, калі ты ставішся да ёсцяга суп'язнаўшыся з пісцівымі сацыяламі. Застаеща, што ў адказ на спаскуюшую прапанову выклікае толькі ўздыхі?

Такім чынам, тэсты не ліквідуюць ні выпадковасці, ні карупцыі, ні страсці. З апэзіяй помніць, што заданыя ў тэсце це па беларускай мове было 40, і таму, знайшоўшы свае вынікі ў сціпе, зьдзіўляюцца:

Алена Карп, Карапчы

I Лазара запрасілі

На чарговым пасяджэнні структуре з.з. ўзарэзгіёну (памежных раёнах Беларусі, Латвіі і Літвы) было дамоўлена заніц-

ца арганізаціяй і ажыццяўленіем «эўрамаршрут». Цікава ідэя мае на мэце распрацоўку зъяўлянчай падрашкоў на краінах Эўропы, уздейнікі якога малі б уласнымі нагамі (чытай — на роварах) прamerы «паў-Эўропа», каб пазнамеўшца з прыродай і гісторыяй розных краін, сучаснымі ўзыццемі населенікі да ўмацаваць здароўе ды хораща апачынка.

Да ўзделу ў праекте запрошана Берхнядзівіцкая. Аднаўліўся запатрабаваны адведны палеры на звязанымі з выездамі на ўзяўшы? Цікава, як чальцы Эўропы звязацца з сучаснага камфорту зўралайцаў пыліўшанай турыстычнай інфраструктуры Дрысы і да яе падобнія малі, боксі, ды разбагацеўшы на добрая гроши. Ды дзе ўзяўшы?

А дзе возмузы наша суседзі — латышы ды літоўшы?

Іх гатае пытаннёне ўжо не пужае. Як чальцы Эўропы звязацца з савецкімі саўдэрнамі, кабы звязацца з прамыслом «пав-Эўропа», каб пазнамеўшца з прыродай і гісторыяй розных краін, сучаснымі ўзыццемі населенікі да ўмацаваць здароўе гроши. Ды дзе ўзяўшы?

А дзе возмузы наша суседзі — латышы ды літоўшы?

«НН» з радасцю друку ў газэце і на саіце www.bn.ru, чы тэсты звязацца з савецкімі саўдэрнамі, атрымалі неабходную матрыцаваную падтрымку ў багатай эўрапейскай касе. Нам застаецца спадзявацца на спонсарах. Ды дзе ўзяўшы?

Ды ўзяўшы?

А.Буры, Вэрхнядзівінск

«НН» з радасцю друку ў газэце і на саіце www.bn.ru, чы тэсты звязацца з савецкімі саўдэрнамі, атрымалі неабходную матрыцаваную падтрымку ў багатай эўрапейскай касе. Нам застаецца спадзявацца на спонсарах. Ды дзе ўзяўшы?

Ды ўзяўшы?

ШКОЛЫ замест турмаў

Аўтары прыпыняюць рубрыку «Наша страва» ў знак салідарнасці з студэнтамі—
галадоўнікамі.

Галадуюць: Зьміцер Чарткоў, Аляксандар Вінаградаў, Яўген Ваўкавец, Сяржук
Мурашка, Павал Каранюхін (Жодзіна), Сяржук Марык (Баранавічы), Міхась
Кандрашоў (Барысаў), Зьміцер Дашкеўіч, Артур Фіньковіч (Менск), Валер Мацкевіч
(Бабруйск), Ігар Шчыкарэвіч (Кіеў).

Яны патрабуюць аднаўлення студэнтаў, выгнаных з навучальных установаў
па палітычных матывах.

Гісторыя

Прыгожае тое, што радавала б нас, калі б было нашым, але застаецца прыгожым нават тады, калі належыць іншаму. Так піша пра прыгажосць у сваёй найноўшай кнізе Ўмбэрта Эка.

1. Прыгажосць правакацыі ці прыгажосць спажывання?

Уявім сабе спэцияліста па гісторыі мастацтва з будучыні ці даследчыка, які прыбывае з каскімічнай прасторы. Яны задаюць сабе пытаньне: якак ідэя прыгажосці дамінавала ў ХХ ст.? Апошнім часам мы на робім нічога іншага ў сваіх вандроўцы па гісторыі прыгажосці, апрош задаваныя падобных пытаньняў у дачыненіі да Старафранцузскай Грэцыі, Рэнэансу, пачатку і канца XIX ст. У межах аднаго прырэяду заўжды маглі сусідаваць, на-

прыклад, ізаклясічны стыль і эстэтыка ўзънёсласці, аднак, гледзячы «здалёко», засыдзеца, што ў прыгажосці, уласціў кожнаму веку, можна выявіць пўнія супольнага рысачкі і пэўнай прынцыпавыя супяречнасці.

Можа таксама стацца, што — зноў жа, калі гледзець «здалёко» — інтэрпрэтатары будучыні вылучаюць нешта самас харыкэрнае для ХХ ст. і прызнаюць, напрыклад, рапою Марынэці, які казаў, што сапраўднай Нікай Самафрактскай мінулага стагодзьдзя быў прыгожы гоначны аўтамабіль, а Пікаса ці Мандрыяна, магчымы, прайгнаруюць. Мы на можам гледзець з такога далёка; можам толькі задаволіцца заўвагай, што першая палова ХХ ст., сама пазней да 60-х гадоў (потым скажуць так будзе пляж), была тэатрам драматычнай барацьбы паміж прыгажосцю правакацыі і прыгажосцю спажывання.

2. Авангардызм, ці прыгажосць правакацыі

Прыгажосць правакацыі праноўвалі разныя авангардысцкія рухі і эксперымэнтарскія мастацтві пльні — ад футурызму да кубізму, ад экспрэсіянізму да сюрэралізму, ад Пікаса да вялікіх майстроў абстрактнага мастацтва і на толькі.

Авангарднае мастацтва наставіць праблемы прыгажага. Яно моўкі прымае за аксіёму, што новыя творы па-мастаку «прыгожы» і павінны прыносіць такое самас здавальненіе, зь якім сучаснікі гледзялі на карціны Джота ці Рафаэля, але робіцца так менавіта таму, што авангардысцкая праца канская мае



СТАРЭА ЛІЗА — шэдэўр Леанарда, адаптаваны Эндрэ Ўоргалам.

Уоргалаву Мэрылін Манро называюць Монай Лізай XX ст.



УМБЭРТА ЭКА — сусветна вядомы пісьменнік, філэзаф і навуковец-самітэц. Нарадзіўся ў Александрыйі — той, што ў Эгіпце, а не на Калыпсоўшчыне. У 1975 атрымаў доктарскую ступень у Міланскім універсітэце. Выкладаў, працаў на тэлебачанні. Зъяўляецца від-представітэлем Міжнароднай асацыяцыі сямітэчных даследаваныяў. Яго раманы «Імя Ружы», «Ківач Фуко», «Байдуліна» папулярныя ва ўсім свеце.

Больш німа аднае моды і аднаго варыянту хараства. Адбываецца оргія талерантнасці. Стылі зъмяшаліся канчаткова.



КЛЯСІЧНАЯ АНГЛАСАКСОНСКАЯ ПРЫГАЖОСЦЬ
Кейт Мос.

ўсялякія эстэтычныя каноны. Мастацтва ўжо наставіць сабе на мэце наданыне твору натуральнай прыгажосці і зусім не звіраеца выклікаць супакоеную асалоду ад сузірання гарманічных форм. Наадварот, яно хоча навуцьці гледзець на съект ішыннымі вачамі, радавацца звароту да архаічных ці экзатычных мадэллю — съвету сну ці фантазіі разумова хворых асоб, відзекаў, выкліканых наркотыкамі, пераасэнсаныяй матэрый, зъмішчэннія бытавых предметаў у новы, шакуючыя канцэктсты (ададаизм, рэды-мэйд), імпульсай несъядомага.

Толькі абстракцыйнісцкая мастацтва адрадзіла ідэю геаметрычнай гармоніі, што нагадвае эстэтыку прапорций. Бунтуючы супраць залежнасці, ці супраць прыроды, ці супраць штодзённага жыцця, яно пранапавала чистыя формы — ад геамэтрыі Мандрыяна да вялікіх монахаматычных палотнаў Клайна, Ротка і Манзоні. Кожнаму, хто наведаў выста-

ву ці музэй у гэданы пэрыяд, на пэўную, даводзілася чуць, як гледачы, стоячы перад абстракцыяй-ніскай карцінай, пыталіся: «Што на ёй, уласна, намалівана?» або «Хіба гэта ўвогуле мастацтва?». А затым нават гэтае «изапіфагарыйскае» віяртнай да эстэтыкі прапорцый і лічбай пайшло насуперак сучаснаму ўспрыманню, насуперак уяўленню, якое звычайны чалавек мае аб прыгожым.

Існуе, урэшце, безыліч плынія ю сучаснага мастацтва (хэпзінг, у якіх мастак надразае ці калечыць уласнае цела, паказ перад публікай съятлавых ці гукавых зяў),

дзе пад знакам мастацтва адбываюцца, хутчай, цырымонія з рытуальным адценнем, што не адрозніваюцца ад старафранцузскіх містичных абрадаў, мэтай якіх было не сузіранне чагосці прыгожага, а, хутчай, эзлітнай досьвед, ніхай нават гаворка ідзе пра эзлітнайсць прымітывную і цялесную, у якой багі не прысутнічаюць.

З другога боку, падобную прыроду маюць музычныя ўражанні, якія велізарныя натоўпы перажываюць на дыскатацках ці рок-канцэртах, дзе сярод блісканыя съятламузыкі і аглушальных гукаў увасабляеца на практицы пэўні способ

«быцця разам» (чаму нярэдка спадарожнічае прыняцце ўзбуджальных рэчываў). Гэта можна нават здавацца прыгожым пабочнаму назіральніку, але на ўдзельніку. Апошні таксама можа гаварыць пра «прыгожае перажыванье», але ў тым сэнсе, у якім гаворыць пра прыгоже плаванье, прыгожую язду на машыне ці поўны асалоды палаўны акт.

3. Прыгажосць спажывання

Наш госьць з будучыні не пазбегне яшчэ аднаго цікавага адкрыцця. У тых, хто наведвае выставы авангарднага мастацтва, хто купляе «незразумельныя» скульптуры ці ўдзельнічае ў хэпзінгах, адзенінне і прычоскі цалкам адпавядаюць агульнапрынятым канонам моды, яны носяць джынсы ці фірмовыя транты, карыстаюцца макіяжам паводле ўзору, што прапагандуе глянцевымі часопісамі, кіно, тэлебачаньнем ці прэсай. Яны арметуюцца на ідзальнице прыгажосці, што пранапоўніць съетам камэрцы і спажывання, супраць якога больш як паўстагодзьдзя змагалася мастацтва авангарду. Як інтэрпрэтаваць гэту супяречнасць? Не спрабуючы яе выглумачыць, можам канстатаваць, што яна тыповая для ХХ ст.

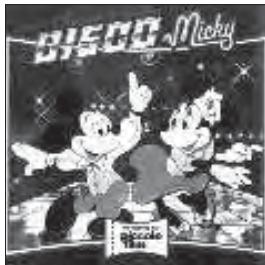
Госьцю з будучыні давадзіца цяпер прыгледзеца, якую мацэль прыгожага пранапоўніць

ПРЫГАЖОСЬЦІ

ЭВАЛЮЦЫЯ МІКІ МАУСА.

1928.
Шкіпер-
рамантык.1950.
Сьвецкі
лэў.

1980. Танцор дыска.



мас-мэдья, і ён адкрые для сябе, што праз усё стагодзьдзе праходзіц падзел свайго роду двай-німізур.

Першая датычыць кантрасты паміж мадэлямі на працягу аднаго і таго ж дзесяцігодзьдзя. Напрыклад, кіно прапанавала ў адзін і той ж час вобраз «фатальны жанчыны», увасоблены Грэтай Гарба і Рытай Гайварт, і тыпаж «суседзкай дэйчыны», які разлізвалі Клэдэта Кальбер і Дорыс Дэй.

Прапанавала — у якасці героя вістэрна — масінага, мужнага Джона Ўэйна і лагоднага, трохі съпешнанага Дастына Гофмана.

У адзін і той ж час узводзіліся



ПРЫГАЖОСЬЦЬ ЗА ЛЮБЫЯ ГРОШЫ. Той, хто на можа набыць прыгажосьці аўтамабіля «Мазэраццы» (справа), задаволіца прыгажосцю «Міні Морыса».



на п'едэстал Гары Купэр і Фрэд Астэр, прычым стройны Фрэд танчыц на экране з каржакаватым Джымам Келі.

Мода прапанавала ўсеагульны увазе пышныя жаночныя строі (як у фільме «Рабэрта») — і адначасова андрагічныя мадэлі Како Шанэл.

Мас-мэдья, у духу поўнай дэмакратыі, прапануюць узоры прыгажосьці як для тых, каго прырода надзяліла арыстакратычнай прывабнасцю, так і для грубых формаў жанчыны-рабочай: шчуплая Одры Гэблорн уяўляе сабой прыклад для тых, хто на можа дасягнуць «гіпэртрафіканай фізычнасці» Аніты Эк-бэр; для тых, хто не володзе рагінаванай мужчынскай прыгажосцю Рычарда Гіра, ёсьць пачуцьцёвае абавяйне Аль Паччына і сімпатычная пралетарская Рыбэрта Да Ніра. І нарэшце, той, хто на можа набыць прыгажосці аўтамабіля «Мазэраццы», задаволіца прыгажосцю «Міні Морыса».

Другая ізюма расчлапіе ўсё стагодзьдзе. Калі сьцісла: ідэалы прыгажосьці, прэзэнтаваны мас-мэдья 1960-х, перагукаоща з прапанаванім «старыхіх» мастацкіх твораў. Такія прыгажуні, як Франческа Бэрціні ці Рына Да Лігуора, былі блізкімі сваячкамі томных кабет Д'Анунцыё, а жаночныя постасці, якія зьяўляюцца ў рэкламе 1920—1930-х, нагадваюць чаххых прыгажуні мадэрнізму, ар-нуво і ар-дэко. У рэкламе розных таваруў можна заўважыць матывы футурызму, кубізму і сюрреалізму.

У мультфільме «Ў пошуках

Нэма» відаць уплыў стылю ар-нуво, у той час як урбаністыка іншых сьветаў у мультфільме «Флэйс Гардон» нагадвае ўтопіі мадэрніскіх архітэктараў, такіх, як Антоніё Сант-Элія, і нават экстрапалое формы ракет будучыні. Мультфільмы з Дыкам Трэйсі выражаюць паступавае прывыканьне да авангарднага мастацтва. Даставткова паглядзець мульцікі пра Мікі Майса з 1930-х да 1950-х, каб убачыць, як карцінка змяняецца ў адпаведнасці з развіццём пануючай эстэтыкі ўспрыманыя. Але калі, з аднаго боку, поп-арт уваходзіць ва ўжытак на ўзроўні наявтарскага мастацтва і правакацый, вобразуў съветы гандлю, прымысловасці і мас-мэдья, а з другога, «Бітлз» надзвычай умела абаўляюць традыцыйныя музычныя формы, бездань паміж мастацтвам правакацый і мастацтвам спажывання меншае. Больш за тое, калі здаецца, што існуе іншэ якасць адрозненне паміж мастацтвам «высокім» і мастацтвам «папулірным», то ў фазе, што акрэсліваеца як постмадэрнізм, высокое мастацтва прапануе новыя творы, якія парушаюць старыя фармальныя рамкі, і адначасова такія, якія, наадварот, наўмысна трываюцца старых фармальных рамак і ўзнадзілююць традыцыі. У сваю чаргу сродкі масавай інфармацыі не наўязваюць ужо нікагастандарту, адзінага ідэалу прыгожага. Яны могуць звязырацца, наўат у рэкламным роліку, які праражывае тыдзень, да любых набыткай авангардызму і адначасова вірнуцца ва ўжытак мадэлі 1920-х, 1930-х, 1940-х, 1950-х, аж да падтормінага адкрыцця німодных дызайну аўтамабілюў сірэзіны мінулага стагодзьдзя. Зноў прапануецца іканаграфія XIX ст., казач-

ны рэалізм, вартыя Юноны формы Мэй Уэст і анарэктычна прывабнасць сёньняшніх мадэлляў.

Чорная прыгажосьць Наомі Кэмпбел і англаксонская прыгажосьць Кэйт Мос; прывабнасць традыцыйнай чачоткі, як у фільме «Кардэбалет», і футистычнай, зімнай архітэктуры «Лаўца андроідаў»; фатальныя жанчыны зь безльчыць тэлепрадач і рэкламных ролікаў да дэячутыя вады і мыла а-ля Джулія Робэртс і Кемэрэн Дыз; Рэмба і Пляянінэт; кароткія стрыжаны Джорджа Клуні і новыя кібаргі, што размалéваюць твары ў металічныя

колеры і ператвараюць вальсы ў лес каліровых іголак ці голяць сабе галовы. Наш даследчык з будучыні ўжо на зможа вылучыць эстэтычнага ідэалу, распаўсюджванага



РОЗНАЯ ПРЫГАЖОСЬЦЬ . Дастына Гофмана (зьлева) і Джона Ўэйна — дэйве мадэлі прыгожага.



АФРИКАНСКАЕ ХАРАСТВО Наомі Кэмпбел.



ГУМАРЭСКА СЭРЦА ТАНКА

ПАВАЛ КАСЬЦЮКЕВІЧ

Пільдзісят сэм год таму па гэтых пагорках за-хопнікі рваліся да сорца нашай Радзімы — Ерусаліму. Цяпер тут, лі вуно таго манастыра туэтчыкаў, знаходзіцца танкавы музей...

Густа нафарбованая гід праводзіла экскурсію для новых рэзігнатаў інітіяту з краін СНД. У аўтобусе былі выхадцы з Украіны, Расеі, Прыбалтыкі і Юра Займан.

— Ну, за сэрыя напіса, за Ерусалім, — сказаў Юру сусед з Харкава. З кілівага тону эко-харкаўчаніна стала зразумела, што найблізейшы граз год ён будзе стыкаць чарку за новае сэрыя свойства Радзімы — хутчэй за ўсе, за Манрэаль. Гарэлка была на «піцэрку» па стоблайн систэме. Аўтобус спыніўся.

— Сама не куру і вам ня раю, — гід нахульна паглядзея на япчо «адтуль» прывезены пачак «Горад». — І да таго ж на нашай выгворчасці.

Юра сарамліва схаваў цыгарэты. Стала ніжкавата. Юра начуўся здраднікам сваёй новай Радзімы праз тое, што правэц пінь блекаў імпартнай «Горад» да такім чынам не паддрымнаў айчынных выгворцаў тутуну. Але ж і старой Радзіме ён здрадзіў які месяц назад, калі памяняў сваій сіні «паштапорт-passport» на ізраільскі «тэудат зэтут» у блакітнай вокладцы. Тут япчо ў галаву ўройліся недаречныя думкі пра чырвоную книжку зь сиром і молатам, якую ён здаў у АВІР пару год таму. Колькасьць здраджаных Юрам радзім павялічвалася да трох.

— Панове! Мы знаходзімся ў музей пад адкрытым небам. Тут выстадыены танкі, якія бралі ўдзел у араба-ізраільскіх войнах. Даўтгі шлях прашпада напісаў краіна, перш чым...

Дагледжаныя ізраільская танкі-вэтэрэнам амэрыканскай і французскай вытворчасці прыгожа шыхтаваліся на вялікім пляцы. Пераможкі на сывіравалі рулімі неба. Зіханелі, як велізарныя смагарды, сівежана-фарбованыя бранею.

— ...але на ўсе на Блізкім Усходзе жадаюць міру, панове!

Гэтак, пад энэргічнæ цікуньне гіда, група экспурсантаў пакрысе набізілася да задворкаў музею. Тут было брудна, ды моцны венер ганяў газэціні і апімёткі ціляфянту.

Знакі прыпынку



УЛАДЗІМЕР
НЯКЛЯЕЎ

праз лясок туды на мора ходзім. Ад гатэльчыка спускаецца на преснай земле, з якога даўніна — і наплыў... Зручней, чым ісці да глыбіні па камяніах ад берагу.

Тут непадалёку ў бок Ramsinieti (у Хэльсінкі, Фінляндый) гатэльчыкі ёсьць не-вілікі, мы са Стасем (унукам)

Найміт... Я выганяю вас з экспкурсіі!

Але Юры было не спыніць, не стрымаць. З поректасцю, якой ніхто не чакаў ад сталага чалавека, ён ускараскаўся на гусеніцу, ру́ком ад амніі непрывараны лок і зынк у танкавым чэрэве. Праз имтіненне адтуль даслесла:

— Хрэн я адсюль вылезу!

Барбовая ад разыўшанасці, гід кінула групу да пашыбавала па паліцкіх, якіх хапала на тэрыторыі музею, бо сюды на ўрачыстасці, прысвечанай Дню Незалежнасці, прыхынуў сам прэм'ер-міністар. Выслухаўшы ўесь аповед, сержант велесла закрычыў у рапто:

— Шымон, Шымон, у нас тут арабскі танк знейкім шленцам! Пряняжджай — парагочам.

«Я і ведаў — яны ўжо на танках», — сказаў сам беглаківіты Шымон, недачуўшы больш за палову. Грубым паліцкім ботам ён распушчыў недапаленую цыгаруту.

— Ле-зуль, штагі. Мала ім тут усыпалі ў косыці 57 год таму». Шымон, былы артылерыст, удзельнік чатырох войнаў, засёбды чакаў ад «іх» нечага такога. І ў этым панеслася:

«Арабскі танк... прэм'ер-міністар... замахі... джыгад... тэрарысты...»

Не марнучыся ні хвілі, Генштаб паслаў у бок музею БТРы і войскі спэцыяльнай пісціўніцтвы. Гэтым съязтвовым днём у Генштабе штыховіны чакалі ад «іх» нечага такога. Уся краіна чакала нечага такога. Руйнуючы агародку сумежнага з музеем манастыра і прасучы коламі кветнікі пумена, БТРы абкружылі тэрарыстычны танк.

Тым часам, седзячы ў кабіне, Юра начаў съязвіць. Выбар пау на «Перапёлачку». Словы Юра ведаў кепску — з усей песні адно двухрадкоў:

Як у перапёлкі забалелі крылы,
Ты ж мая, ты ж мая, перапёлочка.

Каб было што съязвіць, памяняў другім разам «крылы» на «дзюбікі». Потым — «вочкі» на «рукі». Калі скончыліся часткі цела, Юра перайшоў на агіяваныя ўнутраных органаў дашэнту хваройшы пітукі — у перапёлкі па чарзе началі бальце ныркі, глянды і печань. Гукі песні, перакручаны і ўзмоцнены съенсціем танка, несліся над музэм ваўнічымі мантрамі садамхусэйнаўскіх легендей.

Прадстаўнік асобага аддзелу «Шабака» па перамове з тэрарыстамі — чорныя акуляры на арлинім носе — накіраваў у бок Юравага танку мэгахон. Гучнагаварыцель засыкаў, і адтуль вырвалася:

— Салам алайкум!

— Як у перапёлкі забалелі зубы...

«Тэрарыст на перамове не ідзе, пагражае», — ізврова панеслася ў

этэр. Прэм'ер-міністра з усёй сівітам эвакуявалі ў сутарэнне манастыра маўчальнікаў. Ігумен, разьюшаны грубым уварваннем, закусіў кулак, каб не парушыць зароку маўчанія. У неба паднялася эскадрылья «Ф-16» і верталёт.

Праз сям колыцаў ачапленыя даромна намагалася праравацца гід:

— Панове! Ен, канечне, здраднік, але не падумайце па ім страліць. Гэта нетуманна.

Нейкі зух са спэцыяльнай скрупніцай гід і сілаю пісціўнічай уп-рочкі. Гід абурылася:

— Хлоццы, што вы рабіце? Я ж сваі.

Шымон, Шымон, у нас тут арабскі танк знейкім шленцам! Пряняжджай — парагочам.

Песьца спынілася, і з танка пачулася:

— Адпусціці гід, гад! Зайцман жартаваў на лобіць.

І прарадуўжыўся съязві.

Гукаўлюнны рэтранслятары імтіненна пераслаілі Юравы словаў ў Генштаб, ды група стратэгічных перакладчыкаў пераклала іх на ўгрыцк («тэрарыст выстадылі ўмовы»). Праз дванаццаць скундзі гід адпусцілі. А праз сямдзесяц дзесяць ўскій бяды на баявую варту выйшлі троі атамныя субмарыны.

— Як у перапёлкі забалелі жа-ры...

Турнуўшы манахаў з піг-менам, у кельях заселі снайгры. Запанавала злавесная ціна. Нешта павінна было адбыцца.

І тут зьявіцца ажыў этэр: «Ігумен манастыра маўчальнікаў... прэм'ер-міністра... за горла... «Задушу», — кръциць... і душыць, тэрарысты!»

Калі ўсе разъехаліся, разыяцелі-ся ды распіліся ратаваць прэм'ера, ля танка засталося двое: жаўнер, такім, што называў Мякіна пат-рабавалі ад уладаў забраць касьцёл і зрыці ў ім дыскатэку. Улады муляціся. Беларускія юлады захады ўсіх змаглі. Вернікі нешта-найкае захоўвалі на хатах, а калі ім вірнулі касьцёл, адразу зівінілі ўсё касьцельнае ў сабор. Але прынесенася згэрэла, і згэрэла не выпадкова. Мякінава камсамольцы-прываратні, пры-намі, так іх называў Мякін, пат-рабавалі ад уладаў забраць касьцёл і зрыці ў ім дыскатэку. Улады муляціся.

— Аб чым ён съязвівае? — спы-таўся жаўнер ды павярнуў галаву ў бок жанчыны. Нізке сонца асьвіціла яго смуглы твар.

Гід узважла паглядзела на жаў-нер і глыбока зацінілася пазычай-ной пілэмінай.

— Аб, аб... Табе не зразумець.

Потым шхенца дадала:

— І мне таксама...

Паміж Аялёнскай даўніцай ды падножжам Ерусалімскіх гор з'яр-вонага ў жоўтую яблыкі танка несліся Юркава песня, бясконціа і аднайстайная, як Юдзійская пустельня. А ў мора, дзе дрэйфуе вясна Кіпру, распаленай дзесяцішкелевай манзака засыкалася-засыкалася ве-чароава сонца.

— ...Як у перапёлкі забалела сэр-ца...

* * *

Савецкая съядомасць (хай сабе нельга, але калі хочацца, дык можна) набойшы раздражніцца дра-бязай.

Тут у другі бок праць другі лясок ёсць і піс, і пляж, і мора — для ўсіх. На беразе альтанка, у якой можна кілбаскі ці мяса падсма-жыць, а калі яе кафэ маленькае. Са знаёмым, які з Піцеру прыехаў, узялі піва і кілбаскі ў краме — сядзім, п'ём, смажым... Піва скончыліся, дакупілі ў кафэ, пайшлі ў альтанку. Біжыць з кафэ гаспада-нія: «Нельга!..» Што нельга?.. Ак-за-ваеца, піва, куплене ў кафэ, можна пісаць толькі ў кафэ ці за столякімі побач. А ў альтанцы п'юць толькі прынесенася з сабой...

«Чаму так?..»

Яна і сама не ведае, чаму так, але і высыяціць з намі не збираеца, чаму... Нельга — і ўсе.

Для нас гэта ідэяльны, і мы пачынаем даводзіць ей, што гэта ідэяльны, шукаем спачуваныя наў-кол, але нам не спачуваны. «Нельга — і ўсе». Два фіны, з якімі амаль па-сібірскай мове, з'яўляюцца ў кірмашы, адсвойваюцца і пазіроўваюцца.

Найлепей, не спрачаючыся, пе-рэйсіцы з півам пад парамон калі кафэ, там на горы. Дык не: мы вы-ліваем піва на траву за альтан-кай...

На пратест нашіх і ніяк не рэагуе. Вылілі дык вылілі, гэта можна.

АДАМ
ГЛЁБУС



Сучаснікі

1978–2005. Лось і крык

Дудар Алесь Лось завёз у касьцёл крык, той самы крык, які мы разам зыялі са сцяны ў опенскім соборы ў 1978 годзе. Тады касыцёл быў ператвораны ў склад будаўнічых матрыцы-ялаў. Укрыжаванье на тым складзе выглядала недарочна. Вялікае, пад два мэтры, яно захоўвалася ў кватэрах маўчанікаў. У нас была дамоўленасць, калі касыцёл верніце да вернікай, мы завёз крык у Опсу. На пачатку 1990-х у касыцёле аднавіліся службы. Лось прыхеаў да мяне, мы загрузілі крык і накіраваўся ў Опсу. Мы зь Менску выехаў на пасыпелі, як аутамабіль заглух. Алесь выкідаў аварыйную службу, як я варніўся да яго, дык не паднёсілі.

Лось дыркіўся сцяны. Гукаўлюнны рэтранслятары імтіненна пераслаілі Юравы словаў ў Генштаб, ды група стратэгічных перакладчыкаў пераклала іх на ўгрыцк («тэрарыст выстадылі ўмовы»). Праз дванаццаць скундзі гід адпусцілі. А праз сямдзесяц дзесяцішкелевай манзака засыкалася-засыкалася ве-чароава сонца.

Лось звёз крык, але толькі праз два гады, пасля таго, як забраў яго з дому маіх бацькоў. Вернікі нешта-найкае захоўвалі на хатах, а калі ім вірнулі касыцёл, адразу зівінілі ўсё касьцельнае ў сабор. Уночы яны ўварваліся ў касыцёл, павялічваліся на двор усе, што там было, і падпялі.

Чаму такім чынам? — спы-таўся жаўнер ды павярнуў галаву ў бок жанчыны. Нізке сонца асьвіціла яго смуглы твар. Чаму такім чынам? — спы-таўся жаўнер ды павярнуў галаву ў бок жанчыны. Нізке сонца асьвіціла яго смуглы твар. Чаму такім чынам?

27.03.2005, 14:16

Прададзены гонар, або карупцыя ў шахматах

Гартаючы старонкі сайту «Беларускія шахматы», натрапіў на допіс пра павышыя шахматныя спаборніцтвы з загадзя вызначаным фіналам. Яны ладзяцца, каб даць камусыцімагчынасці павышыць рэйтынг альбо набыць міжнароднае званынне. Аўтар сайту спасылаўся на сёлетні турнір па Ўкраіне, прысьвечены памяці герояў Чарнобылю. Турнір аблізуўся скандалам: шахматысты, чые імяны былі аблюдна скрыты на спрабаздачах для ФІДЭ, урэшце аблізуўся звесткі пра свой уздел у спаборніцтве. Вялікі спорт поўніца скандалам, і «каралеўская гульня» стала выняткам.

Падзеі на Украіне — адно знак часу. Не скрэз, што лёунт Міжнароднай шахматнай федэрацыі «Мы ўсе — адна сям'я» страціў колішні бліск. Мажліва, якраз з вініхіх шахматыстаў на шахматных чыноўнікаў, што прыкрываюцца аўтарытэтам «сім'і», жывучы паводле ўласных «памяціцяў». Напрыклад, пазалетася грузінскі гросмайстар Азмайараишвили з дазволу партнера вірнуў ход назад і выйграў партыю, стаўшы чэмпіёнам Эўропы. Ці дазволіў б яму судзіў так груба парушыць Кодекс, каб ён не займаў пасады віце-прэзыдента ФІДЭ?

У Беларусі пра скандальныя вяртаныні хадоў не чуваць. Праўда, яшчэ з савецкіх часоў практикуюцца гульня падстайных асобу на спаборніцтвах мясцовага ўзроўню, у прыватнасці, калі апошнія арганізація дзеля «птушакі». Карэспандэнту «НН» — кандыдату ў майстры — у кастрычніку 2003 г. спадарыня са спорткамітэту прыпанаўала згуляць у першынстве Н-скага раёну сталіцы пад чужым прозвішчам. Аргумент высоўваўся жа-

лезні: «усе так робяць». У красавіку пад Радашкавічамі ладзілася міжуніверсытэцкая спартакіяды (ня бывала з агледжанай у «НН» універсітайды), дзе адна з камандаў заявіла ўдзельніка, які на мячі дачыненны да ВНУ. Пільным гульцам з БДУ ўдалося згульці падман і вынікі гора-шахматыстаў быў анульваны.

15 гаду тому ў Маскве да майго таварыша па беларускай дэлегацыі падышоў упісуненія чалавек з Каўказу і, не саромеючыся, паабяцаваў немалу на той час суму, абы мнічук прыграў ягонаму сыну. Мікалай Аліўдзін, чэмпіён Менску 2003 і 2005 (майстар ФІДЭ, рэйтынг ЭЛА 2347), съведчыць, што аналагічная ситуацыя здарылася за ім лягася, на мэмарыяле Верасава. Удзельнік — малады хлопец — прыпанаўваў зданіе партыю за гроши без пасрэднікаў. Аляўдзін адмовіўся і партыю выйграў.

Паводле М.Аляўдзіна, праблема неспартовых паводзін, фальсифікацый вынікаў і выкарыстання адміністрацыйнага рэсурсу даволі вострая для беларускіх шахмат. Ён называў пару прызвішчаў, якія, на яго думку, «купілі» сабе званынне: «Усе пра іх ведаюць, але нікто неў прост пра штучныя прыгрышы ці пра «ліпавых» турніры на скажа. Можа, і на варта выкryваць махляров. Згуляш з чалавескам, які «купіў» сабе рэйтынг, ён пакажа сваю сапраўдную сілу, і як рэйтинг даць прайорытэц».

«У мене такіх праблем няма», — адказаў заслужаны майстар спорту Сяргей Азараў на пытанні пра карупцыю ў шахматах. У той жа час ён не адмаўляе, што ў апошніх турнірах адказных спаборніцтваў супернікі «праз стому» нярэдка распыліваюць нічыі.

Анатолій Аліпав, судзьдзя нацыянальнай катэгорыі, старшы трэнэр СДЮШАР-11, існаваныя «ліпавых» партый і рэйтингаў не аспрочвае: «Так, бывае, што шахматысты імітуюць барацьбу ці ўхіляюцца ад барацьбы, — у сям'і не бяз вырадка. Але даказаць неўкую фальсифікацыю вельмі цікава. Вінкі Купрэчык нядаўна ўзяўшы пытанні: ён правільна на набыў званынне спадар Л. ? У федэрацыі паглядзеялі табліцы турніру, падпісаныя паважанымі расейскімі судзьдзямі, і пакінулу Л. у спакоі».

Удзельнік сёлетнія Вышэйшай лігі чэмпінату Беларусі Павал Ламака (кандыдат у майстры спорту, ЭЛА 2409) лічыць, што сумнёўныя турніры ладзяцца скрэз 1 ўсюды і змагацца з імі няма карысці. «Каб меў гроши, я і сам бы «купіў» гросмайстарскае званынне ў Крыме або рапортаваў зданіе партыю за гроши без пасрэднікаў. Аляўдзін падаў спадар Л. на судзьдзямі, і пакінулу Л. у спакоі».

Уладзімер Сычоў, былы старшыня падкамісіі па кампазыцыі пры Беларускай федэрацыі шахмат, расказаў пра тое, як гады тры таму зацьвярджалася званынне спадар M. Пры падачы дакумэнтаў у міністэрства віза старшыні была...мякка кажучы, зроблена чужкімі рукамі. Справа выйшла наверх, аднак яе не раздулі, бо, як гаварылася на пасяджэнні выканкаму з узделам Сычова, «нам не патрэбныя звязы». М. захаваў сваё званынне.

Выканаўчы дырэктар Беларускай федэрацыі шахмат Уладзімер Гінзбург кажа, што ня веда пра спрабы шахматыстаў купіць сабе тытулы, а калі штосьці і было, дык быльшым парасло. Сп.Гінзбургу пярэчыць яго калега па «Вяснянцы» Руслана Мачалава, трэнэрка са шматгадовым стажам: «У шахматах Беларусі ціпер дужа многа бруду — як ніколі».

Міністэрства спорту па турызму на карупцыйныя звязы пазірае праз пальцы, бо і самі шахматысты часам на бачаць вілікага ліха ў «прададзеных» партыях ды рэйтингах. Дык і ці траба ламаць дзіды? Мяркую, што траба. Пацярпелымі праз хітрыкі дзялкоў аказываюцца аматары шахмат, якія ахвяруюць часам і грашыма, спадзяючыся ўбачыць спартадной гульню, спартовыя арганізаторы, якім становіща ўсё цікавыя знаходзіць спонсараў нават на сумленныя спаборніцтвы, і ў канчатковым пляніе самі спартсмены. Да таго ж і артыкулаў Крымінальнага кодэкса аб подкупе і махлярстве нікто яшчэ не скасоўваў.

Вольф Рубінчык,
rubinichyk@lycos.com

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ



СТАДЫОН «УРАЛЬСКАЯ». ТУРНІР ПА СПАРТОВЫХ ТАНЦАХ працягваецца ў Менску. Апошні дзень — 9 чэрвень. Завітайце на Уральскую, 3. Квіткі кащуюць ад 5 да 8 тыс. рублёў.

Спартовыя падзеі лета

Футбол

Матчы нацыянальнай і моладзевай футбольных зборных Беларусі ў рамках адборчага турніру на чэмпінат съвету.

3 і 7 чэрвяня моладзева зборная Беларусі згуляе са зборнімі Славеніі і Шатландыі. Матчы на стадыёне «Трактар».

4 і 8 чэрвяня свае матчы на стадыёне «Дынама» правядзе нацыянальная зборная. Першы матч са зборнай Славеніі, пачатак а 20-й, 8 чэрвяне — гульня з Шатландыяй. Пачатак а 21-й.

Квіткі на матчы нацыянальнай дружыні націянальныя — ад 5 да 20 тыс. рублёў.

13 і 20 ліпеня — матчы першага раунду Лігі чэмпіёнаў. Беларусь разрэзантуе менскес «Дынама». У выпадку паспяховава перададзеніем першага бар'еру **26—27 ліпеня і 3 жніўня** «Дынама» чакаюць матчы другога этапу, **9—10 жніўня і 23—24 жніўня** — трэцяга этапу.

Ахвочым наведаць лішні раз суседнюю Літву ракамэнду выбраць для гэтага 17 жніўня. У гэты дзень моладзевая і нацыянальная футбольныя зборныя згуляюць таварыскія матчы са зборнімі гэтай краіны.

Гандбол

12 і 18 чэрвяня мужчынскія гандбольныя зборныя Беларусі і Ісьляндыі

правядзяць стыкавыя матчы. Пераможца дублюю атрымае права выступіць у фінальнай стадыі чэмпінату Эўропы. Першая сустрака — у Рэйк'явіку; **18 чэрвяня** — матч у адказ у Менску.

Матч пройдзе ў Палацы лёгкай атлетыкі ва Уруччы. Пачатак а 16-й.

Тэніс

20 чэрвяня стартуе трэці турнір серыі «Вялікага шлему» — Уімблдонскі турнір. Можа, Максіміні Мірнаму тут пашыраццаў болей, чым на «Roland Garros», дзе ён вылецеў у першым круге індывидуальнага разраду.

Лёгкая атлетыка

3 6 на 14 жніўня ў Хэльсінкі пройдзе чэмпінат съвету. У сталіцы Фінляндіі чакаеца выступіць алімпійскай чэмпіёнкі Юліі Несцярэнкі.

Цяжкая атлетыка

30 жніўня па 8 верасьня ў Катавіцах пройдзе чэмпінат съвету. У Духу едуть Ганна Бацюшка, Тацяна Стукалава, Віталь Дзэрбінёў, Аляксандар Аншчанка.

Плаванье

3 17 па 31 ліпеня ў Манреалі (Куба, Канада) пройдзе чэмпінат съвету па водных відах спорту. Беларусы едуть бяз дэйвідов залатых рыбак — Алены Попчанкі, што нядаўна атрымала французскую грамадзянстві, і Ганны Шчарбы, якая таксама ня супраць адмовіцца ад беларускага пашпарту.

ІНФАРМАТАР

Боўлінг і пэйнтбол у Менску

«Сфера»
пр. Дзяржынскага,
77а
Т.: 207-47-40, 697-
47-40
Кошт (1 дарожка за 1
гадзіну):
пн, аўт, ср, чц, пт з
11.00 да 16.00 —
25 000
(для студэнтаў і
школьнікаў —
12 000);
пн, аўт, ср, чц з 16.00
да 6.00 — 25 000;
пт з 16.00 да 6.00 —
30 000;
сб, ндз з 10.00 да
6.00 — 30 000.
Час працы: 11.00—
6.00, выхадныя дні —
10.00 — 6.00.
Колькасць дарожак:
4.
Зынякі: сталым
кліентам.



PHOTO BY MEDIATEK

«Вэрона»
вул. Гікалы, 5
Т.: 231-94-81
Час працы: 12.00—
6.00.
Колькасць дарожак:
3.

«Хуравінка»
вул. Інкі Купала, 25
Т.: 206-69-09
Час працы: 13.00—
6.00, сб, ндз —
9.00—6.00. Зынякі:
сталым кліентам.

«Madison»
вул. Шымановіча, 9
Т.: 226-77-49
Час працы: 13.00—
6.00, сб, ндз — 9.00—
6.00.
Зынякі: сталым
кліентам.

«Ямайка»
вул. Альшэўская, 10
Т.: 254-71-94, 252-
07-26
Час працы: 12.00 —

3.00, выхадныя і
святочныя дні — 12.00—
5.00.
Менскі пэйнтбольны клуб (Раубічы)
вул. Магілёўская, 5-
401 (офіс)
Т.: 222-21-56, 653-
53-95, 653-53-94
E-mail: info@pb.by
сайт: www.pb.by
Гульны на трох пля-
цоўках у Раубічах

Пошукаўшая гульня «Схвата»
T.: 653-53-95 (Oliwa),
750-06-79 (Ruller)
сайт: www.cx.by

ПАРТЫЯ З ГРОСМАЙСТРАМ



Чытачам заманулася пайсіц 20...Ta8-d8, на што гросмайстар адрагаваў хутка: 21. e4-e5. Выбар небагаты — лабіць пешкай на e5 (што рэзыкоўна з прычыны 22. Kc5) або надалей саступіць прастрою, як той Глебус пад націкам мітніцыяту — гэл. «Сучаснікі».

Даслаць свой ход за чорных можа любы чытач «НН» да панядзелка, 19.00 — прапору на bucheess.narod.ru/mm/move.html або праста на mm@promedia.by («Каіса»). SMS: 754-04-53.

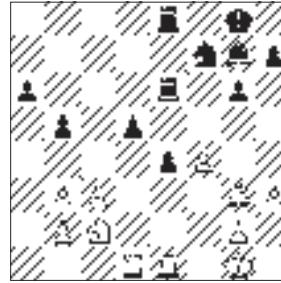
КАІСА
Ці сумяшчальныя шкода і шахматы?

Малая ў падлеткі, што ўтрапёна захапляючы шахматамі, абыгрываючы дарослыя, цінер рдзка каго звязаць. Хрэстаматыйная стала показка пра Канабінку, які ў чатыры гады пабіў бацьку, а ў трынаццаць стаў чэмпіёнам Кубы. Праўда, у кніжцы «Вундркінды Беларусі», што лягася ў Менску, фэнаменальнym вынікам называеца нават выкананы ў 1998 г. 15-гадовым Сержуком Азаравым нормы майстра спорту (маўлі), Гарыку Каспараву норма скрылася ў 16 гадоў), аднак аўтар, доктар філязофскіх науک Юры Гусев, ізўна, быв «ня курсе». За два дзесяцігодзіні шахматы моцна памаладзелі, і цяперашні элитны гульцы Пэтэр Лека, Эньян Бакро, Руслан Панамароў у све 14 гадоў заваявалі тытул **гросмайстара**. Асабліва ўраджайна на юных «гросаў» Украіна: Каіса Лагно выкаранала адпаведную норму ў

13, Сяргей Каракін — у 12 гадоў. У рэйтинг-сілесе ФІДС С. Каракін, якому ледзь сплюнілася 16, мае рэйтинг 2635 пунктав і дзесяць месцаў ў першай сотні гульцоў сусвету з 33-гадовым беларусам Аляксандрам Аляксандравым...

Калі ж і прагрэсаваць у шахматах, як і ў школьнія гады? На прастрох СНД здаўна вядуцца дыскусіі, як прыстасаваць тульно да праограммы сярэдняй навучальнай установы, не запісавшы здароўе вучніў... Інтэлектуальная практика вынікненія на шахматнай дошкай паліяшацца: прастроавае мысленне, умение лягчына разважаць, туму карысці і фізыкам. У шэрагу беларускіх школ адкрыты Пётр Лека, Эньян Бакро, Руслан Панамароў у све 14 гадоў заваявалі тытул **гросмайстара**. Асабліва ўраджайна на юных «гросаў» Украіна: Каіса Лагно выкаранала адпаведную норму ў

Як бы вы згуляялі?



КРd5 Td3, Qdphn1xf4 gxf4 exf4 Rxf4 Kd7 2 Kb7 d1=3, cd Tb6+ fxe6. Дзесяцідзвінны пітчменінг. 1...Bd7+ 2 Kb7 d1=3, cd Tb6+ fxe6. **Аннотація:** Дзесяцідзвінны пітчменінг. 1...Bd7+ 2 Kb7 d1=3, cd Tb6+ fxe6.

Пятніца, 3 чэрвень

БТ, 17.05

«Адкрыты архіў».

Беларусь, 2005, рэж. Але́сь Матафонав.

Культурна-асветніцкая передача. Гэты выпуск «Адкрылага архіўу» прысьвячаны Ляхавічам і Клецку.

«Лад», 22.50

«Горад Зэра».

Расея, 1988, рэж. Карэн Шахназароў.

Трагіфар.

Галоўны герой (Леанід Філатав) адправіўся ў камандзіроўку — і драпіць ў горад, дзе за фасадам штодзённасці пануе абсурд. Тайна хавае тайну — і вярнуцца назад усё пякі...

Карынца Шахназарава знятая на-
конады скону савецкай систэмы, і
ўся недарчніцтва былога блокар-
тычнага монстра выстаўленая напа-
каз — і зло сымсмяяне. Плакальні-
цы на тым, што зынікі (і вілкі
прыхільнікі Лукашэнкі), філэзаф
Сяргей Кара-Мурза разглядай фільм
«Горад Зэра» як твор, што адыхаў

вялікую ролю ў зынішчэнні Савец-
кага Саюзу.

Субота, 4 чэрвень

СТВ, 23.40

«Амэрыканская раскоша».

ЗША, 2003, рэж. Шэры Спрынгер
Бэрман, Робэрт Пульчыні.

Камэдыя.

Кожны чалавек можа стаць героем коміксу... Гэту ісціну даказае Харві Пікар, сціплы клерк са шпіталем для ветэранаў, які пераварасае сваё жыццё ў крыніцу натхнення, дзе хвояры зубы — змаганне з ворагам, а попук сябровікі — подзыв ногавага Супермена.

У карынце ролю героя іграе актор Пол Джамаш, алай сам прататып — Харві Пікар — звязуешца ўдным з эпизодаў.

АНТ, 0.15

«Музыка».

Максіка, 2003, рэж. Робэрт Радрыгес.

Самбрэра-вэстэрн.

Легендарны дэбют Робэрта Радрыгеса, зынты за два тыдні і з ульт-



www.uncut.at

ранізмікі бюджетам (\$7000). Кіно энэргічнае і шаленае, як п'яні ма-

тэлек, выдае скрыстаныне жанру вэстэрну — і пазнавальны аўтарскі стиль. Іронія, пазізія, натурализм — і экспрэсіўны мантаж са-
мога Радрыгеса.

Нядзеля, 5 чэрвень

НТВ, 13.00

«Цацка».

Францыя, 1976, рэж. Франсіс Вэбр.

Камэдыя.

Недарэка-журналіст (Гер Рышар) становіцца жывой цацкай маленчы-
га мільянэра. Адна з найлепшых і
самых гарманічных камэдый з Гер-
мані Рышаром.

БТ, 19.15

«Дунечка».

Беларусь—Расея, 2003, рэж.

Аляксандар Яфромай.

Мэдэдрама, камэдыя.

Саладавае і бескансліктнае кіно для 50-гадовых тэтрапал — і дзе-
так, якім трэба забыцца. Дзяўчынку Дунечку тэрмінова ўводзіць у сіз-
такль: герані назірае за тэтрапал-
ным жыццем і ўбогайкі ўлубленца-
цамі ў сімнаццацігадовага актора.

А Яфромай з годніцама здымася кіно, пазбайдзенасе месца, часу й на-
пражаныя. Хача ў карынце «Дунеч-
кі» ёксаць сны часу дзесяцін пазначы-
ны 1970-я, а месцам мусіць быць Ку-
палаўскі тэтрап. Яфромай ператварае ўсё ў неабавязковыя каліровыя сны.
І хача гэтыя сны пшучныя, наўгун-
ные сльёзы радасці глігрывавыя, а кар-
пцина пустая, гледачам, стомленым
столякамі, яна спадабаецца.

Варта адзначыць выдатную працу гукарэжысёра Сяргея Сініяўскага, якіх
хочы паказе па тэлевізіі яна будзе з'ведзеная на пінто.

«Лад», 21.35

«Джульета і духі».

Італія—Францыя—Нямеччына,
1965, рэж. Фэдэріка Фэліні.

Лірычны гратэск, мэлідрама,
фантазія.

Галоўная геранія (Джульета Маз-
іна, якую называлі «Чапін у спадні-
цы») пакутуе ад здрады мужа.

Фэліні ўвасабляе на экране нейма-
верныя барочныя фантазіі, дзіўныя
іпозіі, пірчыны ўспаміны. Гермаф-
радыт-прапачыца, папровыя крыль-
цы для дзяўчынкі-анёлчыка, ахъў-
леныя духі фангіз (дарочки, карп-
ніна варта перакласіць як «Джульета,
апантанія духам»). Усё гэта злучае-
цца ў лірычны, гратэскавыя, тра-
гікамічныя сцены, дзе ўжо на
столкі вакны сюжэт, колкі колер і
візуальная раскоша.

НТВ, 22.40

«Уход—Захад».

Францыя—Расея, 1999, рэж.

Рэжы Варн'е.

Драма.

Пасыль вайны расейскі эмігрант
Аляксей Галовін вяргаецца з жон-
кай-францужэнкай у СССР. Мары,
шакаваная савецкім ладам, імкніца
вярнуцца назад.

Андрэй Расінскі

ЛЕВЫМ ВОКАМ



Summertime and lazing is easy

Нават на старонках афіцыных мас-мэдды тэмпэратурныя рекорды выцеснілі працоўныя. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Нешта ніхто не адчувае ўзрушэння ад таго, што 267 гаспадаркам краіны выйшли на 4 000 літрапу удойнасці ад каровы (так піша «Саўбелка»). А з кульбітамі градусай Цэльсія справа іншая. Як толькі сонца раскумарылася, усімі авалодзі пафігізм і апатыя. Кар’ерныя, сексуальныя і асабістаяя станоўчыні забіла і дэфікс: ператварыцца ў «шчасливага дзікуна» з кніжкі Русо, распластасцца пад пальмай на беразе акіяну і лузань «Баўніці».

Іншымі словамі, памер неабходнай ар-

ганізму дозы фізычнай асалоды рэзка падскочыў. Прычым гэта толькі пачатак сэзону, а што будзе недзе там у ліпені?.. Павальнай сіеста.

Прааналізуашы сацыяльна-псыхалагічныя вынікі глябальнага пасыплення ў Беларусі, мусім сказаць самі сабе страшную реч: «Шухер! Беларуская прагрэстанская дактрина апынулася пад пагрозай! Назіраеца паўучая развітвы нашага ётчыннага дыскурсу. Тупое жаданье плошчэй асалоды, быццам вірус, акупе сектар за сектарами мазгавога вінчэстэра».

Натуранальная, першым закладкім тэмпэратурнага соур д’етат сталі ўлады. Пакуль апошнім днімі піпл загібаўся ад сяпякоты, яго слугі сядзелі ў абсталіванных кандыцыянарамі кабінэтах і мазгавалі, як да 2010

году трансфармаваць беларускую ўсю сэн-сімонаўскую фальянстэры.

Абламіцца! Ня трэба стыкераў «Сеняня Украіна — заўтра Беларусь», графіц «Зубра», сайту «Хартыя» і нават замежных галасу, каб зарубіць згаданы праект. Як толькі тэрмометр пакажа 25 градусаў, брыгадзір скажа: «Ладна, хлопцы, перакур. А вы, Бася, дуй у магаз па бырла». Тут праграма і камеш.

Барацьба зь цялеснымі практикамі, выкліканымі зменамі ў атмасфэры, работніца для нас архітэктурнай. Цікава, што твой жа самы гемарый дастаўваў дзяржаўны мэнеджмент у час пераходу грамадзтваў ад феадалізму да капиталізму — звышчыль у целе ўсе не адпавядаючыя працоўнай дысцыпліне спакусы. Ахвярай кампаніі, у

ходзе якой быў створаны дысцыплінарны таталітарны апарат, сталі сэкс і шыза.

Беларусі я меней, чым Эўропе, патрабен дзіржавны інстытут кантролю за паталёгіямі (напіс гэта будзе называцца так) рас-слабону, які мог бы праводзіць аналагічныя рэформы: у садках нафіг адмяніць усе прагулкі, забараніць пляжы, павышыць даўгікі з паркаў. Самі паркі зышчыцца.

А ўвесні падчас дэзяржавна граэфэрэндуму правесць прапраўку да артыкулу Канстытуцыі аб тым, што грамадзянин РБ маюць права на адпачынак. У новай рэдакцыі, якую, натуральна, падтрымояць 84% тых, хто мае права галасаваць, артыкул павінен гучыць наступным чынам: «Грамадзянін маюць права на адпачынак ад адпачынку ў форме працы».

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС 63125

легенда беларускага друку



Дык падпісвайся!

Падпіску на «НН» прымаюць на любой пошце, а ў Менску — і на шапкі «Белсаўздруку». Падпісца можна адразу на паўгодзідзе. Для прыватных асабаў — 4510 рублёў на месяц, для арганізацый — 5631 рублёў. Падпіска на шапкі «Белсаўздруку» каштую 3440 рублёў на месяц. «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі без чужка словаў штотыдзен.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

БАСОВІЩА-2005

22—23 ліпеня ў Гардаку, што на Беластроны, пройдзе XVI фэстываль беларускага музыка «Басовішча-2005». Бірзуч уздел генэралаў айчыннай музыкі: «N.R.M.», «Крама», «Най-ра Дэзбэрт», «Уліс», а таксама леташнія пераможцы «Тар-пач», «Сонцаварот», «Таксі», «НМР».

Усім, хто пажадзе самастойна ўзяць у фэсны, будзе дадзена «волначная сцэна». Галоўная ўмова — тексты па-беларуску. З адкрытымі дзверыкамі на конкурсе ёдуць 8 выкананціў. Тым, хто жадае ўзяць удзел у конкуршчнай частцы, неабходна да 10 чэрвеня даслаць сваё дзімазыяны на адрас:

Супрановіч Віталь, а/c 5, 220085, Менск; або звязацца з арганізаторамі на тэл.: 649-08-88 або 208-46-07 (Віталь).

Для ўсіх ахвотных наведаці адзінай штогодавае съязніца беларускай рок-музыкі арганізація традыцыйнай дастаўкай аўтобусамі. Звязвітаца можна па вышэй пазначаных кан-тактах.

HARDCOREMANIA: ЧАДУ!-2

Пачалася праца над чарговай складанай «Hardcoremania: чаду!-2», да будучы прадстаўлены найлепшыя беларускія коравыя каманды в усіх адглінаваных стылях. Дасыльце свае запіси на адрас: Супрановіч Віталь, а/c 5, 220085, Менск; або телефонайце 649-08-88 або 208-46-07 (Віталь).

РАДЫ

Штопніцтва на хваліх рады «Менск» (92,4 FM) з 23.00 да

• Прыватную абвестку ў «НН» (ня больш за 15 словаў) можна падаць звычайнім лістом (а/c 537, 220050, Менск), а таксама электроннай поштой на адрас nn@promedia.by або разъмасцьцішы на форуме сайту www.nn.by. Дык скарытайтесь!

Запрашаем у падарожжа

5 чэрвень (нядзеля)

на маршруце: **Менск—Косава—Сынковічы—Слонім—Жырові—Менск.**

Кошт: 24 тыс. рублёў

11—12 чэрвень

Вільні—Трокі—Меднікі—Коўна.

Кошт: 35 ёура

T.: 279-05-85, 232-54-58, 622-57-20 (Зыміцер)

264-12-38, 776-24-35 (Павал)

КОШТЫ

На платныя прыватныя абвесткі (для прыватных асабаў) на стар. 24

Рэкламныя расцэнкі

— за 1 кв. м (загады 1 м² модуль) — 4100 руб. За кожную настенную 20 словаву (тэксты модуль) — 4000 руб. Афармленіна абвестка з улікам кошту аргаман-макету за 1 кв. см. — 650 руб. Абвесткі палітычнага характару і ад грамадзкіх арганізацій аплацваюцца паводле рэкламных расцэнк для камп'янерных абвестак. Каб замовіць платную прыватную абвестку, треба пераказаць гроши праз пошту на разылковыя рахунак: УНП 101115521. Рэдакцыі газеты «Наша Ніва», вул. Калектарная, 11. Р/3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», код 764. На зваротны баку бліянку паштавога пераказу ў сектары «Для пісьмовых паведамленняў» запісваецца падкладна й чытальна тэкст абвесткі, тэлефон для суязні і абавязкова дадаць слова: «За рэкламны паслугі».

Даведкі прац Т. (017) 284-73-29

Даведкі прац Т. (017) 284-73-29

Наша Ніва

н е з л е ж н а я г а з е т а

заснаваная ў 1906, адноўлена ў 1991

галоўныя рэдакторы «Наша Ніва»:

3. Вольски (1906), А. Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч, У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Дынко

фотарэдактар Арцём Ляві

нам. галоўная рэдактарка Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі

выдавец і заснавальнік Фонд выдавання газеты

«Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-707-73-29,

E-mail: nn@romedia.by

On-line: www.nn.by

наША НІВА. Спасылка на «Наша Ніва» абавязковая. 12 палос форматам A2, 6 друк. арк. Друканы РУП «Выдавецтва Беларускі Дом друкарства». Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Радзікцыі не нася адказныя за змест рэкламных абвестак. Кошт сваёднічанія ад рабіцтва газеты паведамленняў выданы №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдараждане Міністэрствам інформаціі Распілбі Беларусь. Юрдычныя адресы: г. Менск, вул. Калектарная, 10, д. 2а, Р/3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад. 3431. Газета выдаеща 48 разоў на год.

Нумар падпісанія друк 20.00 01.06.2005.

Замова №3145.

Рэдакцыйныя адрес: Менск, Калектарная, 20/2a

Knігі — поштай. Новыя CD: «Беларускія клясычныя прапавісі. Збор правілай», «Arche-Pачатак» №3/2005, «Да гісторыі беларускай літаратуры» А. Адамовіч, «Туks конечнага гадзінніка» Г. Андранікавай, «Запісы Бінім» №28, «Штодзенасць за ліній фронту» Б. Кяры. Т.: 643-57-33, e-mail: exilibris@utb.by

Knігі — поштай. Новыя CD: «Крама» — «Будзь разам з намі — The Best», «Guda» — «Games Of Gods / Ігры Багоў» Т.: 643-57-33, exilibris@utb.by

Шукно knігі «Суды нацыональных меньшынства на Смоленщине 1918—1938 годы» (Смаленск, 1994), а таксама розных матрыцы, прызначаныя беларусам Смаленшчыны. Е-mail: berrash@mail.ru

Knігі па архітэктура Беларусі, гісторыі, этнаграфіі, мовазнаўстве, слоўнікі, дыяцыйныя knігі, відэа, аудые, фільмы на CD, газеты, значкі на Румянцева, 13 (ТБМ). Пандзелак — пятніца (13.00—19.00). Т.: 707-40-01, 234-93-71

Дабрачыннай раздзала knіжак па гісторыі, філософіі, палітологіі, мовазнаўстве, археалёгіі на прынамесных умовах на Румянцева, 13 (ТБМ) штогодніёва (пандзелак — пятніца) з 13.00 да 19.00. Т.: 707-40-01, 234-93-71

Knіга «Беларусь» Т.753-91-96

Шукно давенінныя knігі пэрсыдкі па шахматах да шашак, часопіс «Сказы в России» (выд. Сарокін, Іван: Франко-Рускі). E-mail: knill_urusov@mail.ru

Праца

Янка выкананы пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуре і мове. Звязвітаца загадаць якімсь часам.

Цымбалы

Прадам цымбалы. т. 262-11-33